

új magyar szó

20 oldal

Ára: 1,5 lej

Országos közéleti napilap | Alapítva 1947-ben, Romániai Magyar Szó címmel

VII. évfolyam,
31. (1351.) szám**BNR-valutaárfolyamok**

1 euró	4,2490
1 amerikai dollár	3,1566
100 magyar forint	1,5614

Aktuális

2

**Botrányos kezdés
a magyar parlamentben**

Belefojtotta a levezető elnök a szót a szocialista Kovács Lászlóba, a jobbkios Vona Gábor pedig Gárda-mellényben burkoltan zsidózott tegnap a Magyar Országgyűlés tavaszi ülésének kezdőnapján. A külügyi államtitkár visszautasította ezt a hangnemet.

Gazdaság

6

**Magyarország
beszállna az AGRI-ba**

„Az AGRI-partnerség komoly lépés abba az irányba, hogy Magyarország egyoldalú orosz gázfüggőségét oldani tudjuk” – nyilatkozta lapunknak Fellegi Tamás magyar fejlesztési miniszter az azeri-grúz-román gázvezetékéről (AGRI) a tegnapi bukaresti megbeszélést követően.

Sport

12

ÚMSZ-emlék Marian Cozmától

Kisorsoltuk tegnap az ÚMSZ sportpályázatának nyertesét. Az érdeklődés legmerészebb reményeinket is túlszárnyalta, összesen 93 helyesen válaszoló, a versenyszelvényt beküldő olvasónk közül soroltuk ki a tíz szerencsés résztvevőt.

Vezércikk

3

Gyűlöletbeszéd

„Gyűlöletbeszéd!” – sziszeget Tőkés László, a „jóérzésű magyar emberekhez” intézte gyűlölettől csepegtető szavait. Az emberi jóérezésre apellálók én is most, amikor arra kérem a jobboldali véleményformálókat, civileket, értelmiségieket (a politikusokat nem merem...): ne vállaljanak szolidaritást ilyen megnyilvánulásokkal.

Salamon Márton László

Álomboltok rémálma

A Boc-kormány véglegesen betiltaná az etnobotanikus szerek forgalmazását„Nem a drogokra!” Bukarestben tegnap civil szervezetek tüntetésen követelték az álomboltoknak nevezett üzletekben kapható szerek betiltását Fotó: Mediafax

Családtagjaikat sirató hozzátartozók, a kormánynak szánt üres koporsók emlékeztették a döntéshozókat, a szakhatóságokat a drogfogyasztás veszélyeire a tegnapi bukaresti kábítószer-ellenes tüntetésen. A demonstrálók az úgynevezett etnobotanikus szerek betiltását követelték. Válaszul a kormány illetékesei megígérték: holnapi ülésén jelentősen szigorít a hallucinogén szerek forgalmazásán. A lapunk által kérdezett addiktológus szerint a drogfogyasztás ellen igazi védeltséget csak a hatékony, mindenki számára elérhető prevenció biztosíthat. **7. oldal** ▶

Szakszervezeti „vámkirálynő”?

ÚMSZ

▶ Az államfő szerint nem politikuskok irányítják a korrupció vámosok és határrendészek hálózatát, amelynek felszámolására hadjáratot indított az ügyészség. A sakkterminológiát használva Traian Băsescu a *Románia liberá*nak arról beszélt: „a királynőt a szakszervezeti vezetők között kell keresnünk.” Szavait alátámasztani látszanak azok a vádak, amelyek szerint a köztisztviselőket – köztük a vámosokat és határrendészeket – tömörítő Sed Lex szakszervezet vezetője, Vasile Marica is kenőpénzt fogadott el egy vámhatósági felügyelőtől. Vasile Marica tagadta a vádakot. **3. és 4. oldal** ▶

Bálint-napi „szívességek”

▶ Országszerte önkormányzatok, civil szervezetek és vállalkozások igyekeztek bevonni tegnap az embereket Bálint-napi rendezvényekbe. A párok számára különböző vásárokat, játékesküvőket kínáltak a szervezők. Nagyszében központjában szívet formáló villámcsődülettel várták a szerelmesek napját. **7. oldal** ▶

A szebeni Nagypiacon emberi testekből formáltak szív alakot Fotó: Mediafax

Boc utódját keresi Băsescu?

▶ Találkozóra hívta össze tegnap este Traian Băsescu államfő a Demokrata-Liberális Párt (PD-L) megyei elnökeit, akiket lapértésülések szerint arról kíván meggyőzni, hogy Emil Boc helyében fogadjanak el egy független miniszterelnököt. A nagyobbik kormánypártból származó információk szerint az államfő ezzel a húszarvágással szeretné megfordítani a PD-L népszerűségének zuhanását, növekvő pályára állítva volt pártját a jövőre esedékes helyhatósági és parlamenti választások előtt. **3. oldal** ▶

Mai mellékletünk:**úmsz** *kisebbségben*

Röviden

Elégedett a zsidó hitközség

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége meglepéssel fogadta, hogy a magyar ügyészség „hosszú jogi huzavona után” vádat emelt Képiró Sándor volt csendőrtiszttel szemben. A vád szerint 1942. január 23-án a Képiró vezette járőr-osztag tagjai az „újvidéki tisztogatás” során négy civilt lelőttek. Képiró Sándor neve szerepel a legkeresettebb náci háborús bűnösök aktuális listáján, amelyet a jeruzsálemi Simon Wiesenthal Központ állított össze.

Rágalmazási per Putyin ellen

Megkezdődött a Vlagyimir Putyin orosz miniszterelnök (képiünkön) ellen rágalmazási per tárgyalása

tegnap Moszkvában. A kormányfő egy betelefonálás tv-műsorban azzal vádolta meg három politikai ellenfelét, hogy az 1990-es években több milliárd rubelt emeltek el az államkasszából.

Gasparovic csípőműtétén esett át

Csípőizületi műtétet hajtottak végre Ivan Gasparovic szlovák államfőn. Az elnököt a pozsonyi Ladislav Dérer Egyetemi Kórházban operálták meg, és várhatóan a hét végéig kórházban marad, majd rehabilitáció következik. A további gyógykezelés egy-két hónapig is eltarthat.

A testvérek fognak tanúskodni

Öccsét, Harry herceget kérte fel a vőfély szerepre Vilmos brit trónörökös, a menyasszony, Kate Middleton koszorúslánya pedig Philippa „Pippa” Middleton, a majdani trónörökös négy hűga lesz. A hírt tegnap erősítette meg hivatalosan a St. James-palota.

Berlusconi a baloldalt vádolja

Silvio Berlusconi olasz kormányfő szerint a baloldali ellenzék áll az egész országra kiterjedő, a nők méltóságáért szervezett vasárnapi tüntetések mögött, amelyeken több százezer nő vett részt.

Minszkben igen, Budapesten nem

Fehéroroszország történetében először tartottak tegnap Minszkben meglepő felvonulást, amelyen tucatnyian vettek részt. A mínusz 20 fokos hidegben az esemény körülbelül 10 percig tartott. Ugyanakkor a magyar rendőrség nem engedélyezte az idei budapesti meglepő felvonulást – értesült hétfőn a *Mandiner.hu* internetes portál.

Földrengéssorozat Chilében

Újabb nagy erejű földrengés rázta meg Chile partvidékét, az első jelentések 6,6-es erősségűre teszik a helyi idő szerint vasárnap este regisztrált földrengést. A chilei katasztrófavédelem szerint egyelőre nem érkeztek jelentések károkról, és nem fenyeget cunami veszély sem. Előzőleg pénteken rázták meg erősebb földrengések az ország középső részét.

Nazarbajev még tíz évet kér

Még legalább tíz évig hatalmon kíván maradni Nurszultán Nazarbajev, és ez idő alatt nem tervezi utódjának kijelölését – jelentette be tegnap a kazah államfő politikai tanácsadója.

Kairó lassan elcsitul

Egyiptomi ellenzéki lap szerint Hoszni Mubarak volt elnök kómába esett

ÚMSZ-összeállítás

A közelmúltban történt egyiptomi események állítólag aláásták Hoszni Mubarak volt államfő egészségét; több egyiptomi és arab lap arról számolt be, hogy a hatalomból távozott idős politikus állapota súlyos. A legjelentősebb ellenzéki lap, az *al-Maszri al-Jóm* a volt elnök környezetéből származó, jól értesült forrásokra hivatkozva azt írta, hogy a 82 éves Mubarak kómába esett, de otthon ápolják, s nem kórházban. A lap azt írja, hogy Mubarak többször elájult, amikor felvették a lemondásról szóló beszédét. Hivatalos forrásból nem erősítették meg a politikai megromlott egészségi állapotáról szóló híreket. Ahmed Safik kormányfő korábban újságíróknak azt mondta, hogy a lemondott elnök még mindig a Sarm es-Sejk-i rezidenciáján tartózkodik.

A rendőrség megkezdte a Tahrir tér kitarítását. Néhány ezer egyiptomi folytatná a tüntetést

Katonai rendőrök és katonák vették körül tegnap a kairói Tahrir téren még kitartó néhány tucatnyi tüntetőt, és felszólították őket, hogy egy órán belül távozzanak, különben őrizetbe veszik

Algéria konszolidálódik, ellenzéki tüntetés Iránban, összetűzések Bahreinben

Napokon belül feloldják Algériában a 19 éve bevezetett rendkívüli állapotot – erősítette meg Murad Medelci algériai külügyminiszter tegnap. A *Reuters* brit hírügynökség szerint a tunézai és az egyiptomi események miatt az algéri kormányra nehezedő nyomás hozzájárulhatott a döntéshez. Több ezer ellenzéki indult meg tegnap kora délután az iráni főváros egyik központi tere felé az egyiptomi és tunézai fejlemények támogatása céljából, de szemtanúk szerint a rendőrség és a biztonsági erők megpróbálták útjukat áll-

ni. Az ország más részein is gyűléseket tartottak, Iszfahán városában szemtanúk szerint több száz-an vonultak utcára. Kisebb összetűzések voltak rendőrök és síita lakosok között két bahreini faluban tegnap, miközben a perzsa-öbölbeli arab királyságban a biztonsági erők megerősített biztonsági intézkedésekkel várták az ellenzékiek által délutánra a fővárosba tervezett jelentősebb tüntetéseket. Jemenben több ezren tüntettek tegnap is politikai reformokat és Ali Abdullah Szaleh Amerika-barát elnök távozását követelve.

őket. Délutánra mintegy kétezer újabb tüntető jelent meg a főváros központjában, ismét útját állva a forgalomnak.

Az egyiptomi népfelkelés interneten szervezők egy csoportja tegnap katonai vezetőkkel találkozott, hogy első kézből tájékozódjék arról, miként készül a hadsereg a demokratikus reformok megvalósítására. A Mubarak-rendszer elleni utcai tüntetések idején jelentősen megnőtt a vilgháló szerepe, mert rajta keresztül mozgósítani lehetett a tömegeket. A hatóságok néhány napra le is állították az internetet. ◀

Parlamenti botrány Pesten

MTI

Belefojtotta a levezető elnök a szót a szocialista Kovács Lászlóba, amikor Magyarország soros uniós elnökségéről beszélt az országgyűlés tavaszi ülésének kezdő napján. Az MSZP alelnöke hangsúlyozta, hogy pártja az elnökség sikerében érdekelt. Véleménye szerint az Európai Parlament vitájában Orbán Viktor kormányfőhöz méltatlan stílusban reagált a magyarországi demokráciát féltő megnyilvánulásokra. Felszólalása végén belekezdett egy mondatba, amely Orbán Viktornak közvetlenül az egyiptomi események kirobbanása előtt az azóta megbukott Hoszni Mubaraknál tett látogatását emlegette volna föl, de mert az erre szánt idő lejárt, Kövér László fideszes házelnök kikapcsolta a mikrofonját. Válaszában Martonyi János külügyminiszter azt firtatta: ha a szocialisták valóban sikeres elnökségben érdekeltek, akkor miért tesznek ellene. Vona Gábor arról beszélt, hogy „néhány hónapja egy román miniszter kifakadt: hogyan működhet Erdélyben a Magyar Gárda, mikor Magyarországon izraeli nyomásra ezt már feloszlatták?” Válaszában Németh Zsolt külügyi államtitkár azt mondta, hogy az elhangzott érvelés a „zsidózás kategóriáját meríti ki”. Közölte: az ilyen típusú megközelítésnek a Magyar Országgyűlésben nincs helye. ◀

Ember a virtuális Marson

ÚMSZ

Zászlót tűzött és mintákat gyűjtött a virtuális Mars-utazás leszállóegységének legénysége, amely 257 naps bejárás és teljes elszigeteltség után léphetett a vörös bolygót szimuláló, homokkal borított terem talajára. Az oda-vissza úttal együtt összesen 520 napig tartó szimuláció résztvevői közül hárman – az orosz Alekszandr Szmolejevskij, az olasz Diego Urbina és a kínai Vang Jüe – hétvégén „landoltak” a leszálló modul segítségével a Mars felszínén, ahol tegnap kitűzték Oroszország, Kína és az Európai Űrügynökség (ESA) zászlaját. A kísérleti űrhajósoknak mintákat is kellett gyűjteniük, majd tudományos kísérleteket kell végezniük velük.

A különleges kísérlet június 3-án kezdődött: ekkor szálltak be a résztvevők az Orosz Tudományos Akadémia Orvosbiológiai Kutató Intézetének parkjában

felépített űrhajóba. A szimulátor 550 köbméteres teret nyújt a hat űrhajósok, és a leszálló, a kísérleti, a raktár- és a lakómodul mellett növénykertből áll, míg a Mars-felszín egy különálló, 1200 köbméteres modulban helyezték el. A szimuláció meglehetősen életszerű: a résztvevők gyakorlatilag teljesen elszigetelten élnek a zárt díszletben, a kis ablakokon keresztül azt látják, amit a világűrben látnának, s még a hang terjedési sebességének megfelelően az üzeneteket is késleltetve kapják.

A nyomasztó monotóniát tudományos kísérletekkel oldják, és időről időre szándékosan előidézett problémákkal kerülnek szembe: például 20 órára kimarad a vízellátás, az áram vagy a friss levegő. A résztvevők az analom elűzésére néha muzsikálnak vagy főznek. Lényegében csak a súlytalanság és az űrbeli sugárzás hiánya miatt tér el a kísérlet a valóságos űrutazástól. ◀

A Mars-expedíció személyzete és egy „póttag”. Másfél éven át vannak úton

Palesztin válság

Hírösszefoglaló

Bejelentette kormánya lemondását tegnap Szalám Fajjád palesztin miniszterelnök – közölte a Ciszjordániát ellenőrző kormány egyik név nélkül nyilatkozó tagja. Rámalláhi források már vasárnap jelezték, hogy a kormányfő erre a lépésre készül, s azonnal egyeztetéseket kezd a palesztin pártokkal, valamint a civil társadalom képviselőivel a következő kabinet összetételéről. A Fajjád és Mahmúd Abbász elnök vezette Fatah mozgalom több tagja régóta követeli a kabinet gyökeres átalakítását, s a lemondáshoz a nemzetközi háttérrel most a Hoszni Mubarak elnök távozását kikényszerítő egyiptomi forradalom adja. Jasszer Abed Rabbo, Abbász elnök tanácsadója szombaton azt is bejelentette: még szeptember előtt parlamenti és elnökválasztást rendeznének a palesztin autonóm területeken, hogy megújítsák a vezetés legitimitását, miután Abbász kivonult az Izraellet folytatott béketárgyalásokról, valamint Tunéziában és Egyiptomban is megbukott az a rezsim, amellyel a palesztin autonómia vezetése kapcsolatban állt. A választásokat már tavaly meg kellett volna tartani, mivel Abbász államfői mandátuma 2009 januárjában lejárt. Mahmúd Abbász, a Palesztin Hatóság elnöke feloszlatta a Tárgyalásokat Támogató Részleget, amely technikai segítséget nyújtott az Izraellet folyó béketárgyalásokon – jelentették tegnap hivatalos palesztin források. A hétvégén lemondott Száeb Erakat palesztin fotárgyaló is. ◀

Szakszervezeti „királynő”

Hírösszefoglaló

► Nem politikai, hanem szakszervezeti körök irányítják a korrupció vámosok és határrendészek felgöngyölítés alatt álló hálózatát – állítja az államfő. A *România liberă* tegnapi számában megjelent interjúban Traian Băsescu azt nyilatkozta: a titkoszolgálatok jelentése szerint a vámosok által bezsebelt kenőpénzekből nem jutott politikusoknak. „Ha a sakkterminológiát használjuk: attól tartok, hogy a királynőt a szakszervezeti vezetők között kell keresnünk. Ezt azonban csak úgy sikerül bebizonyítani, ha az eddig letartóztatottakat ez beismerik” – mondta az államfő. Mindazonáltal Băsescu nem zárta ki, hogy a szalak politikusokhoz is elvezetnek. „A ki nevezések a vázhatóságnál politikai kritérium szerint történnek, így nyilvánvaló, hogy a pártokra is terelődhet a gyanú” – jelentette ki az államelnök.

Marica neve már felmerült

Traian Băsescu kijelentéseit alátámasztani látszanak azok a vádak, amelyek szerint a köztisztviselőket – köztük a vámosokat és határrendészeket – tömörítő Sed Lex szakszervezet vezetője, Vasile Marica is kenőpénzt fogadott el egy vázhatósági felügyelőtől. A nő azt állítja, hogy 20 ezer dollárért „vásárolta meg” az állását Maricától. A pénzt állítólag a felügyelő volt férje adta át a szakszervezeti vezetőnek. Vasile Marica tagadja a történeteket. Azt mondta: ismeri ugyan a férfit, ám nem kapott tőle pénzt. „Korábban együtt akartunk céget alapítani, ám vé-

A vádak szerint Vasile Marica (jobbra) fontos figurája a korrupció „hálózatok sakkjárájának” Fotó: Salamon Márton László

gül nem lett belőle semmi” – mondta a Sed Lex vezetője a *Realitatea TV*-nek. Közvetve korrupcióval vádolta Vasile Maricát egy „rivális” szakszervezet, a Pro Lex elnöke is. Vasile Lincu a hotnews portálnak azt nyilatkozta, hogy a korrupció vámosok hálózata „sakkjárájának” egyik fontos figurája a szakszervezeti vezetők között keresendő. Lincu értésre adta, hogy Vasile Maricáról van szó, aki állítólag meg is félemlített a Pro Lex vezetőjét.

A korrupció vámosok és a politika összefonódására a halmi vámnál történt megvesztegetési ügyben történt megelőző utalás. Az egyik letartóztatott vádlott, egy kolozsvári üzletember azt állította: egy politikai párt-

nak is jut abból a kenőpénzből, amit a halmi vám vezetőjének kinevezéséért cserében kér. Törvényszéki források szerint a vádlott a Demokrata-Liberális Párt nevében kért csúszópénzt büntársától.

Az ellenzék különös igyekezettel próbálta meglovagolni ezt az információt. Victor Ponta, az Szociáldemokrata Párt (PSD) elnöke például Sorin Blejnar, az országos adóhatóság (ANAF) vezetőjét, Gheorghe Flutur, a PD-L alelnökét és Gheorghe Falcát, az ugyancsak kormánypárti aradi polgármestert vádolta meg azzal, hogy hozzájuk jutott a cigarettacsempészekről beszédett csúszópénz jelentős része. A PD-L ezeket a vádak elutasította.

„Schengeni” tisztogatás

Traian Băsescu a *România liberă*-nak adott interjúban elmondta: ez a felgöngyölítési akcióorozat szerinte a schengeni csatlakozásra való felkészülési folyamat része, hiszen ezáltal megtisztították az említett határátkelőket a korrupció elemektől. Az államfő közölte: az akciók előkészítése már régóta tartott, a hírszerző szolgálat már jó ideje gyűjtötte a bizonyítékokat. Ugyanakkor cáfolta az ellenzéknek azokat a vádait is, amelyek szerint a vámosok és határrendészek tömeges őrizetbe vétele csupán politikai szemfényvesztés a külvilág számára. Leszögezte: az ellenzék szemében bármely tolvaj letartóztatása politikai ügy. ◀

RMDSZ: finisben a kampány

Cs. P. T.

► Két héttel a tisztújító kongresszus előtt cégyenesbe került a választási kampány az RMDSZ-ben. Ezen a héten a Bihar és Szatmár megyei, illetve a Nagybánya Központú Területi Szervezet is eldönti, melyik jelöltet támogatja majd Nagyváradon. Mint ismert, a többi szervezet már meghozta döntését ebben a kérdésben: többségük Kelemen Hunor művelődési miniszter jelöltségét támogatja; Eckstein-Kovács Péter államelnöki tanácsos a Kolozs megyei, Olosz Gergely képviselő a Történelmi Máramaros Területi Szervezet bizalmát élvezi.

A három jelölt csütörtökön Nagyváradon találkozik majd, ekkor dönti ugyanis el a Bihar megyei szervezet választmányja, melyük mellé áll – tudtuk meg Szabó Ödön ügyvezető elnöktől. Szatmáron a Megyei Küldöttek

Tanácsa a hét végén, egyelőre ismeretlen időpontban ül össze ebben a kérdésben, a jelöltek azonban nem lesznek jelen a szavazáson. „Külön-külön azonban már mind a három jelölttel találkoztunk” – tájékoztatott Gáman Mihály ügyvezető elnök. A Nagybánya Központú Területi Szervezet szombaton dönt arról, melyik jelöltet támogatja.

Időközben összeállt a küldöttek listája is – tudtuk meg Kovács Péter kongresszusi biztostól. Tájékoztatása szerint a nagyváradi Szakszervezetek Művelődési Házában sorra kerülő kongresszuson 561 szavazati joggal rendelkező küldött vesz részt. Az alapszabályzat szerint az SZKT és az ügyvezető elnökség tagjai, valamint a szövetségi elnök, a miniszterek, államtitkárok és helyettes államtitkárok – összesen 185 személy – hivatalból kongresszusi küldöttek, rajtuk kívül 376 választott küldött lesz jelen. ◀

Markó–Olosz-találkozó

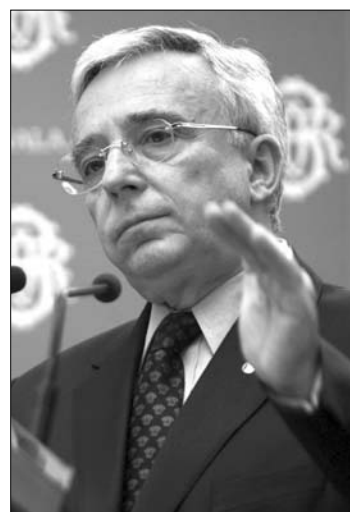
„Markó Béla biztosított arról, hogy ha megválasztanak az RMDSZ elnökévé, számíthatok a támogatására a kitűzött céljaim megvalósításához” – nyilatkozta tegnap Olosz Gergely elnökeljöl, miután Bukarestben találkozott a leköszönő szövetségi elnökkel. „Egyetértettünk a szövetségi elnökkel abban, hogy az egységet fenn kell tartani, az RMDSZ bázisát szélesíteni kell a tömbmagyarságban, a szórványban, illetve a Partiumban, és abban is egyetértettünk, hogy a politikai irányt fenn kell tartani: az Európai Néppárt irányvonalát” – fogalmazott az elnökeljöl.

Boc utódját keresi Băsescu?

M. Á. Zs.

► Találkozóra hívta össze tegnap este a snagovi Vila Lac 1-ben Traian Băsescu államfő a Demokrata-Liberális Párt (PD-L) megyei elnökeit, akiket lapértésülések szerint arról kíván meggyőzni, hogy Emil Boc helyében fogadjanak el egy független miniszterelnököt. A nagyobbik kormánypártból származó információk szerint az államfő ezzel a húzár-vágással szeretné megfordítani a PD-L népszerűségének zuhanását, növekvő pályára állítva volt pártját a jövőre esedékes helyhatósági és parlamenti választások előtt. Kiszemeltje is van az államfőnek Mugur Isărescu jegybanki kormányzó személyében, akit tegnap négyesemközti találkozón próbált meggyőzni arról, vegye át a kabinet vezetését. Ha Isărescu nem vállalja, az államfő állítólag Mihai Tănăsescu volt pénzügyminisztert kéri fel a tisztségre. PD-L-s információk szerint Emil Bocnak se volna ellenére a lépés, ugyanis így nagyobb eséllyel indulhatna újabb mandátumért pártja tisztújító kongresszusán.

A miniszterelnöki és pártelnöki tisztségek különválasztása mellett érvet Traian Băsescu államfő abban az interjúban is, amelyet tegnap közölt a *România liberă*. „Végül is a párt döntése, de én is egyetérték azzal, hogy külön kell

Mugur Isărescu jegybanki kormányzó

választani a két funkciót. A 2010-ben hozott megszorító intézkedéseket nem lehetett volna meghozni akkor, ha a kormányt nem a koalíciós alakulatok legnagyobb pártjának elnöke vezeti. Most már szétválaszthatjuk a tisztségeket, hisz a problémás jogszabályok közül csak a munkatörvénykönyv maradt hátra” – fogalmazott Băsescu. Hozzátette: Emil Boc azért vesztette el pártbeli autoritását, mert nem volt ideje az alakulat gondjaival foglalkozni. Szerinte Bocon kívül Vasile Blaga vagy Gheorghe Flutur is képes volna növekvő pályára állítani a PD-L-t, ha komoly csapatot tudna maga köré verbuválni. ◀

Gyűlöletbeszéd

Salamon Márton László

Egy magát jobboldalinak tartó – és megnyilatkozásában is markánsan az – régi újságíró barátom jegyezte meg nemrégiben, magánbeszélgetésben, egy Tökés-közlemény kapcsán, hogy azt olvasva rájött, mi különbözteti meg a politikust az újságírótól. A politikus szövetségesi segítségére siet, bármilyen lenne is az éppen aktuális politikai téma, míg az újságíró igyekszik elvonatkoztatni a szereplőtől, és magáról az esetről, a kijelentésről próbál saját véleményt alkotni és mondani. Akkor Tökés a médiatörvény kapcsán kelt Orbán Viktor védelmére, súlyos szavakkal marasztalva el azokat, akik támadni merészkülnek a magyar miniszterelnököt, köztük az immár EU-s bírálókat keresztüztűbe került jogszabályt elmarasztaló hazai és nyugat-európai közvéleményformálókat, értelmiségieket, sajtót. Nem hagyva ki természetesen lapunkat sem az ördögötől való eszméket vallók sorából, lévén, hogy a volt püspök minden alkalmat megragad az Új Magyar Szó ócsárlására. Nem történt ez másként tegnap sem, amikor újabb, Tökés László aláírásával ellátott közlemény érkezett szerkesztőségünkbe. Ebben az RMDSZ „zárványideológusainak” nevezett Cs. Gyimesi Éva és Sike Lajos jelennek meg mint első számú közlelenségek: előbbi a 168 Óra magyarországi hetilapban megjelent interjúja miatt, utóbbi az ÚMSZ-ben közölt írása miatt. A gúnyorosnak szánt, de elszomorítóan rossz szöveg szerint a fent nevezettek „önjelölt demokráciabajnokok”, akik „mára már teljesen elvesztették a mértéket, kritikájuk elvtársaik rögeszméinek kritikátlan sajkózá-sából áll, beszédeik pedig gyűlöletbeszéd”. Előbbi írás egyébként a magyarországi demokrácia berendezkedés halálát vizionálja, utóbbi pedig azt firtatja, a magyar költségvetési pénzen létrehozott úgynevezett demokrácia-központok valódi célja mennyiben a honosításra vonatkozó tájékoztatás, és nem bujtott pártfinanszírozás a Tökés-párt számára? Kijut a „jóból” az RMDSZ-nek is, és elsősorban Markó Béla leköszönő elnöknek, akit Tökés Hoszni Mubarak volt egyiptomi diktátorhoz hasonlít. Miközben az RMDSZ (!) EP-képviselője megállapítja, hogy „Markó Béla még idejében köszön le az elnökségről”, feltételezi a kérdést: „ki következik az RMDSZ élén utána? Ki jön Mubarak után?” Majd viszakanyarodunk szegény Cs. Gyimesi Évához, akitől megtudjuk, hogy „elvakult gyűlölködő” és a „168 órától” derivált „percemberke”, aki elvetemült módon „Magyarország demokráciájának megválasztott miniszterelnökét és kormányát, a rendszerváltoztató Fideszt és keresztény-demokrata szövetségét ócsárolja”. Végezetül az is világossá válik számunkra, hogy a Cs. Gyimesi-félek „az elvszerűség álcája alatt csupán egy bizonyítottan becsődölt hatalmat, annak holdudvarát, illetve saját kiváltságaitak védelmezik”... „Gyűlöletbeszéd!” – sziszeget Tökés László, a „jóérzésű magyar emberekhez” intézve gyűlölettől csöpögő szavait. Az emberi jóézésre apelláló én is most, amikor arra kérem a jobboldali véleményformálókat, civileket, értelmiségieket (a politikusokat nem merem...): ne vállaljanak szolidaritást pusztán ideológián alapon ilyen megnyilvánulásokkal. Régi jobboldali újságíró barátomat, a többi jobboldali újságíró kollégámat kérem: itéljék el maguk is ezt a gyűlöletbeszédet. És ne csak magánbeszélgetéseikben.

Román lapszemle

Több mint 60 ezer háztartásban nincs még elektromos áram. Villamosításuk akár több mint öt évig is húzódnak. A hatóságok pénzhianyra hivatkoznak. (Click) ► Nyolcezer önéletrajtot küldött el egy 36 éves, két egyetemet végzett munkanélküli, mégsem sikerült elhelyezkednie. (Gândul) ► A gazdasági válságra hivatkozva a görög hatóságok megszüntették minden nemzetközi vasúti járatot. (Evenimentul zilei)

Milliomos szakszervezeti vezetők

Ha a szenátus is elfogadja a szociáldemokraták törvényjavaslatát, miszerint a szakszervezeti tisztség nem minősül közméltósági címnek, az érdekvédelmi vezetők mentesülnének a vagyonnyilatkozattól.

Bogdán Tibor

▶ A vámkorrupciós eurómilliók kapcsán a „korrupciós piramis” csúcsa közelében lévő sakkfigurát, a vezért a szakszervezeti vezetők körében kell keresni. Arra nincsenek ugyanis bizonyítékok, hogy a csúszópénzek politikusokhoz kerültek volna, bár a kivizsgálás tartogathat meglepetéseket – állította Traian Băsescu államfő egy lapinterjújában.

Vagyonok és nyilatkozatok

Az államfő szavait igazolni látszik az a körülmény, hogy a költségvetési alkalmazottakat tömörítő Sed Lex szakszervezeti szervezet elnöke, Vasile Marica állítólag csúszópénzt követelt tisztségbe történő kinevezésért. A gyanúra azonban rácsáfol az a tény, hogy a szakszervezeti vezetők zöme

– vagyonbevallása szerint – nem is él olyan nagylábon.

A határátkelőknél eddig leplezett törvénytelenések és korrupció ismeretében alaposnak látszik a gyanú, hogy a vagyonnyilatkozatok korántsem tükrözik aláíróik valós pénzügyi-vagyoni helyzetét, akik nyilvánvalóan nem tüntették fel a csúszópénzekből összegyűlt jövedelmet. Persze mindaddig, amíg mindez konkrét bizonyítékot nem nyer, az ártatlanság vélelméből kell kiindulni.

A szakszervezeti vezetők vagyonbevallásain szereplő összegek tekintetében a listavezető magasan a Frăția szakszervezeti szövetség elnöke, Marius Petcu. Javai alapján következtetni lehet „kollégái” valós vagyoni helyzetére is. Petcu egy évtized alatt nyolc házat vásárolt, több folyószámlát nyitott. Felesége nevén közel 32 ezer négyzetméternyi te-

lek szerepel, 267 és 190 négyzetméteres nyaralót illetve házat építtetett Ilfov megyében és Bukarestben. Tavalyelőtt Marius Petcu szakszervezeti elnökként 357 ezer lejt vett fel, felesége, a Sanitas érdekvédelmi tömörülés főtitkáraként közel 88 ezer lejt keresett. Ketten együtt 200 ezer lejt értékben kaptak megrendelést a Frățiától egy uniós finanszírozású projektben, ezzel több mint 630 ezer euró folyt be 2009-ben a családi büdzsébe. Marius Petcu a sajtónak nyilatkozva teljesen normálisnak mondotta ezt az összeget, amelyből csak az újságírói fantázia kreál ügyet.

A Frăția szakszervezet kórházi betegszállítóból lett főtársa, Sorin Stan hivatalosan már jóval szegényebb nála: évi nettó bére nem haladja meg a 42 ezer lejt. Igaz, emellett további 12 ezer lejt keres a Columna szakszervezet elnökeként, helyi tanácsosi minőségében 7800 lejes juttatásban részesül, amit 9600 lejt egészít ki egy közelebről meg nem határozott Igazgató Tanács részéről, európai projektekben való részvétele pedig 60 ezer lejt hozott a Stan-családnak.

Bérből, magánórakból

Az Országos Szakszervezeti Tömb (BNS) elnöke, Dumitru Costin a „jómódúbb” szakszervezeti vezetők közé tartozik. Jövedelmei azonban hivatalosan nagyrészt fizetéséből származnak. Szakszervezeti vezetői minőségében 2009-ben havi 20 ezer lejt keresett, amit havi több mint 11 ezer lejjel egészítettek ki a BNS projektmenedzszerként kapott juttatások, 3000 lejhez jutott havonta a Realitatea Media sajtótársaság igazgatótanácsi tagjaként. Eközben havi 900-1785 lejt közötti összegeket vett fel a Román Labdarúgó Szövetségtől, az Országos Egészségbiztosítási Pénztártól, az Amatőr és Nem-amatőr Labdarúgók Szövetségétől. Mindennek ellenére csupán egy bukaresti lakás és telek, egy fél pitești-i lakás, és egy jelentősnek nem mondható cég 10 százalékos részvénycsomagjának tulajdonosa.

A Meridian szakszervezeti konföderáció elnöke, Ion Popescu ugyan Bukarestben egy lakást, három házat és ugyanennyi telket vásárolt, állítása szerint viszont mindent nagyrészt abból szerezte,

hogy feleségével együtt tematika magánórakat adott.

Gazdagabb – vagy őszintébb?

Az Alfa Kartell elnöke, Bogdan Hossu saját bevallásának megfelelően csupán egy 10 hektáros szántóterülettel és egy bukaresti lakással gyarapodott. Bankbetéteinek összege nem lépi túl a 35 ezer lejt és 12 500 eurót, autója, ékszere, műtárgyai, 3 ezer eurós értéket meghaladó ingóságai nincsenek, beosztó életmódjának köszönhetően adósságai sincsenek. Így nem tudni, mire költi el az Alfa Kartell elnökének járó évi több mint 62 ezer lejes fizetést, felesége 80 ezer lejt meghaladó évi bérét, ami összesen havi 12 ezer lejes jövedelemnek felel meg. Az ártatlanság vélelmét szem előtt tartva abban sem kételkedhet egyelőre senki, hogy négy magáncég vezetőtanácsi tagjaként csupán 2009-ben felvett közel 21 ezer lejt a szakszervezeti mozgalomnak adományozta.

A Metrorex harcias szakszervezeti vezetője, Ion Rădoi már jóval gazdagabb – vagy csupán őszintébb. Ő 2 hektár szántóföld, 1 hektár erdő, közel 3 hektárnyi telek

és további több mint egy hektárnyi más földterület tulajdonosa. Audi személygépkocsija értékét 9000, ékszereit, óráit pedig 6500 euróra becsüli. Bukarestben egy közel 100 négyzetméteres lakással, Dâmbovița megyében és Sinaia egy-egy 100 négyzetmétert meghaladó nyaralóval rendelkezik. Utóbbi havi 5200 eurónak megfelelő összegért adja bérbé, ami feltehetően hozzájárul ahhoz, hogy megélhessen egyetlen feltüntetett jövedelemforrásból: havi 7000 lejes szakszervezeti elnöki fizetéséből.

A szakszervezeti vezetőknek a jövőben még ennyit sem kellene bevallaniuk jövedelmeikből, ha átmenet a szociáldemokraták törvényjavaslata, amelyet a képviselőház már hallgatólagosan elfogadott. A tervezet értelmében ugyanis a szakszervezeti tisztség nem minősül közméltósági címnek, így betöltője mentesülne a vagyonnyilatkozattól. A betervezők szerint a jelenlegi vagyonbevallási mód célja megzavarolni és politikai nyomás alatt tartani a szakszervezeti vezetőket, akiknek jövedelme amúgy sem közpénzekből származik, nyilvánosságra hozataluk tehát indokolatlan. ◀

Zsebkendőnyi szigetek, lepedőnyi viták

Komoly területi viták zajlanak néha zsebkendőnyi szigetek hovatarozásáról a Távols-Keleten: az ellentétek Kína és Japán, Oroszország és Japán, valamint a két Korea között mérgezik a légkört.

Gy. Z.

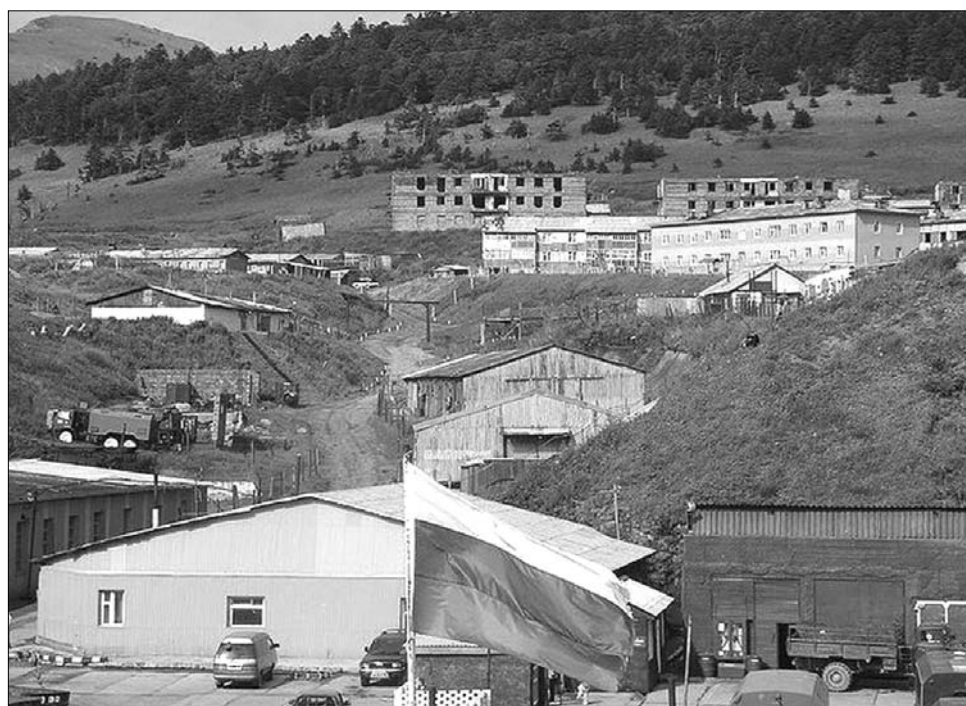
▶ A Kuril-szigetek külön stratégiai régiót képeznek, az ott telepítendő új fegyvereknek ehhez elégségeseknek kell lenniük biztonságuk szavatolásához – jelentette ki Dmitrij Medvegyev orosz elnök az elmúlt héten. A feladat végrehajtásának felügyeletével az államfő Anatolij Szergyukov védelmi minisztert bízta meg, aki bejelentette, hogy a két Kuril-szigeten lévő orosz hadosztály újrafegyverzésére vonatkozó terv február végéig elkészül.

Lakatlan sziklák

Az elnök hangsúlyozta azt is, hogy Oroszország elidegeníthetetlen részének tekint a Kuril-szigeteket, de közben meg kívánja őrizni a szomszédos országokhoz fűződő jó kapcsolatokat is. Viktor Baszargin regionális fejlesztési miniszter – aki a minap járt a szigetekre – azt jelentette, hogy a szigetek fejlesztésére 2015-ig különböző forrásokból 32 milliárd rubelt szándékoznak költeni. Magas rangú orosz tiszt-

ségviselők az utóbbi időben gyakran megfordultak a szigetekeken, s emiatt heves diplomáciai csatározás zajlik Moszkva és Tokió között, ugyanis Japán néhány szigetet szintén a magáénak tekint.

A *Kommersant* című lap Medvegyev novemberi látogatása nyomán orosz diplomáciai forrásokra hivatkozva azt írta: „Ha Vlagyimir Putyin elnöksége idején Moszkva még kész volt tartani magát az 1956-ban aláírt szovjet-japán deklarációhoz, ahhoz, hogy a békeszerződés megkötése nyomán tárgyalást kezdjenek a négy sziget közül kettő, Sikotan és Habomai visszadásáról, mostanra a helyzet megváltozott”. Oroszország hivatalosan ugyan nem állt el az 1956-os nyilatkozattól, de a mai álláspont szerint a szigetek orosz területet alkotnak, és a kérdés nem szorul megvitatásra. A Kamcsatka és Hokkaido között 1300 kilométer hosszan húzódó, 56 szigetből és lakatlan sziklából álló szigetcsoport négy szigetének – Iturup, Kunasir, Sikotan és

Sikotan: az orosz-japán békeszerződés megkötését akadályozó szigetcsoport egyik tagja

Habomai – rendezetlen kérdése a legfőbb oka annak, hogy a két ország a második világháború óta nem kötött békeszerződést. A Szovjetunió a második világháború utolsó heteiben, már a japán kapituláció bejelentése után foglalt vissza Japántól területeket – Szahalin déli részével és az említett négy déli szigettel együtt. Ez utóbbiak főként ásványi kincsek és a környező vizek halbősége miatt fontosak. Noha a status quó nemzetközi szerződések is rögzítik, Japán a négy szigetet saját Északi Területeinek tekinti.

Titkos foglalás

Kína visszautasítja Japán kártérítési igényét. Tokió a japán parti őrség hajóiban keletkezett sérülések miatt követelt elégtételt attól a kínai hajóskapitánytól, akit tavaly egy vitatott hovatarozású szigetcsoport közelében fogtak el többszöri ütközés után. Peking szerint a Tiaojü-szigetek Kína területének szerves részét képezik ősidők óta, és Japánnak nincs joga kártérítést kérni.

A Tiaojü-szigetek a Ming-dinasztia (1368–1644) óta szerepelnek kínai térképeken, első említésük kínai do-

kumentumokban az 1400-as évek elejére tehető. Japán elfoglalta Tajvant és a hozzá tartozó szigeteket, majd a Csing-dinasztia uralkodóját rákényszerítette a Simonoszaki szerződés elfogadására, 1895 áprilisában. Ebben engedte át Kína Tajvant és a környező szigeteket Japánnak. Peking érvelése szerint a II. világháborúban elszenvedett japán vereség után a vonatkozó nemzetközi dokumentumok egyértelműen megállapítják, hogy Tajvan és a környező szigetek Kína területéhez tartoznak. Japán ugyanakkor az Egyesült Államok kezelésébe adta a szig-

geteket, amely 1971-ben – kétoldalú egyezmény keretében, s Kína tiltakozása mellett – „visszaadta” őket Japánnak. A kínai-japán diplomáciai kapcsolatok felvételekor, 1972-ben, a kínai és a japán fél megállapodott abban, hogy a jövőbeni rendezésig félreteszi a kérdést. Feltételezések szerint a jelenleg lakatlan szigetek körüli vizek nem csak halban gazdagok: a tengeri talajzat jelentős mennyiségű földgázt és olajat is rejt.

Háborús veszély

Az 1500 lakosú Jonpjongsziget a dél- és észak-koreai határ közvetlen közelében található. Habár a koreai háborút lezáró 1953-as fegyverszüneti egyezmény értelmében a sziget Dél-Korea birtokában maradt, Észak-Korea mind a mai napig magának követeli. Emiatt a sziget térségében már négy kisebb tengeri összeütközésre is sor került 1999 óta, a diktatórikus vezetésű északi ország-rész hadserege legutóbb tavaly novemberben lötte rakétákkal Jonpjongot, s a támadás több halottat követelt; a koreai háború 1953-ban történt lezárása óta ez volt a leg súlyosabb incidens. A helyzet pattanásig feszült, s a nemzetközi közvélemény sokáig attól tartott, hogy kiújulhat a két Korea fegyveres konfliktusa, utóbb azonban a felek katonai tárgyalásokat kezdeményeztek és folytatnak Panmindzsonban. ◀

Lap-top

A nap címe. Raluca Turcan: Vagy a PD-L rendezte a Pásat-ügyet, vagy Pásat rendezte el a PD-L-t, *Gândul*.

Magyarázat. A PD-L üdvöskjét, Elena Udrea után a második nagy szökét, ahogy mondani szokás, nem veti fel az eredetiség és a mélység, de most nagyon merészet és találót mondott. A volt ügyésztől, Monica Macoveitől ugyanis természetes, hogy radikális antikorrupciózusságában – talán az egy Traian Băsescun és a másik Ionel Manțogon kívül (aki utóbbit ugyan mások nagyon korruptnak mondanak, de ő a Monica szponzora, úgyhogy most erről ne beszéljünk) – egy Pásatot bármikor könnyedén börtönbe küldene; ámde ez az antipasszát radikalizmus Raluca részéről rémisztően rendkívüli. Ridzit nem tudta eláztatni a parlament, most rövidesen kiderül, hogy Pásatot sikerül-e.

Öt éve Udrea. A *Puterea* felfigyel valamire, ami nekünk, bevalljuk, széles ívben elkerülte volna a figyelmünket: Bálint-napkor, vagyis vasárnap Elena Udrea betöltötte az öt évet. Amióta tagsági könyve van. Hogy ennek mi a jelentősége? Hát az, hogy most már ő is indulhat a párt elnöki tisztségéért. Mennyire szeretné Traian Băsescu! Ennek ellenére, valami azt súgja, a miniszterasszony nem jelölteti magát. Inkább helyezkedni próbál, továbbra is a B-betűs nagyok bűvöletében: Blaga? Boc? Berceanu? Baconschi? Vannak egy páran, bár az alfa-hím B sörénye már megkopott.

Ponta nem tagadja. A PSD ifjú, ámde tapasztalatlan elnöke nem rejtette véka alá, hogy a politikai eszményképe, mentora és támogatója továbbra is Adrian Năstase. Túl a volt miniszterelnök kétségtelen politikai adottságain és jó eredményein, erejét jelzi az is, hogy az ellene kivevényelt korrupcióellenes hadosztályok nem találtak rajta igazából fogást. Semmi okunk kételkedni abban, hogy – amint a buzgó tanítvány, a „kis Titulescu”, vagyis Victor Ponta az *Adevărul*nak is kifejtette – Adrian Năstase a képviselőház elnöki tisztségének legtermészetesebb várományosa. Anál is inkább, mert abban a tisztségben is ő volt eddig a legjobb.

Minden napra egy mondás

„Hungarikum az, amit csak mi gyártunk, és csak mi tudjuk elfogyasztani is.”
Kőhalmi Zoltán

Praktikus szemlélet

Horváth István

Megtörtént

SZELLEMI DÉZÉS

A három csónak körülötte bukdácsolt, emberek és evezők pörögtek az örvényekben; egy kapitány felmarkolta a kötélvágókést csónakja törött orrából, s rátámadt a bálnára, mint valami arkansasi párbajozó az ellenfelére, tízcentis pengéjével próbálta vakon elérni a bálna ölnyi mély életét. Ahab volt ez a kapitány. És ekkor történt, hogy Moby Dick hirtelen alája tolt a sarlóforma állkapcsát, és lemetszette Ahab lábát, mint a kaszás egy szál fűvet a réten. (...) Nemigen lehetett hát kételkedni benne, hogy e csaknem végzetes találkozó óta Ahab vad bosszút forralt a bálna ellen; számára minden rossz Moby Dickben öltött látható alakot s vált gyakorlatilag is megtámadhatóvá. A bálna fehér púpjára halmozta mindama általános dühöt és gyűlöletet, amit egész fajtája érzett Ádámtól fogva. Haza kényszerült fordulni, s hosszú heteken, hónapokon át Ahab és e gyötrelme egy függőágyban feküdtek, míg megkerülték tél közepén a sivár, süvöltő Tűzföldet; akkor folyt egybe megszagattott testének és sebzett lelkének vére, és ez megtébolyította. Csak akkor, a találkozás után, a hazafelé vezető úton, kerítette hatalmába a teljes megszállottság; az úton időszakonként dühöngő örült volt. És bár elvesztette egyik lábát, mégis oly életerő bujkált még egyiptomi mellkasában, s rohamaí annyira fokozták ezt, hogy tisztjei kénytelenek voltak szorosán megkötözni még a hajóúton is, mikor függőágyában őrlöngött. Kényszerzubbonyban himbálódzott a szelek eszeveszett rohamaí közepette.

Herman Melville: *Moby Dick, a fehér bálna*. Fordította Szász Imre

A kék madár

Vendéglátóm bekapcsolta a számítógépet, rákattintott a városháza honlapjára, beírta a saját személyi számát és kifizette az adót. Azután emelt díjas SMS-t küldött egy címre, így fizetve ki előre a valószínűleg két órányi parkolást. Mindez az ország nyugati felében történt, és elgondoltam, hogy ezt a két egyszerű műveletet milyen hosszadalmas vergődés előzi meg otthon, a Székelyföldön. A városházán mindig hivatkozni lehet arra, hogy 1. most egészítik ki az adatbázist, 2. le kellett építeni a személyzetet, 3. nem megfelelő a szoftver. Az újonnan kialakított parkolóknak pedig állandó téma, hogyan kell fizetni, hiszen 1. nem lehet tudni, hol van az óra, 2. rövidebb időre nem lehet jegyet kérni, 3. a gép nem fogadja el a pénzt és így tovább. Gyakran úgy tűnik, a Székelyföldön az is a haladó hagyományokhoz tartozik, hogy jóval többet beszélünk mindazokról a témákról, amelyek máshol már kézzelfogható eredményként vannak jelen a mindennapi életben. A székelyföldi lapokat olvasva pedig mindig elgon-

Székedi Ferenc

dolkodom: az éveken át gyártott, rengeteg megvalósíthatósági tanulmánynak vajon miért mindig az a legfontosabb eredménye, hogy az áfonya- és málnalekvárokat be kell csempészni a multik üzletpolcaira, és így köszönt be a fellendülés... Komolyabbra fordítva a szót: vajon mi az oka, hogy a székelyföldi közösségi fejlődés jóval lassúbb, mint másutt? Az egyik ok nyilvánvalóan az, hogy a sok rész tanulmány ellenére még mindig nincs olyan közösségi fejlesztési stratégia, amely nem a több szék között keresi a múltat, hanem szembenéz a jelennel, és nem az illúziókra vagy a választókat csalogató politikusi közhelyekre, hanem valóban tudományos munkára alapozza a jövőt. A csirái ennek a szemléletnek persze már léteznek, hiszen a Sapientia vidékfejlesztő szakemberei több Hargita megyei település számára készítettek igen alapos tanulmányokat. Bukarestből tudni azt is, hogy két Kovászna megyei község számára Csutak István által összeállított Leader-stratégiákat modellként tanítják a szakmi-

nisztérium országos szakmai szemináriumain, viszont az egész Székelyföldre kitekintő mélyebb és jóval árnyaltabb összeállítás még késik.

Ezért is olvastam igen nagy érdeklődéssel azt a közel kétszáz oldalas kéziratot (Csutak István: *Székelyföld EU forrásokra alapozott fejlesztése. Támpontok egy átfogó fejlesztési tervhez*. Státus kiadó, 2011), amely néhány nap múlva immár könyv formában is megjelenik, és érdemes kézbe vennünk nem csupán azoknak, akik fejlesztéspolitikával foglalkoznak, hanem mindazoknak, akiket érdekel és közelről is érint ez a téma. Márpedig e tekintetben sokan vagyunk, a kötetben megfogalmazott székelyföldi fejlesztési stratégia ugyanis ez esetben nem a levegőben lóg, hanem a térségben tapasztalható sokféleségre alapoz, a részeket pedig olyan gyakorlatias szemléletre fűzi fel, amelyre valóban építhető a jövő. Amikor a kisebb-nagyobb autonómia-viták zajlanak, akkor a józanabb hangok mindig megkérdezik: rendben van, de egyszer tisztázzuk azt, hogy mit értünk

Az autonómia nem kiskirályokat termelő hátfordítás a világnak, hanem éppenséggel a teljes nyitottság.

alatta és hogyan érjük el. Nos, aki ezt a könyvet nem csupán fellapozza, hanem el is gondolkodik a fejezetei fölött, amelyek a Székelyföld földrajzi, infrastrukturális jellemzőitől kezdve az épített és kulturális örökségen valamint az életmódon, az életkörülményeken, a vállalkozói környezeten át egészen a civil szervezetekig tanulmányozzák a térség összefüggéseit, akkor rájön arra, hogy egy régió önrendelkezése bizony nem közhely. Mint ahogyan nem az a sokat emlegetett Spanyolországban, Olaszországban vagy Svédországban sem. Az autonómia nem saját közössége által ellenőrizhetetlen, kiskirályokat termelő hátfordítás a világnak, hanem éppenséggel a teljes nyitottság: azoknak a kapcsolódási pontoknak a megkeresése, amelyek lehetővé teszik, hogy egy-egy régió a maga előnyére rugalmasan zárkózzon fel külső környezetéhez. Bízom abban, hogy a régiófejlesztési Csutak-könyv az RMDSZ X. Kongresszusára megjelenik, de abban is, hogy a korszerű szakmaiságnak ebből az alapmunkájából mindazok tanulnak, akik évek óta dobpergással próbálják elfogni az önállóság kék madarát.

Hol lakik a maffiózó?

Ha egy szép napon, kora hajnaltájban arra tetszenének felriadni, hogy recsegve-ropogva dől befelé a bejárati ajtó, ne tessenek megrémülni: betörő, pláne besurranó tolvaj nem ily módon szokott behatolni a lakásba. De elbizakodni se nagyon tessenek, mert annak is csekély a valószínűsége, hogy az állig felfegyverzett üvöltő álarcosok hangulatos maszkabálra invitálnák kegyedéket. Inkább az a valószínű, hogy különlegesen képzett antiterrorista alakulatok mindenféle harci technikában járatos marcona katonára ismerhetnek majd kéretlen látogatóikban. Ami mégiscsak megnyugtató a nagy ijedség után, már csak azért is, mert a kábítószer, fegyver, eurókötegek, eladásra szánt lányok után kutató derék harcosok előbb-utóbb belátják, hogy tévedtek, a szó szoros értelmében elnézték a házszámot. És mindezt konstatálva udvariasan bocsánatot kérnek.

Azt már nem várhatja el tőlük senki, hogy rendet is rakjanak a felforgatott lakásban, netán megreparálják, helyére tegyék a betört ajtót, hiszen nem bejárónők vagy asztalosok ők (egyébként is az ajtónak annyi), meg sietős is a dolguk. Most már ugye tudják, hogy az akció tulajdonképpen célpontja egy házzal odébb lakik és a nagy ramazurira felfigyelve bizonyára már kerekét is oldott, igyekezniük kell tehát, ha nem akarunk szégyenszemre dolguk végezetlenül visszakullogni egységükbe.

Míndez már szót sem érdemelne, az utóbbi időben oly gyakorivá váltak a hasonló esetek, hogy az ember már-már azt hiszi, valaki készakarva bolondját járhatja szegény álarcos fogdmegekkel. Az már érdekesebb viszont, hogy a rajtaütések során/után rendszerint elaléló, infarktussal kórházba kerülő, kés alá fekvő maffiózó politikusoktól, üzletemberektől eltérően, a „civil áldozatok” mennyire jól bírják a gyűródést; a legutóbbi címtevesztés szenvedő alanya például komoly szívbántalmakban szenved, mégsem esett kutyabaja sem, holott a törvény rátörő emberei még pisztoly is dugtak az orra alá.

Kérdés azonban, mi történne akkor, ha az ártatlan nyápic áldozatok egyike-másika tényleg szívrohamot kapna, netán ott helyben kilehelné a lelkét. Ki lenne a felelős a durva hibából fakadó tragédiáért?

A címtevesztések aggasztóan nagy számára való tekintettel ajánlatos lenne, ha álarcos uramék a jövőben akcióik előtt udvariasan bekopognának és tapintatosan megérdeklődnék, tényleg a maffiózó úr lakásajtaja-e az, amelyet másodperceken belül betörni szándékoznak. Bár amilyen rafináltak ezek a hazai bűnbandavezérek, még letagadnák magukat. Így aztán az álarcosok mégiscsak a szomszéd lakás ajtaját törnek be...

Bogdán Tibor

▶ Röviden

Buktak a bankok

Nettó 304 millió lejes veszteséggel zárta az elmúlt évet a román bankszektor, amelyre tizenegy éve nem volt példa – írta banki forrásokra hivatkozva a *Mediafax*. A Román Nemzeti Bank által készített összegzés szerint bár 20 pénzügyintézet nyereséges volt, profitjuk alulmaradt a 2009-es szinthez képest – ezzel szemben 22 bank zárta mínuszban a 2010-es évet.

Zuhant a Nokia

Közel húsz százalékos esett a Nokia tőzsdei részvényeinek értéke, miután a finn telefontgyártó konszern bejelentette, partnerségre lép a Microsofttal, amelynek következtében a készülékek átérnének a Windows Phone operációs rendszer használatára – írta a *Reuters*re hivatkozva a *Mediafax*. A két cég ezzel a szövetséggel szeretné utolérni az Apple és a Google sikereit.

Mega mobilfúzió?

Közösen fejlesztheti a jövőben mobilkommunikációs rendszerét az Orange Románia, a Cosmote és a Romtelecom, hogy ezzel csökkenthessék költségeiket és növelhessék az internetes szolgáltatások körét. Az anyakonszernnek, a Deutsche Telekom, illetve a France Telecom állítólag már tárgyalásokat kezdtek a témában – írta külföldi lapértécsülésekre hivatkozva a *Ziarul Financiar*.

Dübörgött a Duster

A Dacia Duster lett a 2010-es év legjobban eladott terepjárója, miután lekörözte a Volkswagen Tiguan-t és a Ford Kugát is – derült ki az Autógyártók és -Importőrök Szövetségének (APIA) adataiból. A román modell közel negyven százalékát fedte le a több mint tizenkétezer darabot számláló terepjáró-vásárlásnak, mely 2009-hez képest 21 százalékos növekedett.

Rekordhozam Kairóban

1,1 milliárd dollár értékben vettek egyiptomi államkötvényeket a Mubarak elnök lemondását követő első licit alkalmával – írta a *Bloombergre* hivatkozva a *Mediafax*. A jelenlegi kockázati tényezők miatt a tíz százalékos hozammal jegyzett állampapírok két éves csúcspot döntöttek.

„Ezüstérmes” lett Kína

A világ második legnagyobb gazdasági hatalmává küzdötte fel magát Kína, miután legfrissebb jelentése szerint 5900 milliárd dollárra becsült bruttó nemzeti termékének nominális értéke 0,4 százalékkal előzi meg Japánét – írta az *AFP*-re hivatkozva a *Mediafax*.

Magyar partner az AGRI-ban

Totka László

▶ Négyoldalú találkozó tárgyalta tegnap Bukarestben az Azerbajdzsán–Grúzia–Románia Interkonkter (AGRI) közös gázvezetékéről Ion Arítion gazdasági miniszter Fellegi Tamás magyar fejlesztési miniszterrel, valamint Natig Aliyev azeri-, illetve Alexander Khetaguri grúz energiaügyi tárcavezetőkkel. A találkozó megkezdésének felgyorsítása céljából legkésőbb 2012. április elsejéig el kell készülnie a megvalósíthatósági tanulmánynak. A szerződő felek ugyanakkor vállalják, hogy minden segítséget megadnak a projektben résztvevő vállalatoknak a finanszírozások előteremtése érdekében.

Amint arról korábban beszámoltunk, az AGRI-vezeték arra hivatott, hogy csökkentse az orosz importtól való függést, amennyiben lehetővé teszi, hogy az azeri gáz egy újabb csatornán érje el Nyugat-Európát. A gáz Azerbajdzsánból először a Fekete-tenger grúz partvidékére érkezik, ahol cseppfolyósítanak, majd különleges tankhajók szállítanak tovább Konstancára – ahonnan (a megépítésre váró gázterminálról) ismét gáznemű

formában továbbítanak a földgáz Európa középső része felé, mégpedig az Arad–Szeged és a Giurgiu–Ruse közös román–bolgár gázvezetékén keresztül. A tervezett szállítási kapacitás évi 7-8 milliárd köbméter földgáz, ebből kétféle maradna a román piacon és a fennmaradó 5-6 milliárd köbméter értékesíthető tovább Európában. Habár az eddigi tervezésben nem vett részt, a projekt iránt most Budapest is érdeklődést mutat, miután tavaly átadták az Arad–Szeged gázvezetékét.

„Az AGRI egy hosszú távú stratégiai projekt, melynek célja összhangban van

azzal az energiapolitikával, amelyet kezdettől fogva képviselünk a kormányváltás óta. Magyarország energiaellátási biztonságának az egyik kulskérdése, hogy kellően diverzifikált legyen a beszerzés helye, és a beszerzett energia továbbjutási infrastruktúrája ügyében megfelelő lépéseket tehsünk” – nyilatkozta az ÜMSZ-nek Fellegi Tamás, Magyarország fejlesztési minisztere tegnap, a szerződés aláírását követően. Hangsúlyozta, Magyarország EU-tagként három stratégiai projektben érdekelt, amelyek mindenikét érvényesíteni szeretné energiapolitikájában – ezek megvaló-

sulásának üteme azonban számos egyéb tényezőtől, például a finanszírozási lehetőségektől is függ.

Fellegi Tamás megerősítette azokat a román sajtóinformációkat, miszerint amennyiben Magyarország becsatlakozik az AGRI-projektbe, a költségek négyfelé oszlanának, így Magyarországra is 25 százaléka jutna az 1,2-4,5 milliárd euróra becsült büdzsének. „Az azeri gázt használó AGRI-partnerséggel egy nagyon komoly lépést tehetünk abba az irányba, hogy Magyarország egyoldalú orosz gázfüggőségét, illetve az orosz-ukrán infrastruktúra függését olda-

ni tudjuk. Ugyanúgy fontosnak tekintjük természetesen az ugyanebbe az irányba mutató európai uniós Nabucco projektet is, valamint az Észak-Déli Energiafolyósító kiépítését, amely a Balti-tenger irányából haladna Magyarországon át az Adriai-tenger felé és ennek megfelelően teremtene jelentős beszállítási lehetőséget Észak-Afrikából és az Arab-öbölből, valamint Norvégiából” – fogalmazott Fellegi, rámutatva, ezáltal nem csak az orosz, hanem az ázsiai energiafüggőséget is jelentősen csökkentené Magyarország.

Kérdésünkre, hogy szorosabbá vált a partnerség Romániával az energiaszektorban, illetve a gazdaság más területein is a kormányváltás óta, a magyar fejlesztési miniszter elmondta: a két ország közötti partneri kapcsolatok nagyon jó irányba haladnak.

A magyar kormány már 2012-ben megkezdendé a hosszútávú gázszállítási szerződés meghosszabbításáról való tárgyalást az orosz féllel. Érdeklődésünkre, hogy az AGRI-protokollummal egyben Moszkvának is üzent-e, a miniszter úgy fogalmazott: „Egyáltalán nem ez a szándékunk. Hogy ennek napi szinten lehet üzenetértéke, az nem rajtunk múlik.” ◀

Erősödő partnerség: Ion Arítion gazdasági tárcavezető és Fellegi Tamás magyar fejlesztési miniszter

Mérséklődött az infláció

ÜMSZ

▶ Romániában 6,99 százalékra mérséklődött az éves szintű infláció januárban az előző havi 7,96 százalékról – derült ki az Országos Statisztikai Hivatal legfrissebb adataiból. Az arány felülmúlta a szakértők várakozását, és továbbra is jóval meghaladja a Román Nemzeti Bank 2-4 százalékos inflációs célját. Tavaly decemberhez képest 1,14 százalékkal drágultak az élelmiszerek, ezek közül is leginkább a zöldségek és az azokból készült konzervek (5,6 százalékkal), a gyümölcsök és -ké-

szítmények (2,2 százalékkal), valamint az olaj, szalonna és zsiradék. A nem élelmiszertermékek ára tavaly decemberhez képest csupán 0,83 százalékkal emelkedett – elsősorban az elektromos energia (3,21 százalékkal), az üzemanyag (2,18 százalékkal), a kulturális és sporttermékek (2,17 százalékkal). Ugyanakkor 0,1 százalékkal csökkent a szolgáltatások ára.

A jegybank február elején a korábbi 3,4 százalékról 3,6 százalékra növelte az idei decemberi éves inflációra vonatkozó előrejelzését – 2012-re pedig 3,2 százalékos éves inflációs célt vetített előre. ◀

Nincs „búcsú a fegyverektől”

Hírösszefoglaló

▶ A hadiipar közel egymilliárd lejes tartozását törölné el egy friss rendeletével a kormány nemzetvédelmi megfontolásból – illetve, hogy „megtisztítsa” a szektor cégeinek portfólióit vonzóbbá téve őket ezáltal a potenciális befektetők számára. A kabinet egy érvényes uniós jogszabályban talált kapaszkodót, mely lehetővé teszi a katonai érdekű ágazat védelmét.

A gazdasági minisztérium fennhatósága alá tartozó vállalatok között talál-

ható a Romarm, a craiovai repülőgépgyártó, a brassói IAR légitéchnika-vállalat, a mangaliai hajógyár, az optikai felszerelésekre szakosodott bukaresti IOR, a szászvárosi Mechanika Üzem és a vidombáki aeronautika-központ. A tartozások eltörlését a minisztérium egy gazdasági-pénzügyi újjáélesztő intézkedésként mutatja be, melyet azal indokol, hogy az érintett vállalatok mindeddig nem tudták rendezni „történelmi adósságaikat” és erre a közeljövőben sincs kilátás, ha azonban emiatt

a pénzügyi hatóságok zárolnák számláikat és vagyonekbezártást kérnének, felbecsülhetetlen veszteséget okoznának a nemzetvédelemre nézve. A szaktárca elemzései szerint az adósságok által gyakorolt nyomás megszűnésével az ágazat nyereségessé válhat. A szektorra a napokban különben egy tragikus esemény is ráirányította a figyelmet, miután pénteken két dolgozó életét veszítette, egy pedig súlyosan megsebesült a Sadu helységben található mechanika üzem egyik lőszerraktárában. ◀

Alkotmányozással a gazdaságért

Hírösszefoglaló

▶ Senki, így a magánszférában dolgozók sem járhatnak rosszabbul az egykulcsos adórendszerrel – jelentette ki Orbán Viktor magyar miniszterelnök tegnap, a parlamentben napirend előtt elmondott beszédében. A kormányfő az áprilisi választások utáni időszokról szólva felidézte: Magyarországot a hamis számokra épülő költségvetés összeomlása fenyegette – most pedig nem tüneti kezelésre van szükség, „nem akarunk sem Görögországot, sem Írországot sorsára jutni”. Az utóbbi

évek mentalitása szerinte az volt, hogy hitelből mindent lehet, ám most vissza kell térni a józan ész és a felelősség útjára. Elmondta, hogy áttörést ért el Magyarország energiafüggőségének felszámolásában: többek között megkötötték a vezetékrendszer összekapcsolásáról szóló szerződést Horvátországgal és államközi szerződést írtak alá Szlovákiával a gázvezetékrendszer összekapcsolásáról. A miniszterelnök kijelentette: a kormány az arányos, egykulcsos adórendszer bevezetésével összefüggésben vállalta, hogy senki sem járhat

rosszul, senkinek sem csökkenthet a fizetése.

Orbán közölte: felkérte Matolcsy György nemzetgazdasági minisztert, dolgozza ki az ország újjászervezésének programját, amelynek célja, hogy minden munkaképes embernek legyen munkája és tudjon megélni belőle. Ezt a programot a kormány március 15. előtt benyújtja az Országgyűlésnek – ismertette. Minden támogatást meg kell adni ahhoz – folytatta –, hogy az Új Széchenyi Tervbe minél többen és minél hamarabb bekapcsolódhassanak, mert ez a gazdasági

növekedés és az egymillió új munkahely létrehozásának kulcsa. Orbán Viktor szerint jogos igény arra, hogy az alaptörvénybe foglalják például az államadósság korlátjainak megállapítását és a nemzeti vagyon védelmét. „Az alkotmányozás a magyar gazdaság talpraállításának nélkülözhetetlen része” – fogalmazott.

Minimális csalódásként értékelték az MTI-nek nyilatkozó makrogazdasági elemzők, hogy Orbán parlamenti felszólalásában nem hangzottak el új információk a gazdasági reformtervekről, és hogy ezek bejelen-

tésére márciusig várni kell. A forint árfolyama azonban nem változott érdemben a beszédre. Kovács Máttyás, a Raiffeisen Bank elemzője elmondta: a piaci szereplők arra számítottak, hogy a miniszterelnök beszédében elhangzik egy-két befektetőnek kedves információ-morzsza, ez azonban elmaradt. Barta György, a CIB Bank vezető elemzője számára az derült ki: a minisztériumban valószínűleg még mindig dolgoznak azon, hogy finomítsák a csomag részleteit. Szerinte a piac egyáltalán nem reagált, és úgy tűnik továbbra is türelmes. ◀

Alomboltok rémálma

ÚMSZ

► „Jaj, csak az anyukám meg ne tudja” – nyöszörögte a marosvásárhelyi Bolyai utca földjén fekvő lány, aki néhány napja egy közeli kávézóban fogyasztott hallucinogén szert, majd összeesett. Társai közül senki sem lett rosszul, meglepte őket, hogy az iskolás lány hazafelé menet elájult. A drogot az „alomboltok” néven ismert üzletek egyikében szerezte be.

Kiskorúak veszélyben

A jelenet – amelynek munkatársunk is tanúja volt – a mentőszolgálat munkatársai szerint nem egyedül. Gyakran előfordul, hogy 12-14 éves fiatalokhoz vonulnak ki, az áldozatok többségének fogalma sincs, hogy mit fogyasztott. Most nem is volt egyszerű kórházba vinni a láthatólag kábult állapotban lévő lányt. „Már nem vagyok olyan rosszul, és nem szeretném, ha otthon megtudnák, mit csináltam” – szabadkozott az érintett lapunknak, aki vonakodva ismerte el, alig töltötte be a 14. életévét. Azért könyörgött, a mentőorvos ne rögzítse a nevét, és lehetőleg ne vigyék kórházba: maradjon titokban a „balesete”. Szerencséje volt, őt kórházba vitték.

Koporsókkal az életért

Bukarestben tegnap ezren tüntettek a kormánypalota előtt azért, hogy ilyen jelenségek többé ne fordulhassanak elő az országban. A demonstrálók az úgynevezett etnobotanikus szerek forgalmazásának teljes betiltását követelték. „Állítsátok meg a tömeggyilkosságot!” „Le az etnobotanikus szerekkel!”, „Miért utáljátok a gyerekeket? Ne áruljátok a halált!” – skandálta a tömeg. Több ismert rádiós és televíziós személyiség is részt vett az eseményen, felszólalásaikban je-

leztek: tíz koporsót helyeznek el a Victoria palota előtt, hogy figyelmeztessék a Boc-kabinetet a felelősségére és a kötelességére. A tüntetők azt követelték a helyi önkormányzatoktól, országsszerte intézkedjenek a hallucinogén szerek forgalmazása ellen. Több olyan hozzátartozó is szót kért, akiknek családtagjai kábítószerfogyasztás miatt hunytak el.

Kérésük válasza talált. Több illetékes szerv is azt ígérte, a holnapi kormányülésre újabb javaslatokat készít elő az etnobotanikus szerek forgalmazásának vissza-

szorítása érdekében. Traian Igaş belügyminiszter tájékoztatása szerint ezeket a drogot teljes egészében betiltánák. Az Egészségügyi Minisztérium közleményben emlékeztetett, hogy már 2009-ben rendelettervezetet nyújtottak be ebben a tárgykörben, az Európai Tanács azonban kifogással élt, és arra hivatkozott: az intézkedés sérti a szabad áruforgalmat. Tavaly februárban 36 növény és hatóanyag forgalmazását tiltotta be a kormány – meglepő módon a szigorító intézkedések nyomán csökkent a kábítószer-fogyasztók életkora.

Elavult a kampány

„Az elmúlt egy évben folytatott kábítószerellenes kampányoknak sajnos nincs érdemi hatása, talán valamivel tudatosabbak lettek az emberek. De a kereskedelem nem szorult vissza” – nyilatkozta lapunknak Dégi Csaba addiktológus, a kolozsvári Babeş-Bolyai Egyetem oktatója. A szakértő fájralja, hogy sem a belügyminisztérium sem az egészségügyi tárca nem állt elő olyan javaslatokkal, amelyek a prevenciót segítenék. Dégi úgy véli, ugyanaz a drogellenes háború folyik ma Romániában, mint amit az Egyesült Államok hirdetett 1961-ben, és amelyet a Barack Obama hivatalba lépésekor sikertelenné nyilvánítottak. „A forgalmazás elleni kampányok azért nem elég hatékonyak, mert az ilyen jellegű szerekre szakosodott boltok újra és újra megnyílnak, csak a kolozsvári egyetemi negyedben három ilyen üzlet működik” – mondta a BBTE oktatója, aki szerint aki nem tud és nem akar lemondani a kábítószerrel, akit nem véd meg a prevenció, az drogot fog vásárolni. „Az igazán nagy volumenű forgalom azonban a neten zajlik” – figyelmeztetett a rejtett drogkereskedelmre Dégi. ◀

Karnyújtásnyira vannak a drogfogyasztók számára a különböző drogok a netes kereskedelemben

Vásárhelyi városházavita

Antal Erika

► Heves vita alakult ki a városi és a megyei önkormányzat között Marosvásárhelyen az egykori városháza tulajdonjogáról. A város jelképének számító szecessziós épületet 1908-ban Bernády György építtette: szimbolikus kérdés is, hogy kinek az illetékessége alá tartozik. Most a megyei önkormányzat és a prefektúra működik itt.

Politikai kampány

Dorin Florea polgármester arra hivatkozik, hogy ami a század elején a város pénzén épült, az most is a várost illeti, és ideje igazságot szolgáltatni a városnak. A helyi önkormányzat egyöntetűen szavazta meg azt a határozatot, amely kimondja, hogy a polgármesteri hivatal cseréljen székházat a megyei tanáccsal és a prefektúrával. A határozatot elküldték a közigazgatási minisztériumnak is, a szaktárca felszólította a megyei tanács elnökét, hogy február 15-ig döntsön a polgármesteri hivatal állásfoglalásáról. Lokodi Edit, a megyei tanács elnöke lapunknak elmondta, azért sem valószínű, hogy ez a csere, mert az épület az állam tulajdona, és azt előbb a kormányznak a megyei tanács birtokába kell juttatnia. A megyei tanács múlt heti ülésén vitát kavart az ügy, mivel a vélemények megoszlottak.

„Ebben az ügyben a megyei tanácsnak nincs joga dönteni” – hangsúlyozta a tanácselnök, aki attól fél, székház nélkül marad az általa vezetett testület. Lokodi szerint az ügy a polgármester politikai kampánya. „Mi kérjük a kormánytól, hogy kerüljön az épület a tanács tulajdonába. Addig itt nincs is miről vitáznunk” – mondta Lokodi.

Rablóból pandúr

Kolozsváry Zoltán városi tanácsos az ÚMSZ-nek kifejtette, természetesnek tartja, hogy az az épület, amelyet a város egykori polgármestere a város lakóinak a pénzből épített, visszakerüljön a város tulajdonába. „Fontos, hogy ebben a helyzetben a három intézmény között olyan megegyezés jöjjön létre, amely figyelembe veszi a város hagyományait és a jelenlegi igényeket is” – mondta a tanácsos, aki úgy véli, a megyei tanácsnak akkor sem biztos, hogy költöznie kellene, ha az új tulajdonos a városi önkormányzat lesz.

Tíz éve Fodor Imre polgármester kezdeményezte a Bernády építtette ingatlan visszahelyezését a város tulajdonába, ezt akkor Dorin Florea prefektusként akadályozta meg. A hétvégén Florea Bernády György szobrát is megkoszorúzta és úgy nyilatkozott: „itt az ideje a történelmi igazságszolgáltatásnak”. ◀

Hamis riasztók Háromszéken

Kovács Zsolt

► A háromszékiek hívják legtöbbször indokolatlanul a 112-es ingyenes segélyhívó számot, az összesített országos adatok szerint. A Segélyhívó Szolgálat (STS) nyilvántartásából kiderül: Kovászna megyében idén 28 243 hívást kezdeményeztek, de ezekből alig 3 152 bizonyult megalapozott segélykérésnek, vagyis a betelefonálók háromnegyede hamisan riasztott. A legtöbbször – 1579-en – a mentők segítségét kérték, a rendőrséget 653 alkalommal, a tűzoltóságot pedig 59 alkalommal riasztották

idén. Tiberiu Postoacă, a Kovászna megyei mentőszolgálat vezetője úgy véli, sok esetben hívják őket apró sebesülésekért. Az intézményvezető lapunknak elmesélte: az is előfordult, hogy valaki azért hívott mentőt, mert elvágta az ujját. Postoacă arra figyelmeztetett, hogy vannak „rendszeres” ügyfeleik is, akik naponta többször is segítséget kérnek. Ilyen egy zaláni család, amelynek tagjai naponként akár 2-3 alkalommal is kihívják a mentőket. „Ők valóban betegek, de nem akarnak kórházba feküdni, kényelmesebb számukra, ha a mentőszolgálat dolgozó

rendszeresen megméri a vérnyomásukat” – nyilatkozta Postoacă. Statisztikák szerint idén országos szinten az 1,7 millió hívás érkezett az 112-es hívószámra, ezek 75 százaléka azonban szintén hamisnak bizonyult. A „hamis riasztók” többsége Kovászna, Hargita, Călăraşi, valamint Tulcea megyében él. Szakemberek arra figyelmeztetnek, hogy a sürgősségi szolgálat indokolatlan igénybevétele megterheli a rendszert, és sokszor azért nincs elég kapacitás a megfelelő közbelépésre, mert az illetékesek hamis segélykérők bejelentései nyomán indulnak útra. ◀

Bálint-napi „szívességek”

Sipos M. Zoltán

► Nem volt népszerű az idén a Bálint-napi rendezvénysorozat Kolozsváron, csupán néhány pár döntött úgy, hogy a szerelmesek napján 24 óra erejéig szimbolikusan házasságot köt. Már több éves hagyománya van annak, hogy ilyenkor a köztéren felállított Bálint-napi sátrakban nyilvánosan szerelmet vallanak egymásnak a kolozsváriak, az önkormányzat pedig emléklapot ad számukra. Tavaly, amikor hétvégére esett a rendezvény, sokan éltek a lehe-

tőséggel, most azonban elmaradt a remélt érdeklődés. Idén két bevásárló központban és a főtéren is várták a romantikus lelkű helyieket. A főtéren ottjártunkkor egyetlen pár jelent meg, ők csupán három hónapja tartoznak össze. „Mi azért jöttünk ide, mert most viccesnek tűnik ez a szertartás, de egyáltalán nem biztos, hogy hosszú távon együtt tudunk maradni. Ebben a zord időben nem hiszem, hogy sokaknak kedve kerekedne így szórakozni” – nyilatkozta a 21 éves fiatal fiú, aki 19 éves barátnőjét „vezette oltár-

hoz”. Ezen a napon a polgármesteri hivatal, abban a reményben, hogy sokakhoz sikerül eljutni a Bálint-napi programok révén, kampányt is indított az egészséges életmód népszerűsítése érdekében. „Az egészséges szív jobban tud szeretni” – hirdeti a kezdeményezés jelszava. A kolozsvárihoz hasonló rendezvények tették hangulatosabbá a Bálint-napot országsszerte: Nagyszebenben, Marosvásárhelyen, Bukarestben is különböző műsorok, akciók csábították szerelemre és a szerelem megvallására a járókelőket. ◀

Röviden

Állás pályakezdőknek

Frissdiplomás programot indít a MOL-csoport. Az ötödik alkalommal elindított kezdeményezés címe „Growww2011”, és célja a tehetséges pályakezdők foglalkoztatása. Összesen 290 állás betöltésére nyílik lehetősége azoknak, akik megfelelnek az előírt feltételeknek. Romániában az ideális jelölt legfeljebb két év szakmai tapasztalattal rendelkezhet, eredményorientáltnak és csapatjátékosnak kell lennie, továbbá készen arra, hogy új tudásra tegyen szert, használja kreativitását a dinamikusan változó környezetben. A jelentkezőknek mérnöki vagy gazdasági háttérképesítéssel kell rendelkezniük. A friss diplomások a MOL csoport állásajánlataira a www.mol.hu vagy a www.molromania.ro honlapokon jelentkezhetnek. A Romániában betöltendő állásokra az önéletrajzokat a resurseu-manee@molromania.ro e-mail címre várják. Jelentkezési határidő: 2011. május 16-a.

Sikeres szívprogram

Eddig 1293 életet mentett meg az Egészségügyi Minisztérium által tavaly év közben elindított program, amely a heveny szívinfarktus kezelését célozza. Heveny szívinfarktus esetén a szívkáterezést elengedhetetlen beavatkozás, amelyet az infarktus bekövetkezése utáni 12 óra alatt feltétlenül végre kell hajtani. Tavaly a program költségvetésére több mint 12 millió lejt különített el a szaktárca.

Tovább tüntettek a Caritas kórházban

Folytatják a bukaresti Caritas kórház munkatársai a február 7-én megkezdett tiltakozást, mert az Egészségügyi Minisztérium időkét otthonává alakítaná az intézményt. A 480 főt foglalkoztató kórház választ vár a szaktárcától arra, mi lesz az itt dolgozókkal, az érdekvédők seregléme, hogy sem a szaktárca, sem a bukaresti főpolgármesteri hivatal nem ült tárgyalóasztalhoz az érintettekkel. A kórház képviselői azt is hangsúlyozzák, hogy az épületkomplexumnak csak egy része állami tulajdon.

Tiltakozik a szakszervezet

Bírálta az oktatási tárca vezetését az Alma Mater szakszervezet a felsőoktatásban érvénybe lépő „kényszernyugdíjazás” miatt. Az új oktatási törvény előírja: a 65 évnél idősebb oktatók teljes állásban már nem taníthatnak, csak óraadóként vehetnek részt az egyetemi munkában. Az Alma Mater arra kéri a tanügyminisztériumot, üljön újra tárgyalóasztalhoz az érdekvédőkkel, mert ez az intézkedés ellehetetleníti az ideai tanévben folyó oktatást.

Röviden

Szülővárosában temetik el Medgyesfalvy Sándort

Ma temetik Marosvásárhelyen a pénteken, életének 51. évében elhunyt Medgyesfalvy Sándor színművészt, a Szigligeti Társulat tagját. 1960. március 8-án született Marosvásárhelyen, a Szentgyörgyi István Színművészeti Főiskolán végzett 1985-ben, majd Nagyváradra került az állami színház magyar tagozatához. A váradi közönség Robert Thomas *Egérfogó a nászágyban* című bűnügyi vígjátékában láthatta őt először színpadon. Az azóta eltelt évek alatt a váradi színjátszás kiemelkedő egyénisége lett.

Magyarságtörténeti előadás Nagyváradon

Az RMDSZ Bihar megyei szervezete által alapított Szacsavay Akadémia keretében szervezett, *Mérlegen a magyar történelem* című előadássorozat következő meghívottja Zsoldos Attila akadémikus, az MTA levelező tagja, a Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Bizottsága Közép-kori Osztályának a vezetője. A történész holnap 18 órától a nagyváradi Bémer (ma Ferdinand) téri Városi Művelődési Házban *Az államalapítás és az Árpádok királysága* címmel tart előadást.

Szépül a bonchidai kastély

Sipos M. Zoltán

A kolozsvári Transylvania Trust Alapítvány ismét nagy lépést tett a bonchidai Bánffy-kastély megmentése érdekében: részlegesen felújították a régió egyik neves ipari műemléképületét, a kastély malomházát. A munkálatokat a Partnerség a romániai épített ipari örökség hasznosításáért címet viselő, 12 hónapos projekt keretében sikerült megvalósítani.

Nehézkes finanszírozás

Egyelőre a tetőszerkezetet újították fel, az épületet újrafedték, ezzel megállították a további rohamos rongálódást. „Egyelőre csak ezekre a gyors beavatkozásokra futotta. Az elmúlt évek munkamenetének tapasztalatai azt mutatják, hogy csak nagyon lassú tempóban haladhatunk a felújítással” – mondta el lapunknak Szabó Bálint, a Transylvania Trust Alapítvány elnöke. Tájékoztatása szerint a lassú munkatempó a finanszírozás módjának a következménye. Megtudtuk: mintegy 8 millió eurós összegre lenne szükség ahhoz, hogy a Bánffy-kastély teljes egészé-

Sikerült megállítani a további romlást a Bánffy-kastély malomépületén

Fotó: MTI

ben fedél alá kerüljön, és ajtók, ablakok kerüljenek az épületekre. Az alapítvány elnöke szerint azonban a jelenlegi finanszírozási struktúra mellett a restaurálási munkálatok eltarthatnak akár 15–20 évig is.

A helyiek támogatására is szükség van

A Transylvania Trust Alapítvány álláspontja szerint Románia rendkívül értékes, a dél-kelet-európai térségben figyelemre méltó épített ipari örökséggel rendelkezik, ám azokat nem hasznosítják a bennük rejlő lehetősé-

gek szerint. A műemlékvédő alapítvány ezért indította a 12 hónapon át tartó, *Partnerség a romániai épített ipari örökség hasznosításáért* című programot, melyet az Európai Gazdasági Tér – Finanszírozási Mechanizmus támogat. A program partnerei a norvégiai Folkeuniversitetet I Fjellregionen, a bukaresti Ipari Örökségünkért Egyesület, a felsőbányai Magyar Demokrátikus Ifjak Szövetsége és az erzsébetvárosi Örmény Alapítvány.

A Transylvania Trust beszámolója szerint a program keretében a bonchidai kas-

tély malomépületének részleges felújítása mellett elkészült az épített ipari örökség regionális adatbázisa Máramaros, Kolozs és Szeben megyékben, valamint Bukarestben. Több rendezvényt szerveztek, amelyek során próbálták tudatosítani a helyi hivatalosságokban és intézmények képviselőiben az ipari örökség jelentőségét társadalmi, gazdasági és kulturális téren. Gyerekprogramok során megismertették az iskolásokkal az ipari örökség fogalmát és óvásának, hasznosításának jelentőségét. Nemzetközi konferencia keretében ismertették

a projekt eredményeit valamint külföldi szakemberek segítségével esettanulmányokat mutattak be és létrejött egy munkacsoport, amely a romániai ipari épített örökség felmérését és hasznosítását tűzte ki céljává. Ugyanakkor több felületet és módszert felhasználva népszerűsítették a programot és annak eredményeit: létrejött egy 20 állomást magában foglaló turisztikai útvonal, és elindították a www.industrial-heritage.ro internetes honlapot, ahol a program eredményeiről, tevékenységeiről olvashatnak.

Nagyárad követi Bonchidát

Bonchida példájából kiindulva több műemléképület megmentése és hasznosítása terén is szeretnének előrelépni, mondta el Szabó Bálint. A nagyváradi vár felújítása lenne egyik ilyen nagy horderejű kezdeményezés. A Transylvania Trust elnöke elmondta: elsősorban olyan épületeknek az esetében tudnak közbelépni, amelyek önkormányzati kézen vannak. A visszaigényelt, magántulajdonban lévő épületek esetében már nehezebb, szinte lehetetlen a beavatkozás. ◀

HIRDETÉS

A Rádió GaGa bemutatja:

Gruppen-Hecc Kabaré

Seară de cabaret

2010
-25%
+TVA
=.....

De rongyos élet!

Írta: Nagy István és Molnár Tibor
Fellépnek:
Nagy István
Szélyes Ferenc
Kárp György
Henn János
Biluska Annamária
Somody Hajnal
Fodor Piroška
Ördög Miklós Levente m.v.

Zenél: az Autostop MS zenekar
Hang- és fénytechnika, vizuális effektek: Göllner Károly
Producer: Hompot Szilárd

A KÖZÖNSÉG KÉRÉSÉRE!

Helyszín: Marosvásárhely, Kultúrplota, február 20 vasárnap

Időpont: este 7 óra

FOTÓMOGATÓK: Kallas, Oligraf, PCHOUSE, NOVOCOM, GARA NORDINOR, MultiprodimpeX, GSCOPY SHOP Triplast, LEVIANT, BUL, UVECENTRUM, Agroditrans, NÉPŰSÁG, Nírlap, krónika, új magyar szó

Megújult az Echinox

Hírösszefoglaló

Jelentős átalakuláson ment át az 1968-ban alapított, és azóta folyamatosan megjelenő kolozsvári egyetemista folyóirat, az *Echinox*. Mától megvásárolható több kolozsvári könyvesboltban a megújult formátumú és tördelésű, színes borítójú lap, az országos terjesztést a Humanitas és a Cărturești könyvesbolthálózat végzi.

Fontos újdonság a lap rendszeresen frissülő honlapja (<http://www.revistaechinox.ro/>), ahol a nyomtatott folyóiratban megjelenő anyagok mellett egyéb, kifejezetten a honlap számára írt szövegeket is publikál a

szerkesztőség. Az *Echinox* megalapítása óta többnyelvű folyóirat, az utóbbi években román és magyar nyelvű szövegeket közöl.

A 2010/4–10 jelzettel megjelenő friss lapszám román nyelvű összeállítást közöl a kortárs brit prózairódalomról, a magyar oldalakon a műfordítással kapcsolatos tematikus tömb olvasható. A magyar oldalak tartalma: Serestély Zsolt interjúja Jankó Szép Yvette műfordítóval, Rosa Liksom prózái Jankó Szép Yvette fordításában, Máthé Kincső és Pál Tamás versei, Deák Zsuzsanna és Máthé Miklós Mónika kisesszéi fordítási problémákról.

Az *Echinox*-honlap magyar oldalain a lap néhány archív anyaga mellett jelenleg Kari Hotakainen prózája és Serestély Zsolt olvasónaplói böngészhetők, illetve kritikák Máté Angi és Miklós Ágnes Kata könyveiről.

A lap igazgatója a 2009/5–12-es számtól kezdődően Rareș Moldovan, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem adjunktusa, főszerkesztője Bogdan Odăgescu egyetemi hallgató. A magyar oldalak jelenlegi szerkesztői: Deák Zsuzsanna, Gondos Mária Magdolna, Kulcsár Árpád, Máthé Miklós Mónika, Serestély Zsolt, Visky Zsolt egyetemi hallgatók. ◀

Mesemaronon kicsiknek és nagyoknak Jókai művekből

Baloga-Tamás Erika

Jókai Mór művei vannak idén a Mesemaronon elnevezésű rendezvény középpontjában, melyet 2009 óta minden évben megszervez a Hargita Megyei Hagyományörzési Forrásközpont és a Cimborá Gyermekek Klubja, társszervezésben a Székelyudvarhelyi Városi Könyvtárral.

A maratont ma reggel indítják, és célja az olvasás népszerűsítése, a szervezők

szeretnék lehetőséget teremteni arra, hogy minél többen átélhessék a közös olvasás örömeit. Az eseménynek a Székelyudvarhelyi Városi Könyvtár ad otthont, a gyerekeket, felnőtteket reggel 9 órától este 7 óráig fogadják.

A rendezvény szervezői nemcsak arra összpontosítanak, hogy a Mesemaronon napján minél többen legyenek a kijelölt helyszínen, hanem azt is szeretnék, hogy minél több település

bekapcsolódjék a közös olvasásba. A résztvevőktől csupán annyit kérnek, hogy jelezzék a közös olvasás időtartamát és helyét. A tavalyi öt megyében tizenhat településen 2526-an olvastak együtt.

„Nem szeretnénk kizárólag gyermekrendezvényt nyilvánítani ezt a napot, hisz az olvasás nemcsak az ő kiváltságuk. Ezért felhívásunk mindenkinek szól, aki szeret olvasni” – mondják a rendezvény lebonyolítói. ◀

Countryláz a Grammysn

Öt Grammy-díjjal jutalmazták a Lady Antebellum nevű country triót az 53. Grammy-gálán, Lady Gaga, a rapper Jay-Z és John Leged soulénekes három-három elismerést kapott.

ÚMSZ

► Óriási show kísérte a Los Angeles-i Staples Centerben a zenei világ legfontosabb eseményét, az 53. Grammy díjátadót, amely helyi idő szerint tegnap hajnalban zajlott. A show-t a soul királynőjének, a műtét után lábadozó Aretha Franklinnek szóló zenei összeállítás nyitotta meg, Christina Aguilera, Florence Welch, Jennifer Hudson, Martina McBride és Yolanda Adams előadásában. A szintén előadó Lady Gaga ismét formabontó öltözékben jelent meg – egy hatalmas tojásban vitette magát végig még a vörös szőnyegen is. Hozzá kötődik egyébként az est egyik negatívuma is – az énekesnő a díjátadón énekelt először élőben a *Born This Way* című dalát, egy hatalmas tojásból kibújva. Christopher Ciccone, Madonna testvére a *Popeater* szerint azonnal kiborult, „Mégis mi a franc ez? Éppen úgy szól, mint az *Express Yourself*” – mondta.

Ezúttal nem Lady Gaga, hanem a Lady Antebellum nevű country trió volt a Grammy-gála sztárja

Lady, de nem Gaga

A gála sztárja kétségkívül a Lady Antebellum névre hallgató country zenekar volt, amelyik hat jelölésből ötöt vihetett haza. A nashville-i trió a *Need You Now* lemezzel és címadó dalával tarolt, de ők kapták az év daláért és az év felvételéért járó címet is. Lady Gagát, Jay-Z rappert és John Leged soulénekest egyaránt három-három arany gramfonnal jutalmazták. A 10 jelöléssel büszkélkedő Eminemnek „csak” két Grammyt nyújtottak át – ő vihetta haza a legjobb rapalbumért (*Recovery*) járó díjat, illetve övé lett a legjobb szóló rap előadás (*Not Afraid*). Rihanna *Only Girl in the World* című száma lett a legjobb tánc-

felvétel, a brit Muse *The Resistance*-a pedig a legjobb rock album. A hét Grammyre jelölt veterán gitáros Jeff Beck végül a legjobb pop és a legjobb rock hangszeres előadásért kapott elismerést.

Újonc a veteránok között

A mindenki által remélt Justin Bieber helyett jazz-zenész lett az év felfedezettje, Esperanza Spalding énekes-nagybőgős személyében. A 65 éves Neil Youngot díjazták – életében először díjazták Grammysn, a legjobb rock számért (*Angry World*) kapott elismerést, és 39 év után Paul McCartney (*Good Evening New York City*) is nyert egy Grammyt az év szóló

rockzenei teljesítményért, amit a Helter Skelter koncertverziója kapott. Az Iron Maiden a metál előadók, Sade pedig a soul duók és együttesek kategóriájában diadalmasodott. A legjobb alternatív albumért járó Grammyt a The Black Keys rock duó kapta.

A legjobb rockdal az *Angry World* lett Neil Youngtól, az év alternatív albumát pedig a Black Keys készítette, a legjobb rock-előadásért (*New Fang*) a Them Crooked Vultures vihette haza az elismerést.

A hangrögzítő művészek akadémiaja idén Julie Andrews-t, Roy Haynes-t, a Juilliard String Quartettet, a Kingston Triót, a Ramonest, Dolly Partont és George Beverly Shea-t életmű-díjjal részesítette. ◀

Oscart érő a királyi duma?

ÚMSZ/MTI

► A *király beszéde* című történelmi dráma tarolt a Brit Film- és Televíziós Művészeti Akadémia (BAFTA) vasárnap esti londoni díjkiosztóján. A jelenlegi brit uralkodó, II. Erzsébet királynő édesapjáról, VI. György királyról készült alkotás tizennégy jelöléssel szerepelt az igen megbízható Oscar-előrejelzőnek is tekintett BAFTA-gála idei listáján, és ezek közül hetet be is gyűjtött. Megkapta a legjobb filmnek, a legkiemelkedőbb brit filmalkotásnak, a legjobb eredeti forgatókönyvnek és a legjobb eredeti filmzenének járó díjat. Colin Firth vehette át a krónikus beszédhibáival küszködő néhai király megformálójaként nyújtott alakításáért a legjobb férfi főszereplőnek odaítélt elismerést. Geoffrey Rush, a király beszéde-terapeutája a legjobb férfi mellékszereplő, Helena Bonham Carter, aki VI. György feleségét, Erzsébet anyakirálynőt – II. Erzsébet édesanyját – játssza, a legjobb női mellékszereplő lett. A *király beszéde* elől csupán egy kiemelkedő díjat tudott elhalászni egy másik alkotás: a legjobb rendező David Fincher lett a *Facebook-sztorit* feldolgozó *Közösségi háló* (*The Social Network*) című alkotásáért. A legjobb női főszereplő díját az amerikai-izraeli Natalie Portman kapta a *Fekete hatyú*

Collin Firth az Oscarig dadoghatja A király beszédét. A BAFTA-n jól szerepelt

(*Black Swan*) című balettdrámában nyújtott alakításáért. Mint ismeretes, ez a film volt *A király beszéde*nek legfőbb vetélytársa az idei BAFTA-versenyben, tizenkét jelöléssel, de végül csak ezt az egy elismerést sikerült begyűjtenie. A díjkiosztón adták át az Outstanding British Contribution to Cinema elnevezésű díjat,

amit 1978-ban alapított a brit szakmai testület Michael Balcon, a néhai legendás brit producer, Alfred Hitchcock pályafutásának elindítója tiszteletére. A filmművészethez való kiemelkedő brit hozzájárulást elismerő díjjal idén a *Harry Potter*-filmsorozatot díjazta a Brit Film- és Televíziós Akadémia. ◀

Nekrológ

Újságíróhalál

Alig harmincöt évesen úgy ment el, hogy el sem köszönt. Csak összeesett, mint Fehér Miklós, a kitűnő futballista a Benfica zöld gyepe és azóta még sok más kiváló sportoló a cél előtt, mert mindent egy lapra, a győzelemre tettek fel. Még akkor is, ha tudták, hogy az ehhez szükséges pattanásig feszített teljes erőbedobás végzetes lehet. Fodor István, a hetedik évébe lépett *Szatmári Magyar Hírlap* húzóembere volt. Olyannyira húzó, hogy még az utána következőknél is kétszer annyit dolgozott. Tehetségének köszönhetően gyorsan és jól írt, ezért az egész Szatmár megye magyarsága ismerte és szerette. Halála újfent ráirányítja a közvélemény figyelmét az újságírók hajszoltságára. A toll emberei nagyon kevés fizetésért nagyon sokat dolgoznak, s gyakorlatilag (a témára figyelendő) állandóan szolgálatban vannak. Miként Fodor István (barátok közt Rodrigó), akinek szíve „pihenőnapon” állt le hirtelen, miközben Túrterebesen újabb írásához dokumentálódott. Tavaly bemutatott nagysikerű könyvének, *Mesék a riporterai tarisznyából*, második kötetét már odafele írtja.

Sike Lajos

Kettős tükör

Groteszk marketingfogáshoz folyamodott Bálint-nap alkalmából a Radio Soundset Plavi zágrábi magánrádió. Éspedig február 14-én romantikus vacsorára hív meg néhány tucat párocskát, majd a november 20-a körül, tehát cirka kilenc hónappal ezen alkalom után született csecsemőiknek egy évig rendszeresen babaholmikból álló csomagocskákkal kedveskedik. Kétszemélyes, hogy a szerb-horvát-albán demográfiai arányokat a „Szaporodjatok és sokasodjatok, és töltsétek be a földet.” (1 Móz 9,1) „utasítás” ezen kapitalista utózi, pseudo-pragmatikus alkalmazása fogja megváltoztatni, viszont reklámfogásnak nem utolsó. Azonban más kérdés, hogy mennyire etikus a média meggyőző hatalmával üzletszerű kéjelgést indukálni – bármilyen korlátozott számú embercsoportban is. Jobb helyeken ezt büntetik – Délkelet-Európában nem. Én megnézném, mely pelenkagyártó cég támogatja az „akciót”...

(prier)

Postafiók

Válaszféle Telepi úrnak

Az *Új Magyar Szó* január 27-i számában érdekes olvasói levél jelent meg. Aláírójának, Telepi úrnak szeretnék üzenni, aki így kezdi levelét: „Nem vagyok rendszeres olvasója lapjuknak... így ritkán olvasva is feltűnt nekem az Orbán- és Fidesz-ellenességük.” De hát Neelie Kroes médiaügyi EU-biztos megállapításáról mi a véleménye? Továbbá így folytatja: „Én tudom, hogy némely munkatársuk még az átkosból mentette át magát az *Új Magyar Szóba*”. Bizonyíték? „és azt is tudom, hogy ezek 100 százalékban a szeku beszerzett emberei voltak”. Csodálatos, hogy ön mennyi mindent tud. Csodálkozom, hogy azt hogy nem tudja, hogy önt rágalmozás miatt be lehetne perelni. Vagy esetleg ön is benne van abban a 100 százalékban? Alulírott olvastam az *ÚMSZ*-t még *Előre* korában, de egyáltalán nem emlékszem olyan emberekre, akiknek az írásai ott is és itt is szerepeltek volna. Nem említene 3-4 nevet, csatolva hozzá hivatalos bizonyítékot arról, hogy az ön által említett egyének ténylegesen besúgók voltak? „Egyáltalán elolvasták a médiatörvényt...?” – írja. Hát ön elolvasta, hogy ilyen vitézül vagdalozik mellette? „Legyen vége a gyalázkodásnak, befektetésnek, hazudozásnak, félrevezetésnek...” Nagy kár, hogy Orbán Viktor most nem szentelhet időt az ön dicsőítő levelének az érdembeli megítélésére és megjutalmazására, mivel az EU-elnökség még csak elébbvaló dolog, ám számíthat arra, hogy féléven belül napirendre kerül az írása, s hűsége megjutalmazása nem marad el. Még csak annyit jegyeznek meg, hogy erdélyi magyar népi hagyományainkban Orbán, mint a legutolsó fagyoszent eléggé különös megítélésben szerepel. Magyarországi jelenlegi miniszterelnökéről a dichimnuszát kezdje el megírni fél év múlva s négy (illetve bő három) év múlva zengje el.

Keresztes László, Kajántó

Apróhirdetés

Szállítást vállalok 8+1 személyes mikrobuszal kedvezményes áron. Telefon: 0740-169 926.

MÉDIAPARTNER

SZERDA
2011. február 16.

A nap filmjei

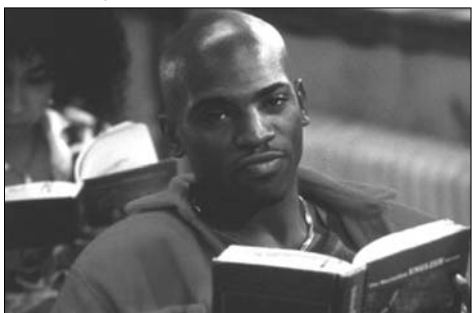
DUNA TV, 21.40
Tíz kenu

A Tíz kenu egyedülálló alkotás, kizárólag ausztrál őslakos színészekkel. Különleges időutazás természetfeletti erőkről, szerelemről és bosszúról, az ősök koráról és történetéről. Gulpilil, a mesélő apja egyszer álmot látott, hogy asszonyától gyermekkel ajándékozza meg a Föld, azaz inkább a mocsaras lap. Mert bizony Gulpilil ott született, ahogy minden őse is.

RTL Klub, 22.25
Osztály, vigyázz!

Richard Clark azt állítja, hogy nevetlen kölykök nincsenek. Olyannyira hisz ebben, hogy feladja biztos és kényelmes állását az apja vezette elegáns főiskolán, és elszegődik abba a gimnáziumba, amelyet mindenki csak a közoktatás legsötétebb bugyrának tart. Néhány nap, sőt, már néhány perc is elegendő Clarknak ahhoz, hogy rádöbbenjen, hamis az előbb említett elképzelés.

m1, 22.40
Joanne Kilbourn rejtélyei: Véres ítélet

Joanne Kilbourn egy rejtélyes gyilkossági ügy kellős közepén találja magát, miután egyik filmjének főszereplőjét, a bírónőt, aki nemrég olyan ítéleteket hozott, melyben a vádlottak börtönbüntetés helyett szociális munkára lettek ítélve, egy betörés során meggyilkolják. A rendőrség egy ismert bűnözőt gyanúsít, de ahogy egyre többet tud meg a bírónő múltjáról, Kilbourn rájön, hogy a nőt zsarolta valaki.

KOSSUTH RÁDIÓ

9.40 8 és fél 10.00 Napközben 12.05 A Hely 12.30 Vendég a háznál 12.57 Harangszöveg 13.00 Déli krónika 13.30 Magánhangzó 14.04 Rádiószínház 14.30 Tebenned bíztunk 15.05 Arcvonalások 16.05 Közlelő 18.30 Krónika 19.00 Közéleti ütköző 21.30 A nap történetei 23.25 Esti beszélgetés

BUKARESTI RÁDIÓ

magyar nyelven a regionális stúdiók középhullámú adásában 15.00 Híradó, kommentár 15.20 Magyar zenei lexikon 15.30 Közbeszéd - közéleti talk-show

MAROSVÁSÁRHELYI RÁDIÓ

11.00 Hírnegyedóra, Sport, Rádióújság 12.00 Híradás 12.15 Miben segíthetünk? 13.05 Zenés üzenetek 14.00 Délutáni váltás Könyvismertető, Kérészrovat 16.00 Híradás, Sport, Rádióújság 17.00 Híradás 17.15 Gazdasági magazin, Összhang 17.55 A nap hírei röviden

KOLOZSVÁRI RÁDIÓ

2.00 Éjszakai váltás 8.00 Hírek 8.10 Hangoló, Méditáció, római katolikus egyházi műsor 9.50 Hírek, műsorism. 15.00 Slágeróra 16.00 Hírek 16.15 Vendég a Stúdióban 17.00 Nap-óra 17.30 Jazzmagazin 17.55 Hírek, műsorism.

DUNA TV

6.35 Gazdakör
7.00 Hattól Nyolcig
9.00 Vivát Benyovszky! (sor.)
10.05 Újrakezdés (sor.)
11.00 Család-barát
11.55 Izórzók: Érseksanád
12.30 Kíváncsgosár
15.00 Híradó
15.15 Kikötő - Friss
15.25 Aqua (ism. sor.)
16.20 Az állatok nyelve
16.55 Korea, Kína és Japán kultúrájának története
17.45 Nyelvőrző
18.15 Térkép
19.00 Híradó
19.35 Mese
20.00 Széchenyi napjai (magyar sor.)
20.50 Kisciklopédia
21.00 Híradó
21.15 Közbeszéd
21.40 Tíz kenu (ausztrál kalandf., 2006)
23.10 Sport hírek
23.20 Váltó
23.35 Titkos társaságok
20.02 Közelebb Kinához
0.50 Kikötő - Friss (ism.)
1.00 A Karamazov testvérek (orosz sorozat)
2.40 Híradó (ism.)
3.05 Napok, évek, századok (ism.)
3.50 Carlo és vendégei (ism.)

TVR 1

7.00 Reggeli híradó
9.00 Szerelmi bizonyíték (sor.)
10.00 Profesionisták
11.00 Egyszerűen ízetes (ism.)
11.15 UEFA Champions League összefoglaló (ism.)
12.00 Mesterség aranykarperce (ism.)
12.30 Teleshopping
12.50 A palota legendái: Jumong herceg (sor.)
14.00 Hírek
14.45 Zsebtörténetek (ism.)
14.50 Történelmi emlékek
15.00 Teleshopping
15.30 Hasonszőrűek (ism.)
16.00 Együttélés
17.00 Kontra generáció
17.30 Civil szféra blítz
18.00 Hírek
18.30 A palota legendái: Jumong herceg (sor.)
19.40 Sport
20.00 Hírek
20.40 A nap témája
21.05 UEFA Champions League Stúdió (live)
21.40 Arsenal-F.C. Barcelona labdarúgó mérkőzés (live)
23.45 UEFA napi összefoglaló
0.50 Dante 01 (fr. sci-fi) (ism.)

VIASAT 3

9.35 Gyilkos sorok (sorozat) 10.35 Egy kórház magánélete 11.30 Tuti gim (sorozat) 12.30 Columbo: Besegít a halál (am. krimi) 14.10 Nyomtalanul (sorozat) 16.00 CSI (sorozat) 17.00 Gyilkos számok (sorozat) 18.00 Gordon Ramsay 19.00 A dadus (sorozat) 19.30 Jóbarátok (sorozat) 20.30 Két pasi-meg egy kicsi (am. sorozat) 21.30 CSI (sorozat) 22.30 Esküdt ellenségek (am. sorozat)

m1

6.20 Hajnali gondolatok
6.23 Kárpát Expressz
6.50 Ma Reggel
Közéleti műsor
Benne: Híradó, sporthírek
10.00 Önök kérték! (ism.)
10.55 Nappali
Közéleti szórakoztató magazin
13.01 Híradó délben
13.30 Kárpát Expressz
14.00 Szomszédok (sor.)
14.35 Hrvatska kronika
15.05 Ecranul nostru
15.35 Domovina
16.05 A magányos cédrus
17.00 Optika
17.30 Híradó
17.40 Körzeti híradó
17.50 Teadélután
18.45 India - Álomok útján (sor.)
19.35 Házaspárhaj (olasz sor.)
20.30 Híradó este
20.55 Sporthírek
21.05 Rózságy (auszt. sor.)
22.05 Az Este
22.40 Joanne Kilbourn rejtélyei: Véres ítélet (kan. krimi, 2001)
0.10 Múlt-kor
0.40 Hírek
0.45 Sporthírek
0.50 Prizma
1.05 Ma Reggel (ism.)
Közéleti műsor

TVR 2

7.00 Fraser és a farkas (kanadai-amerikai vígjátéksorozat)
7.55 Állati ösztön
8.10 DP 2 Tonomat - szórakoztató műsor (román vígjáték sorozat)
12.00 Nyitott játszma (ism.)
11.00 Vallomások - kultúrális magazin (ism.)
12.00 Hírek
12.30 Hírek
12.30 Hírek
12.30 Hírek
13.25 Teleshopping
14.30 Együtt Európába
15.30 Ég és föld között (ism.)
16.00 Fraser és a farkas (kanadai-amerikai sorozat)
17.00 Hírek, időjárásjelentés
17.30 Vallomások
18.30 eFórum
19.00 Biznisz óra
20.00 A térképen túl
20.30 Különleges hadműveletek
21.00 Murphy törvénye (angol sorozat)
22.00 Hírek, időjárásjelentés
23.00 Tomboló öklök (am. kaland sor.)
23.55 Gyöztések
0.00 eFórum (ism.)
0.30 Atlasz (ism.)
1.00 Vallomások (ismétlés)
2.00 Biznisz óra (ism.)

SPORT.RO

7.00 Sport.ro Hírek
10.00 Pontos sportidő
12.00 Sport.ro Hírek (live)
13.10 American Gladiators Showtime
14.10 Pontos sportidő
15.10 Külön kiadás
16.00 Sport.ro Hírek
16.30 Pontos sportidő (live)
18.00 Sport.ro Hírek (live)
19.05 Információk (live)
21.00 Sport.ro Hírek (live)
22.00 Wrestling WWE PPV Royal Rumble Showtime
1.00 Sport.ro Hírek

m2

6.50 Ma Reggel
10.00 Roma Magazin
10.25 Domovina
10.55 Körzeti magazin
11.45 Sorstársak
12.10 Fejezetek a magyar vasutak történetéből
12.30 Élni tudni kell!
13.01 Híróra
13.02 Híradó
13.30 Kárpát Expressz
13.55 Záróra
14.45 Magyar elsők
15.05 Szép otthonok, remek házak
15.30 Aranyfestsés
16.20 Drága doktor úr (sor.)
17.15 Párizsi jóbarátok (sor.)
18.00 Bűvölet (sor.)
18.25 Magyar válogatott
19.25 Átjáró
19.50 Esti mese
20.10 Mindig zöldebb (sor.)
21.00 Híradó este
21.25 Sporthírek
21.30 Színészpallanták (olasz sor.)
22.30 Hajónapló (sor.)
23.20 Záróra
0.10 Médiaguru
0.40 India - Álomok útján (sor.)
1.25 Házaspárhaj (olasz sor.)
2.15 Joanne Kilbourn rejtélyei: Véres ítélet (krimi)

PRO TV

6.00 Happy Hour - szórakoztató műsor (ism.)
7.00 Pro Tv hírek, Sport, Könyvbemutató
10.00 Szegény ember, gazdag ember (román vígjáték sorozat)
12.00 Fialat és nyugtalan (amerikai sorozat) (ism.)
13.00 Pro Tv hírek, Sport
14.00 Jesse Stone - Halál a paradicsomban (amerikai-kanadai krimi, 2006)
16.00 Fialat és nyugtalan (amerikai sorozat)
17.00 Pro Tv hírek, Sport, időjárásjelentés
17.45 Happy Hour - szórakoztató műsor
19.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
20.30 A félelem országútján (am. thriller, 1997)
22.15 Az örökség (román vígjáték sor.)
23.30 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
0.00 Elit egység (kanadai akció sor.)
1.00 A félelem országútján (am. thriller) (ism.)

ACASĂ

8.30 Esmeralda (sorozat)
10.00 Elátott paradicsom (sor.)
12.45 Tengeri szenvedély (sorozat)
14.30 Szerelmek és tisztesség (sorozat)
15.30 Clase 406 (sorozat)
16.30 Esmeralda (sorozat)
17.30 Igaz történetek
18.30 Tengeri szenvedély (sorozat)
19.30 Teresa (sorozat)
20.30 Szerelmek és tisztesség (román sorozat)
21.30 Elisa nyomában (sorozat)
22.30 Éjszakai történetek

RTL KLUB

6.30 Top Shop
7.00 Autómánia - Autómagazin (ism.)
7.25 Fókusz (ism.)
Közszolgálati magazin
7.55 Reggeli Reggeli magazinműsor
10.05 Te vagy az életem (argentín sorozat)
11.05 Top Shop
13.00 RTL Klub Híradó - Déli kiadás
13.20 Asztro Show
14.30 Fél kettő
15.20 Vészhelyzet (amerikai sorozat)
16.15 A szerelem rabjai (argentín sorozat)
17.15 Mindörökké szerelem (mexikói sorozat)
18.15 NokedValó (2010)
19.30 RTL Klub Híradó
20.05 ValóVilág - Összefoglaló (élő)
21.10 Fókusz Közszolgálati magazin
21.45 Barátok közt (magyar sorozat)
Közben: RTL-hírek
22.25 Osztály, vigyázz! (am. vígj., 1996)
Utána: RTL-hírek
0.20 A felkelés - Mangal Pandey legendája (indiai életr. drám., 2005)
2.45 Reflektor

ANTENA 1

6.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
8.00 Jó reggelt - Razvan és Dani szórakoztató műsora
10.00 Sajtószemle - Mircea Badea műsora
11.00 Arabesk (amerikai thriller, 1966)
13.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
14.00 Extralarge: Gonzales bosszúja (olasz-amerikai krimi, 1993)
16.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
17.00 Közvetlen hozzáférés - Simona Gherghes műsora
19.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
20.20 Kiképzés - a szőkékkel? - szórakoztató műsor
21.50 Vad nárcisz (román sorozat)
23.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
23.45 Egy bűnös show - Dan Capatos szórakoztató műsora
1.00 Arabesk (amerikai thriller) (ism.)
2.00 Office (amerikai sorozat)
3.45 Közvetlen hozzáférés (ism.)

FILM+

8.05 Briliáns terv (amerikai-kanadai krimi)
10.00 Televíziós vásárlás
13.00 Agymenők.com (am. vígjáték)
14.55 A régi környék (amerikai vígjáték, 2004)
16.50 Mama Jack (am.-dél-afrikai vígjáték, 2005)
18.45 Féktelen száguldás (amerikai akciófilm, 1997)
20.30 Vészjelek (amerikai thriller, 2003)
22.10 Magasfeszültség (francia horror, 2003)
23.50 Végzetes kitérő (amerikai horror, 2006)

TV2

7.00 Két Testőr (ism.)
7.25 Tények Reggel
8.00 Mokka
10.00 Mokka habbal
10.30 Stahl konyhája
10.40 Babapercek
10.45 Teleshop
12.15 Árva angyal (mex. sor.)
13.05 Winnetou és a félvér Apanatschi (NSZK-olasz-jug. western)
14.35 EZO.TV
15.45 Sentinel - Az őrszem (német-am. sor.)
16.35 Rex felügyelő (osztrák-német krimisor.)
17.35 Marina (mex.-am. sor.)
18.30 Árva angyal (mex. sor.)
19.30 Tények
20.05 Ezek megőrültek! Utána: Skandinávlottó sorsolás
21.10 Aktív
21.45 Jóban Rosszban (magyar sor.)
22.20 Doktor House (am. sor.)
23.20 Szellemekkel suttagó (am. sor.)
Közben: Kenőcsorsolás
1.20 Tények Este
1.50 EZO.TV
2.20 Esze semmi, fogd meg jól! (kan.-am. vígj., 1983)
3.40 Két Testőr (ism.)

PRIMA TV

7.00 Lököttek (sor.)
7.45 Szívek találkozása (indiai sor.)
8.20 Sport Florentínával
8.30 Teleshopping
9.00 A cseresznye a tortán (ism.)
10.00 A mi házuk
10.30 Veszélyes jövő (angol-am. katasztrófa f., 2000) (ism.)
12.30 Teleshopping
13.00 A mi házuk (ism.)
13.30 Teleshopping
14.00 Szívek találkozása (indiai sor.)
15.00 Kacsamese (am. anim. sor.)
15.30 Szentivánéji álom (angol-olasz romantikus film, 1999)
17.30 Világiak
18.00 Hírek
19.00 Sport
19.15 Kacsamese (am. anim. sor.)
19.30 Titkos szerelmek (telenovella)
20.30 Véres játék (amerikai akcióf., 1988)
22.15 Lököttek (vígjáték sor.)
23.00 Mondenii (szórakoztató műsor)
23.30 NCIS (am. krimisor.)
0.30 Hódítás (romantikus f.)

KANAL D

8.00 Árulás a családban (sorozat)
10.00 Menyet anyának 5
12.30 Légy az enyém
15.00 Teleshopping
15.15 Rejtett szerelem (sorozat)
16.45 Célpontban
18.45 A nap híre
19.00 Hírek
20.00 Menyet anyának 5
20.30 Légy a házastársam (reality show)
21.30 Ezel (krimi sorozat)
23.00 Wishmaster 4 (kanadai-amerikai horror, 2002)
1.00 Káma Szutra (erot. sorozat)

HÍR TV

7.30 Lapzártá Vitamútor újságírókkal
8.00 Híradó
Friss napi információk
9.05 Rájátszás (ism.)
10.05 Sziluett (ism.)
11.05 Panaszkönyv (ism.)
11.30 Riasztás (ism.)
A rendkívüli események műsora
12.05 Vonalban (ism.)
Interaktív politikai show-műsor
13.00 Déli híradó
13.30 Hungarorama
14.05 Lapzártá (ism.)
Vitamútor újságírókkal
14.30 Paletta (ism.)
15.05 Különkiadás (ism.)
17.05 Ősök tere
17.30 Paletta
18.00 Híradó
- Friss napi információk
18.30 Iskolapélda
19.05 Vonalban Interaktív politikai show-műsor
20.00 Híradó
21.05 Rájátszás
22.00 Híradó 21
22.35 Lapzártá Vitamútor újságírókkal
23.05 Negyedik (ism.)
23.30 BBC Click
A BBC informatikai magazinja
0.05 BBC Híradó
0.30 Iskolapélda (ism.)

DISCOVERY

7.00 Ötödik sebesség
8.00 Autókereskedők - MGB GT
9.00 Halálos fogás - Újoncok megpróbáltatásai
10.00 Piszkos munkák - Tofukészítő
11.00 Végzetes másodpercek
12.00 Túlélőpár-baj - Mocsárban
13.00 Túlélés törvényei - Kína
14.00 Állítólág... - Zöld darázs
15.00 Piszkos munkák
16.00 Hogyan készült? - Motorkerékpár-motorok
17.00 Halálos fogás - Jég és nyílt víz
18.00 Bear Grylls: Ha minden kötél szakad
19.00 A túlélés törvényei
20.00 Állítólág... - Elnöki kérés
21.00 Hogyan készült? - Speciális vágószerszámok
22.30 A túlélés törvényei - Sivatagi szélsőségek
23.30 Egyedül a rengetegben - Én is túlélhetem?
0.30 MacIntyre alvilági útikalauza
1.30 Fegyvertények - Megfélemlítés

ETV

7.00 Napraforgó
9.00 Erdélyi Kávéház
16.00 Híradó
16.15 Erdélyi Kávéház
16.35 Kárpát Expressz
17.00 Átjáró
17.30 Délutáni Híradó
17.40 Izelítő
14.45 Kalendárium
17.50 Egészséges percek
17.55 Könyvajánló
17.57 Életképek
18.00 Reggeli terefe
18.30 Híradó
20.00 A tatárok Magyarországon
20.35 Zene
21.00 Híradó
22.00 Átjáró, ismétlés
22.30 Híradó

Február 15., kedd

Az év 7. hete és 46. napja, hátravan 319 nap

Ma Kolos, Györgyi és Georgina napja van.

A Kolos régi magyar személynév, a német Klaus magyar formája, ez pedig a Nikolaus (magyarul Miklós) név rövidülése. Lehet, hogy a Kolozsvár helynév első eleme is a Kolos személynévből származik.

A Györgyi női név a György férfinévből keletkezett a 19. században, eredetileg Györgyike formában.

A Georgina a Georgius férfinév latin nőnemű alakjának továbbképzése.

Holnap a **Julianna** és **Lilla** nevéük ünnepe.

zó – Antall József magyar miniszterelnök, Lech Walesa lengyel és Václav Havel cseh-szlovák köztársasági elnökök részvételével.

Vicc

Csappzottan ér haza a skót fiú, és büszkén újságolja a szüleinek:

– Egész úton hazafelé a busz mögött szaladtam, és így megspóroltam 50 pennyt. Erre az apja rámondul:

– Bolond vagy te! Ha egy taxi mögött szaladtál volna, akkor 5 fontot is megspórolhatnál volna!

Recept

Olasz meleg szendvics

Hozzávalók: 3 db szardella-filé, 2 ek. tej, 1 gerezd fokhagyma, 1 kk. citromlé, 4 szelet kenyér, 600 g paradicsom, 1 ek. olívaolaj, bors.

Elkészítése: Tegyük a szardellákat egy kis tálba, öntsük rá a tejet, és áztassuk 10 percig, hogy só- és olajtartalma csökkenjen. Öblítsük át, és papírtörülővel itassuk szárazra. Tegyük robotgéphez a fokhagymával és a citromlével együtt, keverjük simára. A grillüstő legnagyobb fokozatán pirítsuk meg a kenyérszeleteket, azután kenjük meg a pasztával. Szeleteljük fel a paradicsomot, és rendezzük el a szardellapaszta tetején. Csöpögtessünk rá egy kis olajat, hintsük meg borssal, és tegyük vissza a grillüstőbe 1-2 percre, míg a paradicsom megpuhul. Bazsalikommal díszítsük.

Évforduló

- i. e. 399 – Szókratészt halálra ítélik.
- 1833 – Katona József *Bánk bán* c. drámájának első bemutatója (a mű megírása után 18, a szerző halála után 3 évvel, Kassán, a Nemzeti Dal és Színjátszó Társulat által).
- 1893 – Elindul Budapesten a telefonhíradó szolgáltatás, Puskás Tivadar találmánya alapján.
- 1945 – Véget ér a jaltai konferencia, ahol a szövetséges hatalmak vezetői döntöttek Németország lefegyverzéséről.
- Befejeződik a második világháború egyik legcéljatlabb bombázása, a drezdai támadás. Több tízezer nyi ártatlan polgári áldozat maradt a romok között.
- 1991 – Visegrádi Találkozó

Horoszkóp

KOS (III. 21.–IV. 20.)

Elege van már a szürke felhők-ből, a szmogból, szeretne valahová elutazni. Ennek sajnos számos gátló tényezője van, de reménykedhet, mert el fog jönni hamarosan.

BIKA (IV. 21.–V. 20.)

A bolygóállás azt mutatja, hogy az életében egy elég hosszú időn át tartó felfelé ívelő szakasz kezdődik. Bár lesznek némi hullámvölgyek, de a tendencia emelkedik.

IKREK (V. 21.–VI. 21.)

Felszabadultan, lelkesen dolgozik, és szinte pillanatok alatt végez sok-sok feladatával. Mindig az első gondolata a helyes. Bízson az eredményességében.

RÁK (VI. 22.–VII. 22.)

Figyelmével a társkapcsolatok felé fordul. Arra vágyik, hogy egy közösségben, baráti körben felemelkedjék, hogy több lehessen, mint eddigi önmaga.

OROSZLÁN (VII. 23.–VIII. 23.)

Keresi a kitörés lehetőségeit, hogy beteljesítse egy régi álmát. Közben keményen dolgozik azért, hogy szakmailag magasabb szintre érjen, és ez sikerülni is fog.

SZŰZ (VIII. 24.–IX. 23.)

Szorgalmasan szövögeti terveit. A lényeg az, hogy kövessze szíve sugallatát, a csillagok iránymutatását, és bízson bennük.

MÉRLEG (IX. 24.–X. 23.)

Gyermekeinek egészségi gondja támadhat, amellyel nemcsak ő akarja felhívni magára az Ön figyelmét, hanem egy vele szoros kapcsolatban álló személy is.

SKORPIÓ (X. 23.–XI. 22.)

Szeretne többet mozogni, hogy ledolgozza a fölöslegesen bevitt kalóriákat. Ha testedzést végez, legyen elővigyázatos.

NYILAS (XI. 23.–XII. 21.)

Kiseb utazásokat tehet munkahelyén. Muszáj olyan kellemetlen lépéseket is megtennie, amelyekkel valakit elbizonytalanít vagy fájdalmat okoz neki.

BAK (XII. 22.–I. 20.)

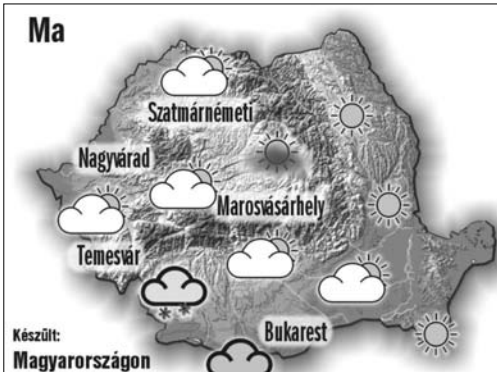
Nagyszerű összefüggéseket fedez fel ott, ahol elméletileg egyáltalán nem lenne indokolt.

VÍZÖNTŐ (I. 21.–II. 19.)

Rutinja segítségével és bölcs döntéseivel meg tudja oldani a tengernyi feladatot. Nem szabad elkeseredni.

HALAK (II. 20.–III. 20.)

Monoton egyhangúsággal telik a nap. Egyhangúságából egy hír billenti ki, megtörténik, amit már nem is remélt.

Készült: Magyarországon az Országos Meteorológiai Szolgálatnál

Északon, északkeleten derült, napos idő lesz, ugyanakkor dényugaton, nyugaton megnövekszik a felhőzet. Helyenként, főként a magasabban fekvő területeken lehet gyenge havazás. Délután 4 és -3 fok várható.

A következő napok időjárása

	Jelleg	Délutáni hőmérséklet	Holnap hajnali hőmérséklet
Arad	napsütés felhőkkel	2°C	-3°C
Brassó	napsütés felhőkkel	0°C	-8°C
Bukarest	napsütés felhőkkel	-1°C	-7°C
Csiksztereda	napsütés felhőkkel	0°C	-8°C
Kolozsvár	napsütés felhőkkel	-3°C	-10°C
Marosvásárhely	napsütés felhőkkel	2°C	-9°C
Nagyvárád	napsütés felhőkkel	2°C	-5°C
Szatmárnémeti	napsütés felhőkkel	2°C	-4°C
Temesvár	napsütés felhőkkel	3°C	-3°C

Házi kedvenc

Horváth István

***	CSAPADEK NAPNYUGTAKOR	ELŐKE-LŐSKÖDŐ	KIHATRAL	EN PASSANT (RÓV.)	RIN EBSZTÁR	***	TÉRKEP-KÖNYV	FOLYTÓNOSSÁGI HIANY	INGERLŐ, IDEGESÍTŐ
PÁRT ÖSSZEAD						ALBANIA NOB-JELE			
ROSSZ INDULATU VÉN-ASSZONY						VISSZAVAGÁS			
ROBBANÓ-ANYAG				LUXOR FOLYOJA					
ANGOL MONDABELL HŐS (ROBIN)				ENEKLŐ	ATOM-VÁROS				
AJTÓS...					KOSARAS SZEKER			X, Y, ...	TÁRSKÖR
AJANLOTT LEVEL JELZÉSE		USA TAGALLAM							
MONDAK ÖSSZESÉGE		MÜNYELV					KÉT KÖLNII		FERŐHELY (RÓV.)
ADVANTAGE (RÓV.)			ROHANGAL						
FEJLETT HÁZISZÁRNYS			JAPAN AUTÓJEL						
						HOME BOX OFFICE (RÓV.)			

új magyar szó

Szerkesztőség és kiadó:

013 701 Bukarest, P-ja Presei Libere nr. 1, corp B, etaj III, cam. 342-353 Telefon: 031/405-4088, Fax: 021/317-8847, E-mail: office@maszol.ro

Mb. felelős szerkesztő: Salamon Márton László

Vezető szerkesztő: Cseke Péter Tamás

Vezető publicista: Agoston Hugó

Főmunkatársak: Biró Béla, Gyulay Zoltán, Székedi Ferenc, Szűcs László

Szerkesztők: Moldován Árpád Zsolt (Aktuális) Bogdán Tibor (Háttér) Baló Levente (Kultúra) Szakács Zsuzsanna (Gazdaság) Turós-Jakab László (Sport) Farkas István (Média) Orosz Anna (Életmód) Szonda Szabolcs (Színkép)

Olvasószerkesztők: Osváth Annamária, Nyágyuly András

Tudósítók: Antal Erika – 0788-760573 (Marosvásárhely), Sipos M. Zoltán – 0728-780582 (Kolozsvár), Totka László – 0788-715848 (Nagyvárád), Horváth István – 0747-517574 (Csiksztereda), Baloga-Tamás Erika – 0746-375775 (Székelyudvarhely), Kovács Zsolt – 0788-715766 (Sepsiszentgyörgy), Mayla Júlia – 0745-682401 (Beszterce), Sike Lajos – 0788-715687 (Szatmárnémeti), Tamás András – 0744-781709 (Nagyenyed)

Fotóriporter, képszerkesztő: Tofán Levente

Grafikus: Horváth István

Tördelőszerkesztők: Lőrincz Imola, Szabó Ildikó Erzsébet

Kiadja a Scripta Kiadó Rt.

Terjesztési menedzser: Bérés Attila – 0788-318353

Területi megbízottak: Baricz István – 0788-488739, Keresztes Csaba – 0746-100830 (Gyergyó), Tósa András – 0788-715481 (Kolozs, Szilágy)

Logtanácsos: Czédly József

Hirdetési ajánlat a honlapon és a szerkesztőségben. Előfizethető a Román Postánál (katalógusszám: 19302), közvetlenül a szerkesztőség-nél és előfizetés-szervezőinknél. Magánterjesztők forgalmazzák.

Előfizetési díjak:
1 hónapra 15 lej,
3 hónapra 38 lej,
6 hónapra 75 lej,
12 hónapra 148 lej

Nyomda: Garamond (Kolozsvár)

ISSN 1841-5520

Az Új Magyar Szó bármely részének másolásával kapcsolatos minden jog fenntartva. Értesítéseket átvenni csak az Új Magyar Szóra való hivatkozással lehet. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beküldött leveleket rövidítve, illetve szerkesztve közölje.

Lapunk megjelenését támogatja a **COMMUNITAS ALAPÍTVÁNY** Alapította az RMDSZ

MÉDIAPARTNEREK

agnus RADIO 88.3 FM
naponta 03-08 és 12-15,
csütörtökön 19-23 óra között
a világhálón:
www.agnusradio.ro

Sláger Rádió fm 105.9

F95 FM SICULUS Rádió

95.1 fm Paprika Rádió
Fülön csíp.

94.0 FM PROFI RÁDIÓ
A ZENE ÁRAD BELŐLE

KOLOZSVÁRI RÁDIÓ FM 95.6
www.radiocluj.ro

Százszázalékos magyarok az Európa-kupákban

Kézilabda

T. J. L.

▶ A Ferencváros bravúros továbbjutása után a másik két magyar csapat is nyerni tudott a női kézilabda-Európa-kupákban. A szombati 29-34 után a Syma Vác 31-24-re verte a visszavágón a norvég Byasent és 60-58-as összesítéssel jutott az EHF Kupa legjobb nyolc csapat közé. Mindkétszer Vácott csapott össze a két gárda miután az északiak lemondtak pályaválasztói jogokról.

A Fradi negyeddöntőbeli ellenfele a svéd Lugi, az orosz Zvezda Zvenyigorod, a német HSG Blomberg-Lippe, francia Metz Handball, az orosz Rosztov-Don, a spanyol BM Mar Alicante és a francia Toulon Saint Cyr Var Handball, a Vácé pedig négy dán csapat, az FC Midtjylland Handball, a KIF Vejle, a Team Esbjerg és a Team Tis Holstebro, továbbá a német VfL Oldenburg, a spanyol BM Mar Sagunto és az orosz Lada Toljatti közül kerül ki. A párosításokat ma sorsolják ki az európai szövetség (EHF) bécsi székházában. Játéknaptól: március 12/13., illetve 19/20.

A Győri Audi ETO KC második középdöntős mérkőzését is megnyerte a Bajnokok Ligájában: Konkoly Csaba együttese vasárnap este hazai környezetben a német HC Leipzig ellen győzött, 25-20. Miután a kvartett másik mérkőzésén a norvég Larvik kiütötte az orosz Dinamo Volgográdot (41-20!), két forduló után Larvik – 4 pont (67-44), Győr – 4 (51-44), Leipzig – 0 (44-51), Volgográd – 0 (44-67) a sorrend. Február 19-án, szombaton, Görbiczék Norvégiában vendégszerepelnek, míg a lipcseiek Volgográdban.

Az első középdöntő csoportban minden csapatnak 2 pontja van, s a montenegrói Buducnost Podgorica azért vezet, mert vasárnap este 32-29-re verte a szlovén RK Krim Mercator Ljubljánát. Február 20-án, vasárnap, Oltchim-RK Krim Mercator és Itxako Reyno de Navarra-Buducnost-találkozókkal zárul a körmerkőzés első fele. A visszavágók sorozata március első hetében kezdődik meg. ◀

Emlék Mariantól

Orosz Anna kollégonk sorsolta ki az Új Magyar Szó versenypályázatának nyertesait Fotó: Tofán Levente

ÚMSZ

▶ Kisorsoltuk tegnap az ÚMSZ sportpályázatának nyertesait. Az érdeklődés legmerészebb reményeinket is túlszárnyalta, összesen 93 helyesen válaszoló, a versenyszervényt beküldő olvasónk közül sorsoltuk ki a tíz szerencsés résztvevőt. A nyertesek Marian Cozma két évvel ezelőtt Veszprémben meggyilkolt, tragikus sorsú román kézilabdázóról szóló

könyvet és dvd-t kapnak meg postán, a szelvényen feltüntetett címre. Az öt versenyszervény helyes megfejtései, a megjelenés sorrendjében: X, 2, 1, 1, X. ◀

A nyertesek listája

Róth Zoltán Vilmos, Csíkszereda, Hargita megye, Erdős András, Székelyudvarhely, Hargita megye, Straub István Levente, Borosjenő, Arad megye, Antal Levente, Csíkszépvíz, Hargita megye, Grépály György, Csíkszereda, Hargita megye, Pilbák Rozália, Kolozsvár, Kolozsvár megye, Gergely Éva, Csíkszépvíz, Hargita megye, Bodoni Árpád, Gyulafehérvár, Fehér megye, Nagy Gizella, Szilágysomlyó, Szilágy megye, Molnár Miklós, Zsibó, Szilágy megye.

A Barca után lohol a Real

Labdarúgás

Hírosszefoglaló

▶ Szinte az egész találkozón emberhátrányban futbalozva 1-0-ra nyert a Real Madrid az Espanyol vendégeként a spanyol labdarúgó-Primera División 23. fordulójának vasárnapi zárómérkőzésén, így csökkentette hátrányát az élvonalas és címvédő FC Barcelonával szemben. Iker Casillas kapust a 2. percben állították ki, a gólt Marcelo szerezte a 24. percben. További eredmények: Hércules-Real Zaragoza 2-1, Levante-Almería 1-0, Málaga-Getafe 2-2, Real Sociedad-Osasuna 1-0, Deportivo La Coruna-Villarreal 1-0. A Barcelona (62 pont) vezet a Real Madrid (57), a Valencia (47), a Villarreal (45) és az Athletic Bilbao (38) előtt.

A Bolton Wanderers hazai pályán 2-0-ra nyert az Everton ellen az angol Premier League 27. fordulójának vasárnapi mérkőzésén. A Fulham tegnap este játszott a Chelsea-vel. A Manchester United (57 pont) vezet az Arsenal (53), a Manchester City (49), a Tottenham Hotspur (47), a Chelsea (44) és az FC Liverpool (39) előtt.

A Juventus hazai pályán 1-0-s győzelmet aratott Olaszország derbijén (Derby d'Italia) a címvédő Internazionale felett a Serie A 25. fordulójának vasárnapi zárómérkőzésén. A két csapat 182. alkalommal találkozott az élvonalban, s Matru 30. percben szerzett gólja a 81. torinói siker szentesítette. Az élmezőny: 1. AC Milan 52 pont, 2. SSC Napoli 49, 3. SS Lazio 45, 4. Internazionale 44, 5. Udinese 43, 6. Juventus

41, 7. Palermo 40, 8. AS Róma 39.

A Hannover 1-1-et ért el a Werder Bremen vendégeként a német Bundesliga 22. fordulójának vasárnapi zárómérkőzésén. A Borussia Dortmund (52 pont) továbbra is főnyerősen vezet a Bayer Leverkusent (42), a Bayern München (39), a Hannover 96 (38) és az FSV Mainz 05 (37) előtt.

A listavezető OSC Lille magabiztos győzelmet (2-0) aratott a Toulouse együttese felett a francia Ligue 1 23. fordulójának vasárnapi zárómérkőzésén. További eredmények: Valenciennes-Stade Brest 3-0, Stade Rennes-OGC Nice 2-0. Az élcsoporthoz: 1. OSC Lille 45 pont, 2. Stade Rennes 40, 3. Olympique Marseille 39, 4. Olympique Lyon 38, 5. Paris Saint-Germain 38. ◀

Sporttörténelmi aradi győzelem a palánk alatt

Kosárlabda

Turós-Jakab László

▶ A női kosárlabda történetében először romániai csapat nyert kontinentális kupasorozatot: az Aradi ICIM vasárnap este elhódította a Közép-Európai Kupát (CEWL) amelynek döntőjében 62-50-re nyert a BK PU Bemaco Presov ellen. A félidei 32-32 után a négyes döntő (Final Four) házigazdái kivédekeztek a szlovákokat, 17-4-re nyerték a harmadik negyed és ez elegendőnek is bizonyult a sikerhez. Az aradi pontokon Larisa Toma (13), Broszovszky Mónika (13), Bilijana Szavics (11), Cherrise Graham (11), Ashlee Roberson (7), Cristina Ciocan (4), Mézszáros Anita (2) és Laura Drăgoescu (1) osztozott, a győztes csapat tagja volt még Nagy Ildikó és Adela Mercea.

Jozef Resetar eperjesi tanítványai második CEWL-döntőjüket is elvesztették, miután tavaly 66-65-re kaptak hazai pályán a cseh Kara Trutnov csapatától. Utóbbiak ezúttal a harmadik helyen végeztek miután a kisdöntőben 80-65-re verték a bécsi Flying Foxes SVS Postot.

A torna legjobbjának (MVP) az eperjesiek amerikai idegenlégiósát, Jenifer Rispert választották. Különdíjat kapott még a bécsi Amanda Thompson (49

ponttal kosárlány) és az aradi Larisa Toma (legjobb védőjétekos), míg az osztrák Flying Foxes SVS Post együttest sportszerűségéért tüntették ki. ◀

Cherrise Graham szombaton és vasárnap is remekül játszott

Röviden

Izgalmas Marosvásárhelyen

Kétszer kellett hosszabbítani a férfi-kosárlabdabajnokság vasárnap esti zárómérkőzésén: a BC Mureș végül 107-104 arányban győzte le a BCM Argeș Pitești együttesét. A győzelem ellenére a 34 pontos vásárhelyiek nem tudtak előrébb lépni az ötödik helyről, továbbra is a Ploiești (39) vezet a Kolozsvár (37), a Steaua (37) és a Medgyes (36) előtt.

Svindal címvédése

A címvédő norvég Aksel Lund Svindal (2:54.51 perc) diadalmasan győzte le a férfiak tegnapi kombinációs versenyében, a Garmisch-Partenkirchenben zajló alpesisívilágbajnokságon. A 28 éves olimpiai bajnok a lesiklás után az élen állt, a műlesiklás során pedig megőrizte előnyét a szuper-G-ben múlt szerdán aranyérmes olasz Christof Innerhoferrel (2:55.52) és a szintén olasz Peter Fill-lel (2:56.41) szemben. Ma pihenőnap van, holnap a csapatversenyt rendezik meg.

Ellentmondásos hírek Kubica állapotáról

Edyta Witas, a pilóta 26 éves barátnője szerint romlott Robert Kubica, a Forma-1-es Renault-istálló lengyel pilótájának állapota, a genovai Santa Corona kórház közleményében azonban az olvasható, hogy jól halad a versenyző felépülése, még akkor is, ha a következő két napot valóban az intenzív osztályon kell töltenie. A F1-es csapat később közleményben jelezte, Kubica egészségügyi állapota továbbra is jó.

Angolok a San Sirón

Ma két mérkőzéssel megkezdődik a labdarúgó-Bajnokok Ligája nyolcaddöntője: az olasz listavezető AC Milan az angol Tottenham Hotspurt látja vendégül, míg a spanyol Valencia a német Schalke 04 együttesét fogadja. A TVR 1 a milánói San Siro stadionból sugároz élőben 21.40 órai kezdettel.

Felmentik Contadort?

A helyi sajtó hétfői értesítése szerint a Spanyol Kerékpáros Szövetség felmenti a doppingvád alól Alberto Contadort. A hivatalos döntést várhatóan ma jelent be a szövetség, amely január 26-án előzetesen azt jelezte, hogy egy évre eltiltaná a 28 éves kerekest és megfosztaná tavalyi, harmadik Tour de France-diadalától, mert a 17. szakasz után levett mintájában klenbuterolt találtak. A versenyző fellebbezett mondván, hogy fertőzött hússal került a szervezetébe a tiltott szer, s nem szándékosan doppingolt.

Holland és orosz sikerek

Gyorskorcsolya

T. J. L.

▶ A hölgyeknél a kétszeres olimpiai aranyérmes holland Ireen Wüst, a férfiaknál pedig az újdonsült Európa-bajnok orosz Ivan Szkobrev nyert a kanadai Calgaryban rendezett összetett gyorskorcsolya világbajnokságon.

A négyszeres vb-győztes Wüst kiegyensúlyozott teljesítménnyel ismételte meg 2007-es eredményét, miután megnyerte az 1500 m-t, 3000 m-en és 5000 m-en második,

500 m-en pedig harmadik lett, s 157.313 ponttal lett világbajnok. A kanadai sprint-világbajnok, Christine Nesbitt (158.939 pont) megnyerte az 500 m-t, második lett 1500 m-en, nyolcadik 3000 m-en és 12., azaz utolsó 5000 m-en, de ez elég is volt az ezüstéremhez. A bronzot a címvédő Martina Sáblíková (159.288 pont) szerezte meg, aki 3:55,55 perces cseh csúccsal nyerte meg a 3000 m-t, 500 m-en a 7., 1500 m-en pedig a 8. lett, s 5000 m-en bukott, de végül huszárós hajrával befejezte a versenyt.

A tavaly ötkarikás ezüstöt és bronzot nyert Szkobrev 1500 és 5000 méteren nem talált legyőzőre, 10.000 mébitt (158.939 pont) megnyerte az 500 m-t, második lett és 146.229 ponttal nyert. Az orosz sportoló a pályafutása ötödik vb-ezüstjét kipipálta norvég Harvard Bökköt (146.408 pont) és a korábban Eb-ezüstérmes holland Jan Blokhuijsent (146.603 pont) előzte meg. A címvédő holland Sven Kramer nem indult a kanadai vb-n, ahol román és magyar versenyző sem szerepelt. ◀

▶ Nekrológ 14-15

Harmincyolc évesen távozott a földi világból

„Liana Dumitrescu romániai macedón parlamenti képviselő halála, váratlan, kegyetlen és számunkra elképzelhetetlen távozása a fájdalom Everestjét keltette mind azok lelkében, akik őt ismertük.” Oana Manolescu képviselő, a Romániai Albánok Egyesülete elnökének írása.

▶ Tanulmány 16-17

Az új tanügyi törvény vonzatai

„Tizenvalahány évre volt szükség ahhoz, hogy papírra vehessük: van új tanügyi törvény Romániában. Így vagy úgy, de kihirdetett, és az elkövetkezőkben a gyakorlatba ültetése az elsődleges feladat minden tanügyi számára, akik bíznak abban, hogy az oktatás révén társadalmunk többet és jobbat is kigyöngyözhet magából, mint amit az utóbbi húsz évben sikerült.” Murvai László írása.

▶ Esszé 18

Hogyan osztozzunk Drakulán?

„Többször gondoltam már rá, de mind csak halogattam, hogy párbeszédünkbe vonjuk be – képletesen – Lucian Boiát is, mert az ő emberi-szakmai higgadsága kimondottan jó hatással lehet az érvelés nyugodt mederben tartására. Anélkül, hogy regényírónak kijáró rajongással habzoltam volna alapvető munkáját (Istorie și mit în conștiința românească / Történelem és mítosz a román köztudatban), gyakran folyamodom hozzá. Szeretek megmártózni tárgyilagosságra törekvő szellemek hűvös áramában.” (Cseke Gábor és Dan Culcer internetes levélváltásából.)

Az idegen. A romániai zsidóság mindennapjai

Romániában a zsidó közösség lélekszáma alig haladja meg a nyolcezeret (más vélekedések szerint el sem éri), közösségi élet csupán szervezeti szinten, a hitközségek ernyője alatt létezik. A cikkünkben megszólaló Aurel Vainer parlamenti képviselő, a Romániai Zsidó Hitközségek Szövetsége (Federația Comunităților Evreiești din România – FCER) elnöke, illetve Erwin Šimšensohn, a bukaresti zsidó hitközség újonnan megválasztott fiatal elnöke azok közé tartoznak, akik a reformot képviselik a közösségen belül.

19-20. oldal

Aurel Vainer, a zsidó föderáció és Erwin Šimšensohn, a bukaresti zsidó hitközség elnöke

Fotó: Salamon Márton László

Kettős diszkrimináció

Varga Andrea

A szakrális közélet történeti korszakai számos nép, ország, nemzet vagy akár gyülekezet sorsában kifejeződésként ünnepekben, évfordulóknál, visszaemlékezésekben, egyházi eseményekben és más egyéb formában is – anélkül, hogy tartalmazhatnák az egyházak történelmi történelmét, sodró valóság helyzetét. Egész korosztálynyi ember (sőt kettő) nevelkedett fel a szocializmus évtizedei alatt, akik számára a hit gyakorlása titkos tevékenység, édes bűn, vagy éppen államellenes „szervezkedés” része, ideológiai háború terepe volt, hacsak nem egyenesen a „bűnelkövetés” szervezett mód-

ja. Két nemzedékkel korábban, a két világháború közötti időszakban sem volt sokkal kíméletesebb az állam és az egyház viszonya, így a hit és remény birodalmának kapui elsőként az 1989–90-es változás korszakában nyílhattak meg először. Sikerült is ez, de csak résznyire. Az 1920-es és 30-as években Magyarországon miniszterelnöki szinten kezelték a határokon kívüli magyar egyházak ügyeit, képviselték jelenlétüket a parlamentáris milióban – de nem akként, ahogyan ma, hogy a keresztény kurzus határfoka csak a választói szavazatnyerés gépezetét éri el állampolgársági ígérettel, nem pedig az alapjogok érvényesítését.

Folytatása a 14. oldalon

Színház a politika árnyékában

Bocsárdi László rendező

Fotó: archív

„Amikor a hatalomra került párt kézbe veszi a különböző területek irányítását, megpróbál változtatni, jobbítani azzal a céllal, hogy a következő választásokon szintén nyerni tudjon. És a kultúrát is megpróbálják valamilyen formában, úgymond, jobbá tenni. Felfrissíteni. De a gond az, hogy mindezt az intézmény szempontjából kezelik. Tehát a kultúra egyenlővé válik azoknak az intézményeknek a működésével, amelyek végül is különböző műfajokban, a különféle művészetek terén értékeket hoznak létre. A színház esetében is ez történik.” Beszélgetés Bocsárdi László rendezővel, a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház igazgatójával. **16-17. oldal**

Kettős diszkrimináció –

Folytatás az 1. oldalról

Mintegy évszázada, s akkor majd negyedszázadon át a magyar pártok képviselői, élükön Gyárfás Elemér jogásszal és az akkori keresztény értelmiséggel összehasonlíthatatlanul sikeresebben tudták képviselni-érvényesíteni a felekezeti önállóságot, mint most. A bukaresti magyar képviseleten tárgyyszerű pontosságú jelentések készültek akkor a hitélet alakulásáról, az egyházi vagyonok sorsáról, perekről és elkonfiskált tulajdonokról. Nem úgy, mint ma, amikor a katasztrofális jogsértések felderítésére is alig marad külpolitikai energia, hát még szakszerűség, amely szemben állhatna a román sajtót elárasztó egyoldalú, tematizált cikkeivel és lekezeléssel. A közvélemény átematizálását, lenyomását, manipulálását elvégző „szakértői” hangosbeszélők ugyanakkor a legkevésbé beavatottsággal s a legfőnyesebb tudáshiánnyal érik el sikereiket a keresztényi világ ledózerolásával. Vesztükre, mert a direkt rábeszélő szándék kihallik terveikből, s arra készíti a szakérdeklődésű kutatót, vegyen fáradtságot a tényanyag, a levéltári dokumentumok feltárása és megjelenítése, jogorvoslati kérelmek érvényre juttatása ügyében.

A drámai kontraszt

A tény és narratíva közti kontraszt drámai. Nem kell hozzá mindenkinek egy egész levéltári kutatást vállalnia, hisz nyilvánosságra kerülnek a jogszerűség hiányai. Mint legutóbb Tőkés László Viviane Reding európai alapjogi biztoshoz a Székely Mikó Kollégium kapcsán címzett levelében is szerepel: „A romániai kommunista rezsim 2.140 ingatlant kobzott el jogellenes módon a négy magyar történelmi egyháztól (római katolikus, református, evangélikus és

unitárius). A rendszerváltás óta a nemzetközi közösség többrendbéli, világos figyelemzésben részesítette a román államot, hogy kötelessége ezen – emberi alapjogokat sértő – helyzetet orvosolni. A 90-es években nem történt előrelépés ezen a téren annak ellenére, hogy az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének 176/1993. számú Ajánlása, valamint 1123/1997. számú Határozata Románia kötelességévé tette az egyházi vagyonoknak a restitutio in integrum elve alapján való maradéktalan visszaszolgáltatását. A román parlament 2002-ben megalkotta ugyan az 501-es törvényt, amely a kommunizmus idején elkobzott egyházi ingatlanok visszaszolgáltatásáról rendelkezik, a tényleges restitúció azonban túlságosan lassan halad, számos esetben pedig továbbra is akadályozzák a visszaitélt ingatlan tényleges birtokbavételét”.

A román kormányzat és az igazságszolgáltatás az uniós csatlakozás előtt megkapta az Európai Parlament sürgetését, amelyben deklarálták annak szükségességét, hogy „felgyorsítsák az ingatlanok visszaszolgáltatására vonatkozó törvény gyakorlatba ültetését” (az Európai Parlament 2005. december 15-i, Romániáról szóló határozatának 21. cikkelye), a késedelmesen vagy a gyakorlati végrehajtást egyáltalán nem vállaló eljárások megváltoztatását. Született kormányrendelet és két máig érvényes törvény (501/2002 és 247/2005) is, de ezek számtalan végrehajtási határidő-módosítása ellenére „az erdélyi magyar történelmi egyházak jogos tulajdonaiknak csupán felét vehették birtokba 2010 decemberéig” – írja Tőkés.

Az a „jóindulatú” ügybenyolítás, amelyben a romániai egyházi javak visszaszolgáltatására felállított Különleges Restitúciós Bizottság tagjai ellen inkább eljárást in-

dítatnak a Nemzeti Korrupció-ellenes Igazgatóság (DNA) főügyésze révén, amiért az Erdélyi Református Egyházkerületnek visszaszolgáltatták mint jogos tulajdonosának a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégiumot, jellemzően a kettős diszkrimináció formája. Egy sor más anomália veszi körül ezt a históriát, amelyhez csupán a magam kutatásai alapján seregnyi hasonló esetet kapcsolhatnék, nemkülönben azért, mert a kormányzati érdektelenség (vagy ellenérdekeltség) szabványos formáit mutatja az is: a katolikus rendek és az eltulajdonítás/államosítás révén állami tulajdonba került egyházi vagyonok visszaperelése kapcsán napfényre került jogtalan státuszvita (hiszen a tulajdon visszaszolgáltatása mint európai uniós norma elemi szintű kötelezettségvállalás lenne!). Fényesen jelzi az ellenérdekeltség, sőt a leplezett eltulajdonlás állapotát is. Trianon után egy könyvtárnyi feljegyzés, vatikáni leírattal, népszövetségi panaszperanyag, kisebbségi és felekezeti viták, vagyonjogi kereset keletkezett, s ezek részint megsemmisített anyagai vagy feltáratlan levéltári dokumentumai megközelíthetetlenek, kutatói semmiféle támogatást nem élveznek az európai normák szerinti tisztázás vagy rendezés nevében. Az illetékesek mindössze tárt karokkal és bezárt információ pultokkal tudják támogatni a jogszerű feltárás és nyilvánosságra hozatal igényét. (Csupán egymagam hat minisztériumhoz címzett levélben kezdeményeztem megoldási javaslatokat, s ahonnan egyáltalán hajlandóak voltak válaszolni, onnan az ismerethiány, a „nem tudjuk”, „nem ismerjük” volt a méltó felelet.)

A drámai kontraszt a felelős, európai rangú és az információ joghoz elemi igényekkel kapcsolatos érdekek egyeztetése között ma nemcsak a jogsértések, rekvirálá-

sok, elbirtoklások látképét nyújtja, hanem eléggé meg nem fontolt módon a tulajdoni anyag romlását is elősegíti. Épületek állaga, az élvédő tevékenység és pénztámogatás hiányából fakadó elhanyagolása, kezelési és birtoktulajdoni viták végtelensége, vádaskodó hatóságok akadékoskodása olyan helyzetet teremt, amelyben az egyházi vagyonokat a restitutio in integrum elve alapján sem kívánják visszaszolgáltatni, s ez ellen szinte nincs elfogadhatónak tekintett jogi érv, sőt a pereskedés (például a sepsiszentgyörgyi) olyan katasztrofális jogi precedenst teremthet, amely további elkonfiskáláshoz vezethet, a már jogosan visszaszolgáltatott egyházi tulajdonok „újraállamosításához”, jogállami és demokratikus köntösben. Holott egyetlen romániai magyar egyház sem kért és követelt semmi olyat, ami nem volt tulajdonában korábban, többek között ezért sem lehet az egyházi tulajdonok 2002-es törvényi visszaszolgáltatását utólag törvénytelennek nyilvánítani, vagy az egykori egyházi tulajdonokat „újraállamosítani”.

Örökké tartó kárpótláshiány

A pártállam hatalmi ügybonyolító gyakorlata semmilyen módon nem volt tekintettel a közjog európai szintű alapértékeire, még kevésbé a csupán korlátozottan értelmezhető jogállami technikákra. Ki más tehetné, hogy felvállalja a tulajdoni kárpótlás kérdéseinek megfogalmazását, vagy akár még ezt megelőző szinten, ki sürgethetné a történelmi adatvédelem joggyakorlatának kialakulását, a vagyonjogi kárpótlást szükségképpen megelőző információs hozzáférési joggyakorlat kialakítását, mint az egyházak és képviselőik?

Az adatvédelmi biztos – talán a közjogi forradalom,

parlamentáris átmenet iránti tiszteletből, talán az alkotmányosság iránti felelősségtől vezérelve? – magára kényszerült vállalni az „információs kárpótlás biztos” felelős feladatát is, amellyel nemcsak az aktuális információs jogok érvényesülésének ügyvédje, hanem a történelmi adatvédelem és információs szabadság védelmezője is lett egyúttal. Röviden tehát: az egyházak vagyoni kárpótlását felelős, miniszteriális vagy adatvédelmi-om-budsman-szintű feltáró

letkezett, és kártérítés, ha a károsítás jogellenesen történt. A materiális kár megtérítésétől vagy pótlásától a mindkét felet felelősséggel terhelő kárenyhítési kötelezettségig azonban hosszú út vezet, s ennek első megállója kellene legyen az információs kárpótlás elvének érvényesítése: egyoldalú, de nehezen kikövetelhető kötelessége (lenne) az államnak: tegye lehetővé az érintetteknek, hogy sorsuk eddig ismeretlen részleteit megismerhessék. Az állam mű-

munka, jogalap tisztázásához vezető információs eljárásnak vállalása kellene hogy megelőzze.

A kárpótlás elvét a joggyakorlatilag nem ismeri, nem kezeli érvényben, még akkor sem, ha szükség lenne rá. A jog kártérítést vagy kártalanítást ismer, tehát azt a kötelezettséget, hogy egy korábbi helyzetet helyreállítson, melynek jogalapja a fennálló viszonyok valamilyen károkozás során kialakult állapota. Ennek alapján a sértettet kártalanítás illeti meg, ha kára jogszerűen ke-

ködéséről szóló információk eltitkolása, a polgárokról való tisztességtelen célú adatgyűjtés „jogszerűen” elkövetett bűne az egész pártállami korszakot jellemezte, s az adatokhoz való hozzáférés mindmáig korlátozott maradt.

Vagyis: nemcsak vagyonjogi kár esetén, hanem a saját jogának, tulajdonának, érdekeinek, sérelmeinek ismerete terén is joghátrányt szenved mindenki, akinek nem tesz lehetővé az információs alapjogok gyakorlását, az információs kárpótlás

Harmincnyolc évesen távozott a földi világból

Liana Dumitrescu halála, váratlan, kegyetlen és számkunkra elképzelhetetlen távozása a fájdalom Everestjét keltette mindazok lelkében, akik őt valóban ismerték. Sohasem jutunk fel e hegynek a csúcsára, és sohasem jöhetünk le róla.

Kishűgom volt ő, választott testvérem.

Jó barátok voltunk, büszkélkedtem vele, s büszkélkedtem vele ezután is. Közel húsz éve ismerem. Megelégedéssel és büszkeséggel követtem nyomon Liana Dumitrescu szakmai és politikai előmenetelét, ami neki rendkívül sok munkába került, s csak a saját erejében bízható. *Igaz ember* volt.

Lelki és szellemi értékeit megőrizte úgy, ahogy a *jóisten* adta, nem változtatta meg őt a szerep, amibe került. Szakad meg a szívem a végzet munkáját látva, hogy véget vetett Liana életének, pedig alig töltötte be a harmincnyolc életet.

Liana Dumitrescu a romániai macedónok parlamenti képviselője volt, a Romániai Macedónok Egyesületének alelnöke. Két választás alkalmával is képviselői helyet nyert, bejutott a Román Parlamentbe: 2004-ben és 2008-ban. Levelező tagja volt az Űrhajósok Nemzetközi Akadémiájának. Románia elnöke kiténtette őt Románia Érdemrendjének

lovagi fokozatával. A képviselőházban Liana Dumitrescu az Információtechnikai és Távközlési Szakbizottság úrkutatással foglalkozó albizottságának az elnöke volt. Az albizottságban Liana Dumitrescu dolgozta ki azokat a törvényes előírásokat, amelyek lehetővé tették Románia belépését az európai úrkutatási hálózatba. Ami meg is történt éppen azon a napon, amikor e kiváló képességekkel megáldott fiatal nő súlyos szenvedés közben, kórházi ágyban érte meg a 38. születésnapját. S nem sokkal azután, 2011. január 27-én meghalt a bukaresti Elias kórházban, tíz napra rá, hogy beutalták.

Liana Dumitrescut 2011. január 30-án, katonai tiszteletadással temették el Craiován, a hősök temetőjében.

Az ő munkásságától nem lehet eltekinteni, hadd ismerje meg mindenki, kisebbségi és többségi.

Liana Dumitrescu jogász volt, jegyző, majd parlamenti képviselő – lelkes, tenni akaró fiatal. A sokféle munka miatt, amit az ország, a köz érdekében végzett, úgyszólván nem is volt magánélete. Pedig mennyire szerette a gyermekeket! Lakásában berendezett egy szobát jövődó gyermekeinek.

Liana Dumitrescu képviselő tartásos fiatal nő volt.

Művelt és örökké tanuló, jogi tudás tekintetében verhetetlen – s mégis vidám, közvetlen, barátkozó. Nagyon szerette őt mindenki. Aki ismerete, kezdetől fogva tisztelte, szimpatizált vele. Pedig nagyon szigorú volt. Az erkölcs nála társadalmi tevékenységben, szakmai téren, az emberi kapcsolatokban egyaránt fő helyen volt. Nem tűrte a hazugságot, sem pedig a szűklátókörűséget és szűkmarkúságot, a tuynyaságot és az önzést, a hiúságot, az öntömjenézést, a tisztességtelenséget, a lojalitás hiányát. Nagyon is adakozó volt. Anyagilag és erkölcsileg segített mindenkit, aki hozzá fordult, de azokat

is, akiről maga tudta meg, hogy bajban vannak, segítségre szorulnak. Szerény volt és emberszerető, s a szívében az állatok és a virágok számára is volt hely. És különleges esztétikai érzékel volt megáldva.

Fiatal kora ellenére rendkívüli tudású jogász volt. Csupán a jelenlegi törvényhozási ciklusban, 2008-tól mostanáig több mint húsz törvénykezdeményezést nyújtott be, s többjükből elfogadott törvény lett. Illik megemlíteni azt is, hogy a képviselői munka, a macedónok szervezetében folytatott tevékenység mellett 2004-ig ő volt a Macedonul kiadó igazgatója, valamint a

egyházügyi (fel-)(le-)irat

elvének érvényesítését. De a sértett fél – a jogállam polgára, hívó vagy sem, intézmény vagy pusztán képviselői személy akár – nem tudhat a kárenyhítésben, a közös kötelezettségben részt venni, mert információs joghátrányban szenved. Szinte bűnrészessé válik önmaga ellen elkövetett jogi károsulásban, alanyi érdekének külső korlátozásában. Holott nemcsak neki magának, hanem az egykor dicsőséges népi demokráciában élők többségének alapjogaihoz tartozna, hogy személyi jogai között az információs önrendelkezési jogot gyakorolja. A népboldogító szocializmusok évtizedeit felváltó jogállamnak pedig erkölcsi kötelessége, hogy ismeresse polgáraival saját történelmüket, vagy legalább lehetőséget teremtsen annak megismerésére, sőt elősegítse a joghátrányok folytonosságának megszüntetését – feltéve persze, hogy nem a bukott rendszerrel, hanem a jogi modernizáció, az európai rangú önérvényesítés, vagy az állampolgárok jogszerű létbiztonságának ügyével kíván folytonosságot vállalni. Ez lenne az információk kárpótlás minimuma, melynek kapcsolódnia illene az államilag garantált restitúciós folyamat lépéseivel, a jogszerű állami egyházpolitikai alapok újracsapításához, állam és egyház viszonyának újragondolásához.

Személyi jog vagy korszakos kötelezettség?

Nem titkolható, hogy egyes politikusok, közgazdászok, sőt társadalomtudósok (főként történészek) között is tapasztalható olyan álláspont, mely szerint a világszerte és egész Európában is mind jobban terjedő új adatvédelmi szabályozás a személyi jogok abszolútizálásához vezet, márpedig ennek érvényesülése ellehetetleníti a legújabb kori tör-

ténelmi kutatásokat, a jogszerűségek és jogi sérelmek alapkérdéseinek tisztázását. Emlékeztetés volt (és maradt) a biztonsági ügynökök, székus tiszték nyugdíjkérdése, fel-fellángoló viták övezik (mint látjuk) az egyházak tulajdoni igényét, s kevesek által ismert csupán a személyi tájékozottság jogát elvitató vagy lehetetlenné tevő főhatósági nehézségek belátható következménye: az adatok megsemmisülése. Aki azonban nem öperces érdekek, hanem történelmi súlyú felelősség nevében gondolkodik, be kell látnia ennek szétterjedő hatását, az informatika korában már elképesztő elavultságát. Perek indulnak és vesznek el pusztán azért, mert nem lehetett a bürokratikus nehézségek fölébe kerülni az adatgyűjtés fázisában, családok sorsa marad definiálatlan, élethelyzete válik képtelenné, midőn a legszükségesebb öngazdálkodás való jogaikról kell hogy lemondjanak az intézményi felelőtlenség miatt.

Könnyedén belátható, mennyire nem lehet olyasmit követelni: legyenek az anyaországi főhatóságoknál, vatikáni képviselőknél, romániai minisztériumokban, nemzeti és szakági levéltárakban olyan tisztviselők, akik elemi kötelezettségüknek tekintik az információk feltárását, a jogtalanságok felszínre hozását, a jogsértések nyilvánosságra hozását és jogorvoslatuk garantálását. Eppen ezért alapszükséglet lenne a még meglévő, még menthető információk civil gyűjtése, feltárása, elemzése is. Személyi jogon, információs szuverenitás jogán, adatvédelmi garanciákkal és nyilvánossági felületekkel...

Ahhoz, hogy érvényesülhessenek az egyén mentális és morális létfeltételeit biztosító jogorvoslatok, első körben szükséges áttekinteni a körülmények és adatok vi-

szonyát. Egyházi vagy személyi kárpótlási alapon tehát azt, kitől és mit vettek harácsolnak el, mit kapott vissza, milyen jogi kompromisszumokra kényszerült, milyen látszat- vagy kényszerintézkedések nyomán „mondott le” kollektív vagy egyéni tulajdonról (a két világháború közti perek, egyházi tulajdoni elkönfiskálás, magyar kisebbség jogi képviselőinek hiánya, szerzetesrendek vagyonának lenyúlása, telekcserék és ingatlanátírások kényszerei, második világháború utáni államosítások, kényszerített egyházvezetők alkuk stb. jó példák ezekre), s egyáltalán: mi az, amit jogszerűen nem kapott vissza, nem is kérhetett, nem is volt ajánlott, hogy peranyagává tegye. Viszont a változó idő során egyre több forrásanyag lát napvilágot, egyre több visszaemlékezés vall a jogtalanságokról, egyre alaposabb összehasonlítósi lehetőség nyílik, melyre egész intézmény felállítása sem volna haszontalan – már csak a jogszerűen várható „nyereség”, a kárpótlás értékételét tekintve sem.

A jogtalanságról összegyűlt forrásanyag, a dokumentációk feltárása, feldolgozása, nyilvánosságra hozatala, jogi háttéranyag visszamenőleges megismerése, a mai jogszabályok szellemében történő áttekintés, a jogi szintű képviselő garanciáinak kidolgozása korszakos kötelezettség lenne tehát. Ma még javarészt hiányzik, pontatlan vagy nem teljességértékű, aminek birtokában vagyunk, s nem kevésbé kérdéses az érdekek védelmében megszólalók kiléte, vállalásuk mikéntje, hangjuk vagy érdekérvényesítő képességük sikere sem. Nem egészen lehetetlen, de fölöttébb időigényes egy vagy több ilyen restitúciós pert végigvinni, nemcsak a jogi procedurális folyamat időtlensége miatt, hanem a hatósági ellenállás miatt is. Ha egy megkeresésre éppen

az igazságügyi tárca (mint jogos iratgazda) nem ad méltó választ, ha kivonja magát a jogszabály-alkotási folyamat múlt idejéből azaz, hogy mai kapacitása nem elegendő a múltbeli jogtalanságok felszámolására – akkor nem véletlen, hogy lepusztulnak közben az egyházi ingatlanok, eltűnnek vagy visszavonulnak emlékezetükkel még élő, bizonyosságot adni képes személyiségek, s az adott állapot mint „örökkéig” tartó és megváltoztathatatlan lesz elkönvelhető. Vagy olyan „múlt időként”, amelyre a jelennek már nem lehet visszahatása.

Ha nincs érdekazonosság hatósági, pártpolitikai, hívek és intézmények közötti, jogsértett és jogalkotói, adatbirtokló és felhasználói oldalon, akkor a Csipkerózsika-álom kora, sajnos, korlátoktól határolt jövővé fog összeállni. A jogsértettek pedig a maguk igazságával torokukban fognak elhalálozni... A feltárára ugyanis „nincs pénz”, az ügy egészére nincs felelős, a morális mintákat nincs ki utánozza (miért is volt aláírásgyűjtés az erdélyi arisztokrácia kezdeményezésére a Vatikánba címezve akkoriban, s miért nincs még csak elemi szolidaritás sem mostanság...?), akkor persze az ügyek elalyszanak, elhalnak, elmúlnak élő emberi közösségek sérelmei, vagy épp zár alá kerülnek, mint a kilencven évig tetszhalálra ítélt közokiratok (peres iratok)...

Javaslat a túlélésre

Távol kell álljon bárkitől, tőlem is, hogy másoknak osztogassak feladatot. Nem is tenném, tekintettel arra is, hogy magam vállaltam immár a források tekintélyes tömegének feltárását, a még élő meghallgatását, a jogi folyamatok sajátlagos cselekedéseinek feldolgozását, a jognélküliségek és jogtalanságok okadatolását. De bizonyos

lehetek abban, ha kényszerezzek festékpisztolyos játékok helyett a küzdelemre buzdítóbb inkább csapatépítő tréninget vállalnának közérdekű és korszakos fontosságú öntevékenységekben, azoknak legalább annyi „sérült” áldozata, győzedelmes bajnoka lehetne, méghozzá közérdekű és történelmi léptékű ütközetekben. Jogi játékok a közhivatalokban, túléleli tőrak a levéltárakban, nyomozati eredmények az érvek és tévedések dzsungelében, áldozatvállalás és szolidaritás az élők körében – ezek éppoly virgonc teljesítmények és szabadidős „sportok” lehetnének, mint a mai úri passziók. Csak méltóbbak mint győzelmek, esélyesebbek mint hasznos tettek.

Lehetne aktív állampolgárokat keresni, képzésükre oktatási ráfordítást, akár uniós kereteket is szánni, iskolai „valóságfeltárást” vállalni... akár a jelenkori Kafka-i kastélyok megismerésének örömeivel... Önkéntesen, tanulás céljával, szolidaritás alapján, civil kezdeményezések keretében is. Szükséges volna a magyarországi, erdélyi, bánági vagy más térségek levéltárainak, intézményeinek dokumentációit feldolgozni, másolni, közzéadni, felkutatni, közös honlapokra tenni, egyéni vallomások vagy visszaemlékezések számára befogadó oldalakat nyitni, ahol a kollektív emlékezet megfogalmazhatja saját hangját, s nem kell elszennvednie, hogy egy főhatóság csak labdázik vele és problémájával a „nem hozzám tartozik” ütövel, átküldve egy levéltárba, ahol majd visszamutatnak a főhatóságra mint adatgazdára... Persze, ha ez a túlélő kaland szakembereknek sem okvetlenül sikerül, hogyan remélhet egy magányos vidéki pap több sikert, midőn a kutatási engedélyek, levéltári állagok áttekinthetetlen tömege előtt vissza kell hőkölnie...!

De korunk információs

alapjogi elvei lehet, hogy enél már biztatóbb jövőt ígérnek. Persze csak azoknak, akik részt is tudnak venni, jelen is akarnak lenni a maguk történelmi sérelmeinek nem pusztán ideológiai lobogtatásában, hanem hatékony védelmében is. A sok téren nyilván nem okvetlenül példázatos amerikai előzmények az információs szabadság 1966-os törvénybe iktatása óta (Freedom of Information Act – FOIA) képesek biztosítani, hogy állampolgári jogon az egyénnek módja legyen a kormányzat birtokában található információk nyilvánosságra hozatalára, a szövetségi szervezetek dokumentumaira alkalmazható hozzáférésre. Ehhez kapcsolódik az egyénekről szóló információk elérhetőségét szabályozó 1974-es Privacy Act, amelynek törvényi keretén belül mindenkinek lehetősége van mindazon információk megismerésére, amelyeket a kormányzat vele kapcsolatban tárol, s ha a hozzáférési szabadság szembe kerül a kormány által titkosított vagy bizalmasnak tartott dokumentumok érzékeny voltával, valamint egyes magánérdekekkel, az egyének joga van a hibák korrigálására, valamint törvényes úton is megtámadhatja a kormányt, ha a róla tárolt információkat az törvénytelen úton kezeli vagy használja fel. Vajon miért ne lenne lehetséges ez itt is, az épülő demokráciában, a többpárti pluralizmusban, a koalíciós építkezésben, az Európai Unió előszobájában? S miért ne lenne fölöttébb szükséges a társadalmi részvétel, felelősségvállalás szélesítésében is?

A tiltakozás jogának biztosítása nem „amerikai minta”, nem „burzsoá fellazítás” terméke, hanem az emberhez méltó önérték formai velejárója. Már ott, ahol az, ahol azzá lehet, ahol érvényesülését kollektív felelőségek kérdésének tekintik.

Liana Dumitrescu, a macedónok képviselője

hasonló nevű időszaki kiadványé, továbbá élete végéig ő volt a romániai macedón nők szervezetének elnöke, a macedón kisebbség ifjúsági szervezetének a vezetője, ugyanakkor arra is telt az erejéből és az idejéből, hogy élő láncszeme legyen a Románia és a Macedón Köztársaság közötti kapcsolatoknak. S mindemellett időt talált arra, hogy állandóan tanuljon, hogy letegye a jegyzői vizsgát, s elkezdje Bukarestben a jegyzői tevékenységet stb.

Románia hőse, képviselő, ragyogó intelligenciával megáldott politikus, jószívű, tiszta lelkű ember – túlságosan is jó mások kicsinyessé-

ge közepette. Kevés olyan van, mint ő volt, hozzá hasonló ritkán születik ebben az országban. Meghallgatták őt a nemzetközi fórumokon, akárcsak itthon, a Képviselőházban. Liana Dumitrescu egy fényugár volt, amely kialudt, amelyet elvesztettünk.

A Romániai Albánok Egyesülete és a Romániai Macedónok Egyesülete sok kulturális rendezvényt szervezett együtt, valamint táborokat a gyermekek és a fiatalok számára. Liana Dumitrescu volt a lelke ezeknek, s kiváló szervezője. De gyakran találkoztunk vele multietnikus rendezvényeken is, országos interetnikai fesztí-

Liana Dumitrescu (1972–2011)

válok, regionális rendezvényeken, szerepet vállalt a kulturális cserék terén is, valamint az Országos Kisebbségi Tanács szakbizottságiban, és tagja volt a Nemzeti Kisebbségek Parlamenti Csoportjának, a képviselőházban.

Az alatt a tíz nap alatt, amíg Liana Dumitrescu a kórházban szenvedett, munkatársai, valamint az albánok egyesületének több tagja is, a parlamenti csoportbeli kisebbségek több képviselője felkereste őt, illetve állandóan érdeklődött a helyzetéről. Azt hiszem, mindent elmond az a tény, hogy temetéskor több mint 200 (kétszáz!) koszorút helyez-

tek Liana Dumitrescu sírjára - az államfő, a képviselőház elnöke, a szenátus elnöke, a Macedón Követség, az Albán Követség, a román kormány, miniszterek, képviselők, szenátorok, intézmények, kollégák és mások részéről. Itt jegyezném meg, hogy őexcellenciája, Lszupko Arszovszki, Macedónia Köztársaság nagykövete mindennap eljött a kórházba érdeklődni Liana Dumitrescu állapotáról. Traian Basescu elnök pedig január 28-án ott volt Liana Dumitrescu ravatalánál.

Liana Dumitrescu 1973. január 20-án született Craiován, szülei egyetlen gyermekeként. Édesapja és családja

a Dolj megyei Urzicuța faluból származó macedónok, szorgalmas, becsületes munkás emberek. Liana saját erejéből, munkája által és kétségteljesen a jelentős képességei révén emelkedett fel. Nagyszerű kolléga volt. Ragyogó szaktudásával segített kivétel nélkül mindenkinek, egyformán kedves és készséges volt valamennyi munkatársával, azok rangjától, beosztásától függetlenül. Úgy él tovább lelkünkben, mint az ember, amilyennek látni szeretne a *fennvaló* mindannyiunkat.

Oana Manolescu képviselő,
a Romániai Albánok
Egyesületének elnöke

Az új tanügyi törvény vonzatai

Murvai László

Tizenvalahány évre volt szükség ahhoz, hogy papírra vehessük: van új tanügyi törvény (továbbiakban TT) Romániában. Így vagy úgy, de kihirdetett, és az elkövetkezőkben a gyakorlatba ültetése az elsődleges feladat minden tanügyi számára, mindazok számára, akik biznak abban, hogy az oktatás révén társadalmunk többet és jobbat is kigyöngyözhet magából, mint amit az utóbbi húsz évben sikerült. Mert végül is, az oktatás a társadalmi előmenetel egyik lényeges összetevője. Így van ez, így kell lennie még akkor is, ha erre az utóbbi két évtizedben csak ritkán láttunk példát. Persze azt is számba kell vennünk, hogy a szóban forgó időszaknak a reformtörekvéseit, a kezdeti periódus pozitív irányú nekirugaszkodásait rövidesen forráselvonás, össze nem hangolt, sőt egymásnak ellentmondó intézkedések sora követte. A tanügyi munkáját erőszakos és erőszakolt politikai elképzelések kuszálták össze, és nem volt helye sem a társadalmi párbeszédnek, sem a szakmailag megalapozott, kikísérletezett döntéseknek. Cso-da-e, ha ennyi sikertelenség vagy félsiker után bizakodással tölt el az a tény, hogy e valóságos vagy vélt kezdet, az új törvény pusztá léte elvezet/elvezethet bennünket az oktatás tartalmi és szervezési megújulásához?

Nyilván naivság lenne azt gondolni, hogy a törvény megszületése minden eddigi gondot megold. Azok a komplex feladatok, amelyek

az új törvényből következnek, igazából csak a törvény tanulmányozása közben körvonalazódnak (az oktatás modernizálása, decentralizálása, demokratizálása, tartalmi és szerkezeti megújítása, vagy az ezeken túlmutató új, törvényi szinten most először megjelenő kisebbségi oktatásra vonatkozó tartalmi és szerkezeti feladatok körvonalazása). Tudatában vagyunk annak, hogy az új törvény által kijelölt, merőben új feladatoknak az elvégzéséhez türelemre, időre és politikai stabilitásra van szükség. És mindenekelőtt pénzre. Ezért is emeli az új törvény az oktatásra fordítandó összeget a költségvetés 4%-áról 6%-ra. (Bárha igaz lenne!).

Mi újat hoz a kihirdetett TT? A válasz erre a kérdésre szétfészené egyetlen írás kereteit, mert a megújult szemléleten túl, szinte minden fejezet tartalmaz valamilyen novumot. Ezért itt és most csak két nagyon fontos vonatkozást fogunk tárgyalni: 1) áttekintjük az oktatás szerkezeti és tartalmi újdonságait és 2) megvizsgáljuk azokat a módosításokat, amelyek révén az új elvárások átültethetők az oktatás mindennapjaiba.

Az oktatás szerkezeti és tartalmi újdonságai

A TT 2011. január 14-én jelent meg a *Hivatalos Közlönyben*. Ettől kezdődően pedig a homokóra. A TT életbe lép a törvény kihirdetését követő iskolai év kezdetével egy időben, azaz 2011. szeptember 1-jén.

Ezt a törvényt sem vették

köbe, csak papírra vetették. Nem vagyunk annyira naivak, hogy azt higgyük: a hazai magyar oktatás minden gondja-baja megoldódik általa. Csupán reménykedünk, hogy a helyzet talán stabilizálódik, és a továbbiakban nem lesz annyi TT, ahány kormány. Azzal tisztában vagyunk, hogy a mai helyzet egyfajta status quo, amelynek keretei között jó és gyors, megalapozott munkával elindíthatunk egy folyamatot, amelynek a további fenntartása nem a következő kormány(ok) jóindulatán, illetve politikai akaratán fog állni vagy bukni.

a) Szerkezeti változások
A közoktatás szerkezete a következő elképzelést tükrözi:

1. óvodai nevelés: – bölcsődei nevelés (0-3 év), – óvodai oktatás (3-6 év: kis-, középső és nagy csoport).
2. elemi oktatás: – előkészítő osztály (6-7 év), – I-IV. osztály.
3. általános oktatás: V-IX. osztály.
4. líceumi oktatás: X-XII. osztály – a technikai oktatásban lehet XIII. osztály is.
5. szakoktatás.
6. harmadfokú posztliceális képzés.

A legfontosabb szerkezeti változások tehát:

- az óvodai legnagyobb csoport átkerül az elemi oktatási szintre mint iskolai előkészítő osztály, ezzel az óvodákban ezután egy csoporttal kevesebb lesz;
- az elemi oktatás kibővül az iskolai előkészítő osztályal;
- a IX. osztály lekerül az

általános oktatás szintjére, tehát nem cikluskezdő, hanem cikluszáró funkciója lesz;

– a líceum három- (esetenként négy-) éves lesz.

Az új struktúrának a tartalmát új óratervek, tantervek és tankönyvek alapján kell biztosítani.

b) Mi szükséges az új rendszer bevezetéséhez?

Nyilvánvalóan új óratervek, tantervsomag az iskolai előkészítő osztálynak, az V-IX. osztálynak és a líceumi osztályoknak, plusz a szakoktatás és a posztliceális oktatás számára. Tekintettel arra, hogy az évből már elmúlt egy hónap, az optimális lehetőség – ti. hogy teljes új tanterv- és tankönyvsomagot tudjunk szeptemberre biztosítani – szóba sem jöhet, hiszen egy tankönyvpályázat kiírásához és „átfutásához” még akkor is legalább egy év szükséges, ha az óratervek és a tantervek már a pályázók rendelkezésére állnak. Az optimális szint tehát megvalósíthatatlan, mert nem vagyunk az átállásra kellően felkészülve, és idő sincs 2011. szeptemberig mindenre.

c) Mit tehetünk?

Az optimális szintet nem tudjuk elérni – mondjuk azt, hogy objektív körülmények miatt. Jó esetben elkészíthetők a követelményrendszerek, a cikluskezdő osztályok számára a tantervek. Az ezek alapján készült tankönyvek is ott lehetnek az iskolában a 2012-2013-as tanévre. Hogy ez így lehessen, a 2011-2012-es tanév kezdetére a kisebbségi oktatás számára meg kellene lennie leg-

alább az új anyanyelvi tanterveknek, a kisebbségek történetének és hagyományainak tanulmányozásához szükséges tanterveknek, az ének és zene tanítása tanterveinek – illetve a román nyelv tanterveinek. A többi tantárgy esetében biztosítani kell az önálló tankönyvet vagy fordítást, mivel a TT mindkettőre lehetőséget ad. Feltétlenül együtt kell működnünk az új óraterveken, tanterveken dolgozó román munkacsoportokkal, hogy ne csak a tantervek elkészítése és megjelentetése után kezdjük el adaptálni azokat, hanem a munkacsoportokkal együtt dolgozva, bele is szólhassunk a készülő anyagba.

Összegezve: hozzá kell fogni maradéktalanul a sajátos tantervsomagok elkészítéséhez. Azt is elképzelhetőnek tartom, hogy elsődlegesen nem a teljes tantervsomaggal kezdünk foglalkozni, hanem a cikluskezdő osztályokra koncentrálnunk, és kidolgozzuk minden új iskolai fokozat számára azokat az új követelményeket, amelyek alapján a bemenő rendszer már működhethet úgy, hogy a kimenőt nem zavarja.

Arra a variánsra, hogy szeptemberre a cikluskezdő osztályok számára nem lesz, mit bevinünk az iskoláinkba, gondolni sem merek, mert az megengedhetetlen.

A metodológiai kidolgozása

Nem vitás, hogy az új TT életbe léptetéséhez új metodológiai és miniszeri rendeletek egész sorát kell kidolgozni. Erre fokozott figyel-

met kell szentelnünk, mert volt rá példa, hogy a metodológia nemcsak a törvény előírásainak alkalmazásával foglalkozott, hanem egyenesen szembe ment a TT előírásaival, és a törvénybe írt paragrafusok csorbát szenvedtek. Ezt egyféléképpen lehet kivédeni: minden metodológiai bizottságban ott kell lennie a nemzetiségi oktatás képviselőjének is, már azért is, mert az iskolák a metodológiákra figyelnek inkább.

Hogyan lehetne az optimális szintet elérni?

Tudnunk kell, hogy kettős kiindulópontunk van: – számba kell vennünk azt, hogy milyen meglévő anyagaink vannak, amelyek beépítése az új rendszerbe megkönnyítené az előkészítés folyamatát, valamint mi az, amit a nulla pontról kell elkezdenünk, és onnan végigvinnünk. A legfontosabb, amit a jelen TT előír az, hogy az újításokat fokozatosan, lépcsőzetesen kell bevezetni. Ez a kitétel azért is fontos, mert az eddigi reformok halálát az okozta, hogy mindent máról holnapra kellett elkészíteni és azonnal bevezetni. Így érthető, ha az össze nem hangolt „reformintézkedések” miatt a fejetejére állt minden.

Világos, hogy a sajátos kisebbségi oktatásnak szánt anyagok elkészítésében ciklusonként más-más szempontoknak kell érvényesülniük.

a) Amint láttuk, nagyobb figyelmet kap a kisgyermek-kori nevelés.

Színház a politika árnyékában – beszélgetés

Zsehránszky István

► Vásárhelyen a Tompa Miklóssal kapcsolatos megemlékezés alkalmával volt egy értekezlet, ahol a színházi emberek elmondhatták, hogy milyen gondjaik vannak a színházcsinálás terén, a mai világban. Ön a veszélyekről beszélt, amelyek a színházcsinálókra leselkednek. Például arról, hogy újabban művészeti kérdésekben nem művészek döntenek, illetve mások szeretnék dönteni. Szó szerint: „A politika beleszólása a művészetekbe ma a legnagyobb veszély. A politikum magára hagyta a művészeti intézményeket, és közben bele is avatkozik a dolgukba, ez életveszélyes állapot.”

– Ez az 1990 óta lassan megszülető helyzet. Társadalmi életünk kezdett többszínűvé válni, és különböző színezetű és gondolkodású pártok változtatják egymást a hatalmon. A mi esetünkben, a magyarság szempontjából ez a dolog az utóbbi időben lett

érdekesebb, mióta a politikai életben határozottan elkülönült a kétfajta pólus, és szóba jött, vagy fontossá vált az, hogy választásokat kell megnyerni annak érdekében, hogy hatalmon maradjon vagy hatalomra kerüljön a kettő közül valamelyik. Ebből az következik, hogy amikor a hatalomra került párt kézbe veszi a különböző területek irányítását, akkor megpróbál változtatni, jobbitani, úgymond, a helyzetet, azzal a céllal, hogy a következő választásokon szintén nyerni tudjon. És a kultúrát is megpróbálják valamilyen formában, úgymond, jobbat tenni. Felfrissíteni. De a gond az, hogy mindezt az intézmény szempontjából kezelik. Tehát a kultúra egyenlővé válik azoknak az intézményeknek a működésével, amelyek végül is különböző műfajokban, a különböző művészetek terén értéket hoznak létre. A színház esetében is ez történik. Működésbe lép az úgynevezett menedzseri szemléletmód, vagyis az a törekvés,

hogy minél kevesebb pénzből minél nagyobb réteget lehessen megélelni az adott termékkel, esetünkben a kultúrával. Ezzel nem is volna semmi baj...

► Ha a valóságos értékek

forgalmazásával foglalkozna, arra korlátozódna...

– Ha nem szabna meg olyan mutatókat, amelyek arra kényszerítik a színházakat, hogy amennyiben teljesíteni akarják ezeket, szép lassan másodlagos célú tegyék az

előadások színvonalát és a művészi összefüggéseit.

► Ez Vásárhelyen így hangzott: „nem szavaznak bizalmat az intézményvezetőknek, akik a művészi elképzelés kapcsán szervezik

meg az intézményeket, hanem az intézményszervezés szempontjából kezelik a kultúracsinálást, tehát a menedzsment felől közelítik meg azt”.

– Szép lassan olyan kényszerhelyzet kezd kialakulni, amelyben a művész, a színházi vezető nem a belső kényszerekre, az alkotás összefüggéseire, a mondanivalóra, az esztétikai gondokra fekteti a hangsúlyt, hanem arra, hogy minél több embert hozzon be az épületbe. Tudvalevő az, hogy a mai közönség nagyrészt olyan fiatalokból áll, akik 90 után születtek, illetve akik ebben a mérgezett médiavilágban nőttek fel, s ez határozza meg az érdeklődésüket és az érzékenységüket, amivel szembe kellene szállnia a művészetnek, meg kellene próbálnia segíteni ezekben a fiataloknak, hogy árnyaltabban lássák a dolgokat.

► Vagyis nem a silányságot kellene kiszorgálni, illetve szaporítani...

– ...hanem még nagyobb

– a szakma szempontjából

Az óvodai beszédkészítést fejlesztő és énektantervek minimális változtatásokkal felhasználhatók, mert a kis-, közép- és nagycsoport beosztása nem változik.

Megjegyzés: a 0-3 éves életszakasz, az ún. bölcsődei nevelés tartalma az oktatási, a munkaügyi és az egészségügyi minisztériumok közös feladata, itt a tartalmi kérdéseket a metodológia elkészítése jelenti. A szerkezet egységesen működik ország-szerte, de a nyelv sajátos, ezért kell fokozottan odafigyelni az új struktúra eme szintjének a kialakítására is.

Mindenképpen változást jelent, hogy az óvoda elvesztette az iskola-előkészítő nagycsoportot.

b) Teljesen új az elemi oktatás előkészítő osztálya.

Föltevéődik a kérdés: mire fogják oktatni a 6-7 éveseket az előkészítő osztályban? Fennáll a veszélye annak, hogy már ezen a szinten írni-olvasni kezdik tanítani a gyerekeket, figyelmen kívül hagyva mind a TT előírásait, mind az életkori sajátosságokat. Ide olyan módszertan kellene sürgősen, amely körvonalozná a tanítók munkájának tartalmi vonatkozásait is.

c) Az I-IV. osztály tantervei és tankönyvei pillanatnyilag elfogadhatók.

Kevés változtatást kell eszközölni: ezen azt értem, hogy be kellene építeni a tantervekbe/tankönyvekbe azokat az ismereteket, amelyeket a kisiskolás az előkészítő évben szerez. Ennek az előkészítéséhez két év áll a rendelkezésünkre. Ugyanis csak a 2012–2013-as iskolai év-

ben lesznek az előkészítő osztályosok elsősök, és ekkor lesz szükség a tanterv megújított követelményrendszerére.

d) A gimnáziumi ciklusban a 2011–2012-es évre az V. osztály számára kell új követelményrendszert kidolgozni.

Ez már része kell hogy legyen annak az új koncepciónak, amely az általános iskolai oktatást az eddigi négy helyett öt tanulmányi évben jelöli meg. Mi ennek a koncepciónak a lényege? Ilyen feladat előtt állunk akkor, amikor az V-VII. osztályos általánosból V-VIII. osztályos lett. Akkor azt mondtuk, hogy a VIII.-ban az előző három év

ismereteit kell összefoglalni – esetleg új szempont szerint. Ez az alapelképzelés talán most is alkalmazható lenne, ha nem találunk jobbat. Például az irodalomolvasás esetében így nézne ki: az V-VIII.-ban elsajátították az értő olvasás technikáját, a IX.-ben ennek a szintézisét kaphatnák, amely a készségek begyakorlásából/újrendszerezéséből állna össze. Talán ez a szempont más tárgyak esetében is elfogadható lenne, de ezt döntsék el a különféle tárgyak módszertanának szakemberei.

Másként fogalmazva: az új V-IX. osztályos ciklusnak, a ciklusnyitó V. osztály új követelményrendszerének

és az új tankönyv kidolgozásának valamilyen átfogó/rendszerző szempontra kellene támaszkodnia, de ahhoz, hogy ez megvalósítható legyen, az egész ciklus átfogó követelményrendszerének 2011. szeptember 1-jére a pedagógusok és a tankönyvírók rendelkezésére kell állnia.

e) A líceumi oktatás teljesen új koncepció kidolgozását kéri.

Az oktatás tartalmát eddig négy évre terveztük, most három évre kell tervezni, de semmiképpen sem úgy, hogy összesűrítjük a korábbi négy év anyagát, hanem az V-IX. osztály átdolgozott új követelményrendszerére kell építeni, azt kell továbbgondolni.

A román nyelv oktatása

A TT 46. cikkelye a román nyelv oktatására vonatkozik, érdemes külön kiemelni. Ez az a része a TT-nek, amely a nemzetiségi oktatás számára a legtöbb újumot tartalmazza: előírja, hogy a kisebbségi oktatásban a román nyelvet és irodalmat az oktatás minden szintjén sajátos tantervek és tankönyvek alapján kell tanítani – és ezt biztosítani kell.

Kinek a feladata lesz ezzel foglalkozni? Mindenekelőtt ki kell zárni azt a lehetőséget, hogy a sajátos tanterveket és tankönyveket esetleg „mások” készítsék el számunkra, ne a kisebbségi oktatás szakértőinek a véle-

ménye számítson. Konkrétan arra gondolunk: nehegy az oktatási minisztérium román szakos tanfelügyelője koordinálja ezt a munkát, ne ő döntsön. Tudjuk, hogy eddig az I-IV.-ben az ún. sajátos tantervek szerint lehetett tanítani. Most a gimnáziumi és líceumi oktatás is sorra kerül. A romániai magyar oktatás történetében ezzel a sajátossággal most találkozunk először. Azt se feledjük el, hogy nem a nulláról indulunk: amit elkezdünk az V-VIII.-ban, azt kell folytatni a líceumban, vagy ha a tanulóink ismerettségét az kéri, más szempontot is be lehet vezetni (szövegelemzés, értelmezés, terminológia stb.). Itt is az a lényeg, hogy a ciklusnyitó osztályok számára úgy kell az alapkonceptiót tisztázni, hogy arra a következő évek oktatása ráépülhessen.

Összegzés

A jelen cikkben felvetett elveket próbáljuk összefoglalni:

– a legfontosabb a fokozatosság elve: azaz kimenő jelleggel elindítani egy folyamatot, amelyet ciklusonként egészésként képzeltünk el, és amelyet az iskolai előkészítő osztályban, az V.-ben és a X.-ben fognak kezdeni a következő tanévtől a tanulók.

– ha a visszacsatolás azt bizonyítja, hogy menet közben valami javításra szorul, a fokozatosság elve alapján ezt meg lehet majd tenni anélkül, hogy a rendszer egésze megsínylené a módosítást.

Bocsárdi László rendező-színházigazgatóval

szükség lenne arra, hogy a művészet lehetőségeit kiaknázzuk. Ez viszont lassú folyamatot jelent, kevesebb nézőt hozó tevékenységet, vagy eredményt. És ha ezt csináljuk, a nézők száma csak nagyon lassan növekedik.

► **De növekedik, Sepsiszentgyörgyön is, Kolozsváron is. Ami mégiscsak bizonyít valamit.**

– Viszont a politikum egy választási turnuson belül, vagy egy mandátumon belül akarja megoldani a kérdést, tehát három-négy év alatt akarja megnövelni a nézőszámot. S ha nem vagyunk résen, észre sem vesszük, és máris olyan dolgokat produkálunk, olyan előadásokat hozunk létre, amelyek tulajdonképpen elárulják a színházat, elárulják a kultúrát. És ez számomra tragikusnak tűnik.

► **Mennyiséggel akarják helyettesíteni a minőséget, statisztikákkal...**

– Ilyen helyzetben nem be-

szélünk minőségéről. Pontosan arról van szó, hogy a statisztikák, amelyek ilyenkor megjelennek, mert a kulturális igények felmérésére tanulmányokat készítenek, ezek a minőségéről nem beszélnek, hanem csak a mennyiségről. Még egyszer mondom: mindez a választásokkal függ össze.

► **Híveket akarnak nyerni, ezúton is.**

– Azt hangoztatják, amit a múlt rendszerben nagyon gyakran hallottunk mint kulturális politikai jelszót: „Művészetet a tömegeknek!” És itt van a csapdahelyzet. A művészetet azok számára kell csinálni, akiknek igényük van rá. Nyilván meg kell próbálni minél több emberben felébreszteni, felkelteni ezt az igényt.

► **De ehhez finom munka kell...**

– És vannak olyan rétegek, akiknek jelenleg nincs szükségük rá. Ha mindenáron bevisszük őket is a színházba, ez azzal jár, hogy a szin-

háznak le kell mondania a hosszú ideje folyó munkával létrehozott közönségéről, amelyik az igényes színházat szereti, arról a nézőről, a ki számára a színházművészet létkérdés. Valójában nem tudatosan mondunk le róluk, hanem azáltal, hogy a nézőszám növelése érdekében fel kell higitanunk az előadásokat. Eleinte azt modják, hogy csinálj legalább egy úgynevezett szórazótató előadást. Aztán szép lassan azt kéri, csinálj már kettőt, majd hármat stb., és a végén megszűnik újra az az állapot, amely, tudomásom szerint, a 90-es évek elején volt Sepsiszentgyörgyön, mielőtt én odamentem volna, és amely arról szólt, hogy már maguk a színészek is alig-alig akartak komolyabb műfajú előadásokat létrehozni, mert nem látták értelmét. Hiszen a könnyű műfajra ömlött a néző... Viszont ez a társulat leépítéséhez vezetett, és az igazi közönségnek a színházról való eltávolodásához. Tizenöt év kellett ahhoz, hogy most

már határozottan mondhatom, visszafordultunk a színházhoz.

► **Van még egy veszélyes játék: a populizmus bevitel a színházba. Összetévesztik a népiünnepélyt és a nemzeti tirádákat a művészetrel, ami szintén a felhígítás, szintén a művészi munka megszüntetését eredményezi.**

– Szerencsére azt tapasztalom, hogy a színházak legnagyobb része ráébredt erre a veszélyre, felismerte ezt a csapdát, és olyan rendezőket hív, olyan produkciókat hoz létre, nagy erőfeszítéseket téve, amelyekkel tulajdonképpen megpróbálnak kimászni a lapos színházcsinálásból. Csakhogy az a veszély, amit a politikum beavatkozása jelent, erősödni fog. Nyilvánvaló: a politikumnak az a célja, hogy a kultúrával is, mint szolgáltatással, minél több szavazót nyerjen a következő választásra. És ez egy természetes folyamat. Nem gonoszság, nem rosszindulat, hanem egyszerűen

magából a rendszerből következik. Ez a rendszernek megfelelő gondolkodásmód. Tudomásul kell vennünk...

► **Mi a színház válasza? A Bocsárdi László által művelt színházé?**

– Amikor Sepsiszentgyörgyre mentem, s úgy döntöttem, hogy egy kőszínházban folytatom a színházzal kapcsolatos ténykedéseimet, és megpróbálom megvalósítani azt az álmomat, ami már Gyergyószentmiklóson is célkitűzésként tudatosult, hogy egy olyan kortárs színházat teremtek, amelynek minél nagyobb számú értő közönsége van, és amely mint művészet alkotásai révén hitelesen, a kornak megfelelően tud reagálni azokra a változásokra, amelyek a lelkekben végbemennek. Az embereket ilyen módon megpróbálja szembesíteni azokkal a konfliktusokkal, amelyeket ez az átalakulóban lévő világ bennünk kivált. Tehát egy nagyon lassú folyamat során, nyilván az elején kevesebb szakmai tu-

dással, megpróbáltunk olyan új utakat keresni a színház számára, amelyek 90 után hitelesnek mondhatóak. És egy nagyon szép időszakot hagytunk magunk mögött. Egy olyan időszakot, amelyben együtt a közönséggel végül is kialakítottuk azt a fajta sepsiszentgyörgyi színházat, amelyik jelenleg több városban is, ahol fellép, úgy érzem, hogy sikeresen meg tudja mutatni magát.

► **És Románia-szerte a színházi szakemberek megbecsülésének örvend.**

– Kortárs színház, amit művelünk, mert magában foglalja azt, hogy a színház számára a mai összefüggések a legfontosabbak. Mai gondok, mai emberek, mai eszközök. De ez nem jelenti azt, hogy lemondunk a művészetéről, vagyis átvesszük például a tévében látható szórazótató műsorok technikáját és színvonalát, hanem ellenkezőleg: nagyon élesen lereagáljuk és művészeileg megfogalmazzuk azt a helyzetet, amiben élünk.

Hogyan osztozzunk Drakulán?

Cseke Gábor

Többször gondoltam már rá, de mind csak halogattam, hogy párbeszédünkbe vonjuk be – képletesen – Lucian Boiát is, mert az ő emberi szakmai higgadsága kimondottan jó hatással lehet az érvelés nyugodt mederben tartására. Anélkül, hogy regényírónak kijáró rajongással habzsoltam volna alapvető munkáját (*Istorie și mit în conștiința românească / Történelem és mítosz a román köztudatban*), gyakran folyomódok hozzá. Szeretek megmártózni tárgyilagosságra törekvő szellemének hűvös áramában.

Egészen biztos, hogy ő sem csalhatatlan. Az is meg lehet, azért tetszik nekem különösképpen, mert nemzetéhez képes önkritikusan, a saját fejéből kinézve is viszonyulni. De ugyanezt az erényt dicséretesnek tartom minden olyan magyar szellemi társam esetében is, aki az együttélés jelenében és történelmében képes a mítoszokkal leszámolva, árnyalatokban látni és gondolkodni. Aki a vitát párbeszédként és nem szájtépő veszekedésként képzelel el.

Ezt a gondolatot föltétlenül meg akartam osztani Vele, már csak azért is, mert könyvének egyik fejezetéből („Mások” a románokról) az derül ki, hogy Dracula gróf és legendája tulajdonképpen a romániai sajátosság egyik élő megtestesítése nemcsak a világ szemében, hanem önmagában véve is. Íme, mit ír:

„Míg a Nyugat rendezett és belátható világként határozta meg önmagát, Románia, ellenkezőleg, határozatlan és beláthatatlan térségbe tartozik. Dracula meséje tökéletesen beleilleszkedett e képbe. Habár az hírhedt regény megjelenése idején Erdély Magyarországhoz tartozott, és maga Dracula gróf magyar arisztokrata, Románia 1918-ban a havasokon túli területekkel együtt örökölte a mítoszt is. Dracula nem talált volna alkalmas helyet sem az Alpokban (igen közel a Nyugat szívéhez), de Tibetben sem (igen távol). A Kárpátok éppen alkalmas díszletet kínálnak számára. Ez Európa határa: az a hely, ahol a nyugati jellegű civilizáció tőle már különböző világra nyit. A más-ság első körét képviseljük...”

Tovább is szívesen idézném, némileg akár szellemi rokonok is lehetnénk. Hiszen ugyanoda jutottunk, mint annyi történelmi emlékünkel, személyiségünkkel, akik úgy voltak románok, hogy közben magyarságukhoz sem férhetett kétség. És természetesen fordítva. Az egészséges, normális nemzeti tudatnak az én szememben e kapcsolódási pontokat sem elmosnia, sem kisajátítania nem szabad. Ellenkezőleg: kötelessége nyilván-

tartani és „másságával” együtt magába építeni – anélkül, hogy a szomszéd úgy érezze, megrövidítették.

Az élet különben léptenyomon előhozza a maga sajátos, együttélés logikájának megannyi gyümölcsét. 1812. január 11-én keresztelték meg hivatalosan Szathmári Pap Károlyt – magyar festőt és fotográfust, aki életének egy jelentős részét Bukarestben, a román királyi udvar vonzáskörében töltötte. Újabb kutatások szerint születni 4 héttel a keresztelő előtt született, de a romániai fotográfusok valamiért ezt a napot részesítették előnyben, s január 11-ére tették a román fotográfia napját. Sajnálatos, hogy a döntésben nem történt minimális szakmai egyeztetés, s a szakminisztérium kritikátlanul elfogadta a felületesen kiszemelt dátumot; elvégre minden embert, s különösképpen a két kultúrának egy olyan közös személyiségét, mint Szathmári Pap Károly, több precizitás és hitelesség illeti meg, mindkét oldalon. Nem kell tartani attól, hogy Szathmári érdemei a román fotográfálás történetében megfakulnak attól, ha azt is tudatosítjuk egyben, hogy legalább olyan komoly szerepe volt a magyar kultúra fejlesztésében.

A *Vasárnapi Újság* szerkesztői például azonnal felfigyeltek Szathmári bukaresti médiavállalkozására, amikor 1860. szeptember 18-án megindította az *Illustratiunea*-t, amelynek alcíme *Jurnal universal* lett. Ez volt tulajdonképpen Bukarest első képes újsága, s szerkesztési el-
képzelése nagyban hasonlított a *Vasárnapi Újság*éhoz. Két hónapról rá a *Vasárnapi Újság*ban az alábbi hír látott napvilágot:

„+ (Szathmári Károly hazánkfi) Zanne szerkesztése mellett képes román lapot indított meg Bukarestben. Mi még nem láttuk. A »P. N.« azt írja, hogy olyan alaku, mint a Vas. Újság. s képeit dicsérik. Hetenkint egyszer jelenik meg s előfizetési ára egész évre száz piászter. Ez az első képes román újság, s ezt magyar ember alapította.”

Ekkor még láthatóan nem dívott sem az anyázás, se az árulózás amiatt, hogy egy magyar történetesen a románoknak dolgozik. Magát a Szathmári-történetet is a lehető legpragmatikusabb rugók mozgathatták előre: az akkor már igen aktív, sikeres művész – festő és fotográfus egyszemélyben – egyszerűen megélhetési elgondolásokkal telepedett meg Bukarestben. Felmérte azt, hogy milyen üzlet lehet itt fotográfiai műtermet nyitni, s a képeslap is virágzó üzleti vállalkozásnak tűnt. Egy percig sem akart ő jó románnak látszani: azt adta a bukarestieknek, amihez értett, és amiben azok akkor még hiányt

szenvetkedtek. Nem szégyellt lekoppintani egy már jól működő, befutott budapesti lapot, és nem restellte megteremteni annak román „unokatestvérét”. Nem szégyellte elfogadni a királytól az „udvari festő és fényképész” címet, és elsősorban a szakma iránti becsületből és elkötelezettségből végigfotografálta az egész akkori román bukaresti és vidéki életet, a krimi háborút. Munkássága egységes és oszthatatlan. Szerintem ezt kellene hangsúlyozni minden hasonló esetben.

Most pedig visszatérek egy, a korábbi levedben érintett kérdésre, ami úgy látom, nagyon a begyedben van, és ez az erdélyi magyar autonómiatörekvések. Úgy látod, hogy az erdélyi magyarok mindezt egy meglehetősen abszurd elzárkózási, elszigetelődési reflexből teszik és az eredmény a román állami egység bomlasztása lenne. Elsz a gyanúperrel, hogy az elképzelés mögött

temből eltelt hetven év alatt mindinkább tapasztalom kellett, hogy a fontos, a kardinális dolgok megfogalmazása a lehető legegyszerűbb. Félreérteni és félremagyarázni is csak igen nehezen lehet. E kitétel pedig éppen olyan, amilyenek a kor emberei akarták és gondolták: világos és egyenes. A legnagyobb baj és a legnagyobb bökkenő, ami lehetetlenné teszi a szóértést, hogy ebből a nagyon világos kijelentésből azon kívül, hogy nem lett semmi, az évtizedek folyamán még azok az „önálló kormányzások” szükséges intézmények is leépültek (megszűntek, betiltattak stb.), amelyek lehetővé tették volna, hogy az erdélyi magyarság az első pillanattól kezdve nekiláthasson saját önálló társadalmi berendezkedésére és közigazgatására elképzelésének, megszervezésének és fenntartásának. Az egyszerű, közérthető gyulaféhvári ígéretet, kü-

zadban a románok nyertek »mások« kárára. Dobruzsában, 1880-ban a román lakosság nem haladta túl a népesség 28%-át; az 1930-as népszámlálás szerint a dobрудzsai románok aránya 65%-ra emelkedett (Cadri-later nélkül, ahol a lakosság többsége nem román volt; ezzel együtt, a dobрудzsai románok aránya 44,2%-ra csökkent); néhány évtizeddel később, 1992-ben Dobruzsza csaknem teljesen románosítottként jelenik meg: a lakosság 91%-a román. Erdélyben (a Kárpátokon túli terület egészében) az 1910-es népszámlálás a románok arányát 53,8%-ra, a magyarokét 31,6%-ra, a németekét pedig 10,8%-ra teszi. 1930-ra a románok 57,8%-ra emelkedtek, 1956-ra 65%-ra, jelenleg pedig, az 1992-es népszámlálás szerint, 73,6%-os arányra jutottak (20%-os gyarapodás háromnegyed évszázad alatt), míg a magyarok aránya kb. 21%-ra csökkent, a németek pedig alig haladják meg az egy százalékot; mint etnikai realitás szinte eltűntek. Kétségtelenül románosítás ment végbe azokon a vidékeken, amelyeket valamikor a egyes etnikumú lakosság magas foka jellemzett” (*Jogok versenyre: nemzetek, határok, kisebbségek*).

Ha gondolod, egy más alkalommal elvitathozhatunk a népességi statisztikák értelmezésének és használatának a hiteléről, de pillanatnyilag a tendenciáról világos képet rajzol Boia, akit nem vádolhatunk azzal, hogy egyik vagy másik oldal javára túlságosan megnyomná a ceruzáját.

A probléma veleje ott van, hogy az erdélyi magyarságnak soha nem volt esélye arra, hogy próbára tegye magát: képes-e arra, hogy megfeleljen a gyulaféhvári kiáltványban megfogalmazott jogosultságának. Közvetlenül 1919 után erre semmiféle készletet nem kapott, ráadásul a trianoni sokk olyan általános letargiát váltott ki, amely szintén nem kedvezett annak, hogy az erdélyi magyarság megteremtse az önálló létberendezkedéshez szükséges társadalmi-gazdasági-politikai konszenzust. Minden, ami a későbbiekben és máig e téren történt, árnyalatnyi részletektől eltekintve, nem volt egyéb pusztába kiáltott szónál, ami rendszerint kettős hatással jár: egyrészt a románság jó részéből azonnal kiváltja a többségi nacionalizmus védekező felhangjait, s az erdélyi magyarság autonomista szándékainak már az emlegetésétől is azonnal farkast kiált, másrészt nekünk, magyaroknak rá kell ébrednünk arra, hogy a szándékot és a szlogeneket leszámítva teljesen felkészületlenek vagyunk – nem a gondolatra, hanem az együtt cselekvésre. Mindaddig, amíg képtelenek

vagyunk a gazdasági-társadalmi-politikai konszenzusra általában, kötvé hiszem, hogy éppen az önálló társadalomépítésben érnének el kimagasló sikereket. Erős a gyanúm, hogy amennyiben többségi részről bekövetkezne a teljes megértés és úgymond „elengednék” a romániai magyarság kezét, nemcsak a kisebbség, de a többség is a teljes zűrzavar mélypontján találná magát. Ilyen szempontból igazat kell adnom neked, hogy a mostani autonomista ígérkedések átgondolatlan, kalandor megnyilvánulások, amelyek nem számolnak a konkrét adottságokkal.

Csak egy icipici példa: az autonómiának már ma lehetnének működő nyúlványai, testrészei, de teljesen képtelenek vagyunk rá, hogy azokat hatékonyan működtessük. Egyre nyilvánvalóbb, hogy a romániai magyarság keptelen fenntartani annyi magyar színtársulatot, amennyi ma Romániában létezik. A jelenlegi helyzet óhatatlanul a művészi teljesítmény elsilányulásához, a magyar színművészet fokozatos leépüléséhez vezet. A józan ész azt diktálná – s a székelyföldön már megszólaltak, hol bátrabban, hol vékonyabban e hangok –, hogy néhány erős társulat fenntartásával kellene továbbéltetni a színművészeti törekvéseket, s kidolgozni a nézőközönség lefedésének technikai módozatait. A bajok már ott elkezdődnének, amikor autonóm módon el kellene dönteni, hol és mely társulatok lennének azok, amelyek tovább taszítanák Thália szekerét. Micsoda viták, veszekedések, sértődések lennének ebből!

A jelenkori autonómiatörekvésekkel elméleti szinten addig nincs is semmi baj, amíg szakmai keretek között mozognak vagy éppen a jövő elképzelései irányába hatnak, az elméket és a beidegződéseket csiszolják, alakítják. Az, hogy ne szóljanak bele a dolgaimba, ne irányítsák felülről az életemet, az egyénnel jogos és tisztelni való elvárása. Érvényes ez a nemzeti közösségekre is, éljenek bár kisebbségként valamely államalakulatban belül. De az elittől elvárom, hogy ha komolyan veszi saját magát, akkor előbb a szekeret építse meg, a lovakat fogja be eléje, s utána ültesse fel rá a lakodalmas sereget.

Addig mi még sok levelet fogunk írni egymásnak, s immár Boia által is megihletve, azt mondom, örvendjünk csak nyugodtan – még ha másnak erről egészen más a véleménye – a Dracula gróf által is megpecsételt „rokonságunknak”, és nézzük a félig telt pohárban az itallal telt felét, boldog új esztendő-t kívánva egymásnak.

(Cseke Gábor és Dan Culcer internetes levélváltásából)

A leghíresebb Dracula – Lugosi Béla emlékeztető alakítása

hamarabb húzódik meg holmi illuzórikus restaurációs szándék, összefonódva a kisebbségi elit hatalmi törekvéseivel, mint egészséges társadalomépítési elképzelés. Mindebben sok szempontból igazad is lehet, de a dolgok azt hiszem, ennél sokkal mélyebb gyökeret eresztettek, amelyeket nehéz észérvekkel kitépdesni.

Megint csak visszajutunk 1918. december elsejéhez. Amikor Gyulaféhváron a románság jelen lévő képviselői tudomásul vették a közhírré tett, azóta is érvényben lévő kiáltványt. A modern román államnak ama dokumentumát, melynek III. pontja így szól: „Teljes nemzeti szabadság az együttlakó népek számára. Minden népnek joga van a maga neveléséhez és kormányzásához saját anyanyelvén, saját közigazgatással, saját kebeléből választott egyének által.” Az éle-

lőnösen a trianoni aláírások után, rendre bonyolult vargabetűkké torzultak, s ahogy teltek az évtizedek, a modern román állam az önálló nemzeti létnek egy olyan útján indult meg, amelyben a demokratikus szándékokat rendre felülírták a tekintélyuralmi kiszámíthatatlanságok, az önkényes intézkedések egész sorozata, amelyek mindinkább egyetlen szándék mentén hatottak: az asszimiláció mentén.

Ugyancsak Boiát hívnám most segítségül, aki már idézett művében így ír erről:

„...Vannak olyan vidékek, ahol a valamikor többségi románság teret veszített – különösen az utóbbi évszázadban – »mások« javára; ilyen Bessarábia és Bukovina esete, s nem kevésbé a román elemé Szerbiában és Bulgáriában. De azt is Őszintén meg kell mondani, hogy más vidéken, egyazon időközön, az utóbbi évszáz-

Salamon Márton László

Az idegen

Romániában a zsidó közösség lélekszáma alig haladja meg a nyolcezeret (más vélekedések szerint el sem éri), közösségi élet csupán szervezeti szinten, a hitközségek ernyője alatt létezik. A cikkünkben megszólaló Aurel Vainer, a Romániai Zsidó Hitközségek Szövetsége (FCER) elnöke, illetve Erwin Şimşensohn, a bukaresti zsidó hitközség elnöke azok közé tartoznak, akik a reformot képviselik.

Vízfejűség

A romániai zsidó közösség „vízfejű”: a fővárosban nagyszámúval több tagja van a hitközségnek, mint a vidéki városokban. Míg Bukarestben a zsidó közösség mintegy három-ezer tagot számlál, Nagyváradon, Temesváron, Kolozsváron, Iaşi-ban – hogy csak a legnagyobb hitközségeket említsük – a helyi zsidóság lélekszáma alig haladja meg az ötszázat.

És ez meglátszik a mindennapokon is. Bukarestben van némi zsidó élet, még ha csak töredéke is annak, ami hajdan lehetett, a többi városban viszont jobbra csak a kóser kantinok jelentik az alig piszlákoló közösségi élet hétköznapi helyszíneit. A vidéki zsinagógákban már csak elvétve van minjén, a temetők pedig gondozatlanok, gyomosak.

„Harmincnegyzet helyi hitközség működik Romániában, összesen 94 zsinagógát és 817 temetőt adminisztrálunk, amelyek jelentős része (mintegy 80-90 százaléka) olyan településeken van, ahol már nem él egyetlen zsidó sem. Ezeknek a temetőknek, zsinagógáknak a karbantartása hatalmas erőfeszítést igényel” – sorolja Aurel Vainer, a FCER elnöke lapunknak a problémákat.

Néha a helyi önkormányzatok is besegítenek a hitközségeknek: Vainer Gyergyószentmiklós esetét említi, ahol a nagyon kis számú közösség zsinagógáját a helyi önkormányzat újította fel. Hasonló a helyzet Tulceaán, ahol a városrész biztosa biztosítja a zsinagóga külső éjszakai kivilágítását, minthogy a városkép fontos részének tartja az épületet. „Besztercén a zsinagógát egy kulturális egyesületnek adta át a közösség, és más ilyen sikeres multikulturális projektjeink is vannak az országban. Ezek működésével kapcsolatban egyetlen feltételt támasztottunk: hogy az illető ingatlanok felhasználói ne szegjék meg azokat a vallási törvényeket, amelyeket egy zsinagógára vonatkozóan kötelező betartani. Például nem szabad kifüggeszteni egyéb felekezetek vallási jelképeit” – magyarázza a zsidó közösségi vezető, aki

a román parlament alsóházának is tagja.

Zsidó kisebbségi politika

Romániában a választási törvény biztosítja a nemzeti kisebbségek – köztük a zsidó közösség – számára a parlamenti képviselőket. Aurel Vainer a 2008. november 30-i parlamenti választásokon a FCER jelöltjeként a zsidó lakosság lélekszámához képest magasan „túlteljesített”: több mint 23 ezer szavazatot kapott, miközben a 2002-es népszámlálás szerint a zsidó kisebbség alig 8 ezer személyt számlál.

„Ez engem is meglepett, el kell ismernem. A korábbi választásokon a szavazatszám nagyjából megegyezett a lélekszámmal. Nem végeztünk kimerítő elemzést, de levonható néhány következtetés. Egyrészt olyan megyékben is érkeztek szavazatok a zsidó kisebbségi képviselőjelöltre, ahol korábban nem, és ahol nem is létezett hagyományosan jelentős számú zsidó közösség: Olténiában és Munténiában” – magyarázza Vainer. Kiugró Neamţ megye eredménye, ahol a zsidó képviselőjelölt több mint 2600 szavazatot szerzett, miközben a közösség lélekszáma nem haladja meg a százat. Némileg beárnyékolja az országos eredményt a bukaresti: a fővárosban mintegy háromezer zsidó lakosra jutott 1900 szavazat.

„Erre magyarázat az is, hogy nagyon sok az idős hitközségi tag, akik koruk miatt nem tudtak elmenni szavazni” – véli a hitközségi vezető.

Az összromániai és a bukaresti zsidó közösség demográfiai összetétele valóban nem túl biztató: a tagok mintegy hetven százaléka hetven év feletti, a tevékenység jelentős része ezért a szociális munka: idősek, rászorultak támogatása. Ezt a célt szolgálja a még meglevő két öregotthon: az egyik Bukarestben, a másik Aradon működik. Mivel szinte teljesen hiányzik a középkorosztály, hatalmas generációs szakadék tátong az idősök, illetve a fiatalok – húszas-harmincasok – között, akik sokkal inkább jelen vannak a közösség életében, mint szüleik, a kommunizmusban szocializálódott „második generáció” tagjai.

Temetőgyalázás

Lehet-e a parlamenti választásokon elért eredmény annak a jele, hogy Romániában az antiszemitizmus gyengülőben van? – kérdeztük Vainert. „A választások eredménye azt mindenképp bizonyítja, hogy a zsidó közösség megbecsülésnek örvendő Romániában. Meglátásom szerint Románia nem antiszemita állam, eltekintve egyes mentalitásoktól, attitűdöktől, illetve enyhébb vagy súlyosabb incidensek-

Izrael függetlenségi napját ünneplik a bukaresti Zsidó Közösségi Központban (JCC)

A szerző felvételei

től. Mint amilyen például a nemrégiben történt bukaresti temetőgyalázás, amelynek kivizsgálásával igen elégedetlenek vagyunk” – emlékeztet a hitközségi vezető egy több mint két évvel ezelőtti esetre. 2008 őszén a bukaresti Giurgiului úti sírkertben mintegy 130, felbecsülhetetlen értékű, évszázados sírkő esett a vandálizmus áldozatául, további mintegy száz sírkő pedig még helyrehozható módon rongálódott meg. A bukaresti rendőrség szóvivője azonban nem tartotta antiszemita cselekedetnek a történeteket, amit a zsidó vezetők ki is kértek maguknak.

Jiddis színház, kulturális folyóirat, könyvkiadó

Bukarestben működik Európa egyetlen jiddis nyelvű színháza. Igaz, a társulat töredéke zsidó származású, és a nézők zöme sem feltétlenül a közösség tagja.

A FCER kiadja ezenkívül az egyetlen romániai zsidó periodikát, a *Realitatea Evreiască* havilapot, és működteti a viszonylag termékeny Hasefer könyvkiadót is. Új projekt a három éve megnyílt bukaresti Zsidó Közösségi Központ (JCC), amelynek helyi, kisebb „mutációi” beindultak Nagyváradon, Temesváron és Iaşi-ban is. „Igen fontosnak tartjuk, hogy felélesszük a közösségi életet. Nem ragadhatunk le a hitéletnél, amely más tevékenység hiányában kihunyófélben van” – véli Aurel Vainer, aki a távlatokról is hajlandó beszélni. „Hiszek a zsidó közösségi élet felvirágzásában rövid és középtávon, mondjuk úgy húsz-harminc éves időtávban, miközben a lélekszám alighanem tovább csökken” – vizionálja. „Ugyanakkor szükség van tudatos, programszerű törekvésekre a zsidó gyökerekkel rendelkező közösségekbe való integrálás érdekében. Olyan személyekre, akik a vallási előírásoknak nem feltétlenül felelnek meg, de zsidónak vallják magukat, s rendelkeznek zsidó gyökerekkel. Ehhez először is átfogó felmérésre volna szükség, amelynek során meghatározandó a kiinduló adatokat, illetve fogalmakat.”

Ki a zsidó?

Ahhoz azonban, hogy ez a kampány beindulhasson, először azt kellene meghatározni, hogy ki mit ért zsidó alatt. „Az én személyes definícióm szerint zsidó az, aki zsidónak érzi magát. Ez, elismerem, igencsak nagyvonalú és tág meghatározás, és éppen ellenkezője a jelenleg elfogadottnak, melyet a halaha törvényei szabnak meg, és amely szerint zsidó az, aki zsidó anyától született. Ám nemzetközi téren is nagy kihívás ez a zsidó közösségek-

nek: hogyan lehet integrálni a vegyes házasságokból származó, azokban élő személyeket a közösségi és nem feltétlenül vallási életbe?” – dilemmázik Vainer. Már a népszámláláson is tetten érhető volt egyfajta konfúzió: valamivel több, mint hatezer személy vallotta magát zsidó nemzetiségűnek, ami viszont eltér a szintén a népszámláláson magukat zsidó vallásúnak vallók számától, illetve a hitközségi tagok számától is, amely nyolcezer körül. „Ez azért van így, mert egyrészt sok zsidó nem tartja magát vallásosnak. Én magam sem tartom magam annak. Másrészt olyanok is lehetnek, nem is kevesen, akik, bár vallási szempontból zsidók, más, például a magyar kultúrához tartoznak, és ahogyan ez például Magyarországon is ismert, magyar nemzetiségűnek is vallják magukat” – keresi a magyarázatot a hitközségi vezető. „Mindenesetre nagyon valószínű, hogy léteznek olyan zsidók is Romániában, méghozzá halaha szerinti zsidók, akik mindeddig nem mutattak érdeklődést a zsidó közösségi élet iránt, különböző okokból. Például azért, mert nincsenek megelégedve a zsidó hitközségi struktúrákkal, azok működésével. Ezért nekünk meg kell próbálnunk őket minden lehetséges eszközzel közelebb hozni a közösségi élethez.”

Pénzkérdések

Azonban ehhez a – közösség megmaradásáért folytatott – háborúhoz is három dolog kell: pénz, pénz és pénz. A FCER-nek nincs saját tagsága, hiszen a helyi hitközségek központi szövetségként működik, így tagdíjat sem szedhet.

Folytatása a 20. oldalon

Salamon Márton László

Az idegen

Folytatás a 19. oldalról

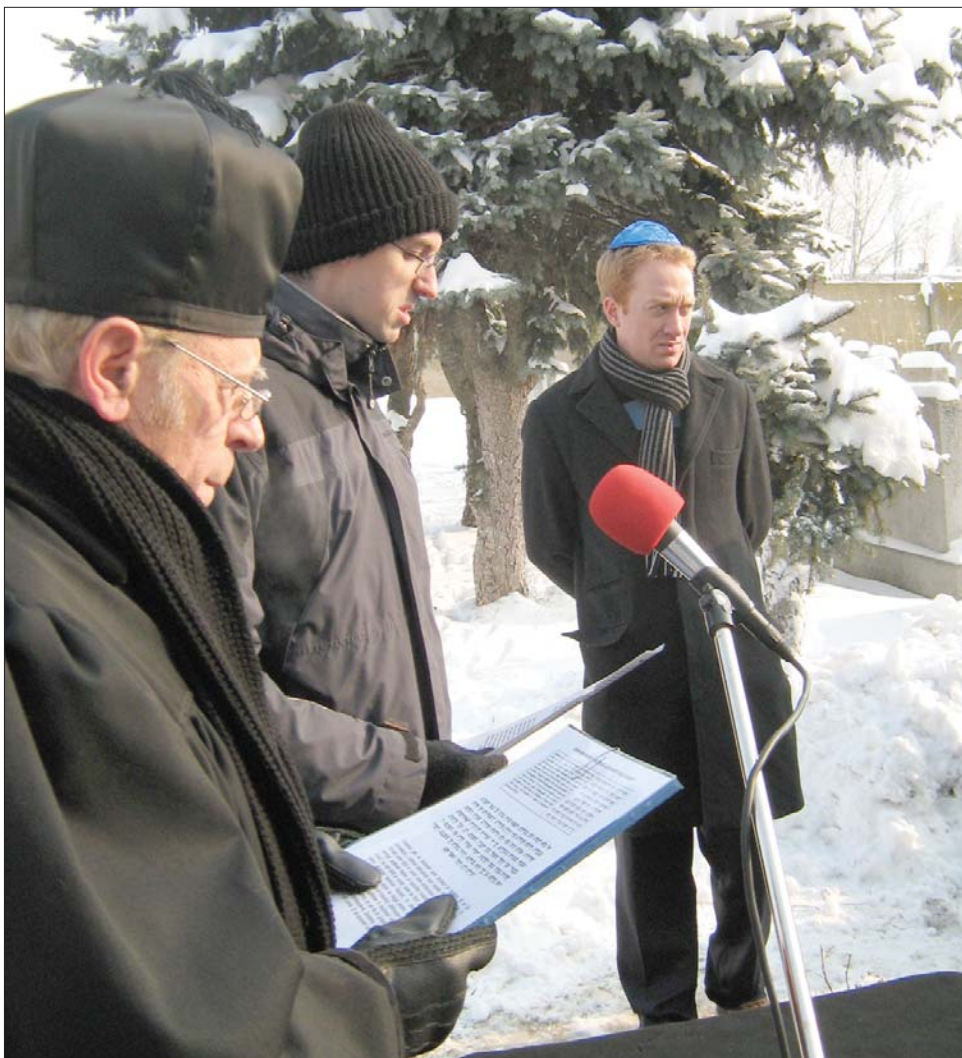
(A helyi hitközségek igen, ám ezek általában jelentéktelen összegek.) „Bevételeink négy forrásból tevődnek össze. Egyik a román állami költségvetésből érkező összeg, amelyet az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatalán (DRI) keresztül kapunk meg. Ezeket az összegeket infrastruktúra-fejlesztésre, illetve kulturális, kutatási és egyéb tevékenységekre használhatjuk fel” – magyarázza Vainer. „Másodszorban vannak a mi saját bevételeink, amelyek rituális jellegű szolgáltatásainkból folynak be, ilyenek például a kóser termékek forgalmazásából származó bevételek.

Harmadszorban, és ezek a legjelentősebbek: a FCER ingatlanvagyonából származó bevételek; ezek első sorban lakbérek. (A FCER ingatlanvagyonára olyan hitközségi tagok adományaiból származik, akik életükben igénybe vették a Szövetség szociális szolgáltatásait, és elhalálkozásuk után ingatlanvagyonuk a hitközségekre szállt – S. M. L.) A negyedik pedig a Joint amerikai zsidó segélynyújtási szervezet, amely a múltban a legjelentősebb anyagi forrásunk volt, most azonban tevékenységét főleg a szociális és egészségügyi ellátás támogatására korlátozza.”

Vainer még megemlíti ötödikként a Caritatea Alapítvány révén érkező bevételeket is: ezek az 1945 után államosított, majd az utóbbi időszakban visszaszolgáltatott zsidó közösségi (és nem egyéni) ingatlanvagyonból származó bevételek, amelyeket a World Jewish Restitution Organization (WJRO) és a FCER által Romániában létrehozott és konszenzusos alapon működő Caritatea Alapítvány adminisztrál. Ide tartoznak a korábban nem valási célokat szolgáló, visszaszolgáltatott hitközségi ingatlanok: kórházak, iskolák, egyéb épületek, illetve lebontásuk után keletkezett telkek.

„Ezek a bevételek viszont igencsak függenek az ingatlanpiaci mozgásoktól, és ugyebár tudjuk, hogy az ingatlanpiaccal mi történt az elmúlt időszakban...” – sóhajt a FCER elnöke.

Ha prioritásokat kellene felállítani a romániai zsidó közösség jövőjével kapcsolatban, Vainer az idők szociális támogatásával kezdené a felsorolást. „A szociális problémák továbbra is a legfontosabbak maradnak. Az én egyik álmom, hogy az egészség-

A szerző felvételei

Megemlékezés a Giurgiului utcai zsidó temetőben az 1941-es bukaresti pogrom áldozatairól

ügyi ellátás támogatását ki tudjuk terjeszteni a zsidó hitközség valamennyi tagjára. Másodsorban azonosítanunk kell mindazokat a romániai zsidó személyeket, akik a közösségi életre igényt tartanak. Ez az adatgyűjtés elkerülhetetlen, ha azt akarjuk, hogy megtervezhessük a közösség jövőjét, és ne csak a tehetetlenség vigye azt előre” – összegez a közösségi vezető.

Kelet-Európa legfiatalabb hitközségi elnöke

Ha Aurel Vainer 78 évvel Románia parlamentjének rangidőse, a bukaresti zsidó hitközség tavaly megválasztott elnöke az előbbiekben már említett generációs szakadék túlsó szélén áll. Erwin Šimsensohn alig múlt harmincéves, és megválasztása valóságos kis forradalmat jelentett a második világháború előtt még mintegy kilencvenéves, jelenleg alig hároméves fős bukaresti zsidó közösség számára, hiszen elődje – akit legyőzött a legutóbbi hitközségi választásokon – több mint fél évszázaddal volt idősebb nála. Az *Adevărul* napilap megválasztása után terjedelmes interjúban faggatta az ifjút a román főváros zsidó közösségének jövőjét illető elképzeléseiről.

Erwin Šimsensohn optimista. Úgy gondolja, hogy a romániai zsidóságnak van jövője. Az utóbbi években az emigrációs ráta csökkent, sőt egyre több zsidó család települ vissza Izraelből. „A zsidók többségét tudnak és akarnak hozni a romániai társadalmi, kulturális, tudományos és egyházi életbe. Integrálódni akarnak a romániai társadalomba, közben nem adva fel identitásukat, vallásukat, hagyományaikat” – hangsúlyozza Kelet-Európa legfiatalabb zsidó hitközségi vezetője. Mint mondja, a Ceaușescu-rezsimnek a zsidó múlt nyomainak eltüntetésére irányuló igyekezete sikeres volt: egykor egy egész zsidónegyed állt a román főváros központjában, kilenc zsinagógával és hét zsidó iskolával. Egész Bukarestben 55 zsinagóga volt, mára megmaradt három... És van egy világi zsidó iskola is, az 1990 után létrejött Lauder Reut Gimnázium.

„Krakkóban nincsenek már zsidók, de áll a zsidónegyed. Áll a zsidónegyed Budapesten is, és ezek rengeteg turistát vonzanak. Bukarestben nem maradt meg szinte semmi, és sajnos mi, a zsidó közösség sem tet-

tünk túl sokat azért, hogy az a kevés is megmeneküljön” – kesereg Šimsensohn.

Antiszemizmus Romániában

Románia csak nagyon későn, tizennégy évvel a rendszerváltás után, 2003-ban ismerte el hivatalosan a holokauszt létét. Akkor fogadta el a román parlament az idegengyűlöletet, az antiszemizmust és a háborús bűnösök kultuszát tiltó törvényt. „Mi, zsidók, nem Romániát vagy a románságot vádoljuk a holokausztért, hanem a román állam akkori intézményeit. A diszkriminációs intézkedéseket, amelyek több tízezer romániai zsidó halálát okozták, a román hatóságok hozták meg” – mondja Šimsensohn. „Ugyanakkor a mai román állam nem tesz semmit az olyan leplezetlen antiszemita megnyilvánulások ellen, mint amilyeneket például Ion Coja egyetemi professzor követ el módszeresen, immár évtizedek óta. Szélsőséges nézeteit egy kis példányszámú lapban, a Corneliu Vadim Tudor szélsőjobboldali politikus által kiadott Tricolorulban közli. Coja tanít a Bukaresti Tudományegyetemen is, diákgenerációk egész sorát fertőzve meg az uszító propagandával.”

Az antiszemizmus a fiatal hitközségi vezető szerint inkább csak elszigetelt esetek szintjén érhető tetten. Saját példáját hozza fel: „En a bukaresti Amzei téren lakom, és amikor oda-költöztem, a tömbház gondnoka megkérdezte: miféle név ez a Šimsensohn? Mondtam neki, hogy zsidó vagyok. Hónap végén, amikor kifüggesztették a lépcsőházban a rezsiköltségeket, láttam, hogy nálam és még két lakásnál kétféle régi lejell nagyobb összeg szerepel, mint a többieknél. Magyarázatot kértem a gondnoktól, aki azt válaszolta: a lakótársulás döntött úgy, hogy az idegenek, külföldiek többet fizessenek, mint a románok. Azt válaszoltam neki, hogy egyrészt nem hiszem, hogy a romániai törvények megengedhetik ezt, másrészt én nem vagyok idegen. Hát nem azt mondtad, hogy zsidó vagy? – kérdezett vissza. Igen, de román vagyok, válaszoltam. Akkor, hogy meggyőződjön, elkérte a személyazonosságomat. Számára a zsidó: idegen...”

(Megjelent a Szombat Budapestben megjelenő zsidó politikai és kulturális folyóiratban)